MODERN KLASİKLER

ANNA KAVAN

UYKU TANRISININ EVİ

TÜRKÇESİ
ŞEFİKA KAMCEZ

§

ANNA KAVAN (HELEN WOODS)

1901'de bir İngiliz ailenin çocuğu olarak Fransa'nın Cannes kentinde doğdu. Zengin bir baba ile çocuğunu hem ezen hem de inkâr eden bir annenin kızıydı. 14 yaşındayken, babası ona "hayat boyu yalnızlık" bırakarak öldü. Kavan'ın müreffeh ama sevgisiz çocukluğu Avrupa ve Kaliforniya'da geçti. Yazmaya ilk kocası Donald Ferguson'la birlikte yaşadığı Burma'da (şimdiki Birmanya) başladı. "Anna Kavan" adını "Women's Liberation için öncü bir çaba" olarak nitelenen *Let Me Alone* romanının kadın kahramanından aldı. "Kavan", kahramanın nefret ettiği ve küçümsediği kocasının soyadıydı. (Bu soyadı ayrıca hayran olduğu Kafka'ya da bir göndermeydi.)

Yaptığı iki evlilik de başarısızlıkla sonuçlanan Anna Kavan, 1925'ten ölümüne kadar iyileşmez bir eroin bağımlısıydı. İlk eşinden olan oğlu Bryan II. Dünya Savaşı'nda, Stuart Edmonds'la evliliğinden olan kızı Margaret ise doğum yaptıktan sonra öldü. 1968'de Londra'daki evinde kalp krizi sonucu ölmüş olarak bulunduğunda, elinde yazdıklarında "bazuka" olarak geçen şırıngası vardı.

Anna Kavan, egzotik hayatını yazdıklarına yedirişi, düş dünyası ve kâbus dolu hayal gücü dolayısıyla sık sık benzetilip kıyaslandığı Anaïs Nin gibi kültleşmiş bir yazar. Düş, mesel, alegori ve masal gibi araç-formlar kullanarak otobiyografik yanları belirgin, ama iyi sindirilmiş, öykü ve romanlar yazdı. Türkçeye *Buz* dışında iki romanı daha çevrildi: *Uyku Tanrısının Evi* (Çev. Şefika Kamcez) ve *Kartal Yuvası* (Çev. Roza Hakmen).

ŞEFİKA KAMCEZ

Çevirmenlik ve mühendislik okumak üzere başladığı üniversite yaşamını İngiliz Dili ve Edebiyatı mezunu olarak tamamladı. Dönem dönem dış haberler ve ekonomi muhabirliği, redaktörlük, düzeltmenlik, metin yazarlığı gibi işler yapmakla birlikte çevirmenlik her zaman ana uğraşı oldu. Anna Kavan, William Gass, Sarah Hall, Lewis Carroll, Betty Friedan da içinde olmak üzere pek çok yazarı Türkçeleştirdi.

ANNA KAVAN

UYKU TANRISININ EVİ

Türkçesi: Şefika Kamcez

§

Yayın No 1906
Modern Klasikler 79

Uyku Tanrısının Evi
Anna Kavan

Kitabın Özgün Adı: *Sleep Has His House*

İngilizce aslından çeviren: Şefika Kamcez
Kapak tasarımı: Emir Tali
Sayfa tasarımı: Muzaffer Aysu

© 1948, The Estate of Anna Kavan
© 2020, bu kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Ajans aracılığıyla Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Ocak 2020

ISBN: 978 - 605 - 185 - 453 - 3
Sertifika No: 43949

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 45099
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/Istanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www. everestyayinlari.com
www. twitter. com/everestkitap
facebook.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

UYKU TANRISININ EVİ

ÖNSÖZ

YAŞAM GERİLİMDİR ya da gerilimin bir sonucu: Gerilim olmasa yaratıcı dürtü de olmazdı. İnsan yaşamı iki kutup, gece ve gündüz, arasındaki gerilimin sonucu olarak ele alınırsa, gece, yani eksi kutup, artı kutup olan gündüzden hiç de aşağı kalmaz. İnsan ilişkileri, gündüze göre çok farklı bir kozmik ışınım etkisinde olan geceleri, uç noktalarda gezinmeye eğilimlidir. İnsanlar çoğunlukla gece doğar ve ölürler.

Uyku Tanrısının Evi bireyin gelişimindeki belli aşamaları gece diliyle anlatıyor. Bu dilin açıklanmaya gereksinimi yok; rüyalarımızın dili, çocukluğumuzun dili bu. Her bölümden önce yer alan birkaç söz, günün olaylarıyla bağlantıyı sağlıyor.

ANNEMİ anlatmak kolay değil. Uzak ve parlak, hüzün dolu yabansı zarafetinin günlük yaşamla hiç ilgisi yoktu. Güzel olduğunu ve beni sevmediğini söylememe gerek var mı? Gölgelerin güzelliği olur mu? Gece çocuğunu sever mi?

GECENİN EN KUYTU saatlerinde ansızın uyanmak ne korkunç. Her taraf kapkara; her şey şekilsiz; gözyuvarlarına bastıran bir karanlık; dehşetle şişen gözyuvarlarına kara bir başparmak gibi bastıran. Önce bana ne olduğunu anlamıyorum. Dölyatağından vaktinden önce atılmış bir embriyo gibiyim. Hiçbir şey anımsamıyor, hiçbir şey bilmiyorum: Beni, şok geçiren biri gibi baştan aşağı titreten şey hakkında en küçük bir fikrim yok. Şu anda yaşadığım şok, en acımasızı olmalı: Merhametsiz şiddetiyle doğum şoku.

Kendime gelmeliyim, bu kadar kara bir denizde boğulamam ve hareket etmeye başlıyorum, umutsuzca çırpınıyorum, bir o yana bir bu yana, gece plazmasında, buz saçaklarının gölgeleri gibi saydam, yavaşça beliren gölgeleri arıyorum. Dalgaların arasında sürüklenirken başım suyun, dünyanın en şekilsiz suyunun hemen üstünde, bir resme dalıyorum: Fakat anahatları hemen dağılıyor, soğuk... soğuk... Pencere camını süsleyen buz çiçekleri bile güneşin altında bundan daha acımasızca yok olamaz. Oluşmasıyla kaybolması bir olan görüntülere dalıyorum, birinin ardından diğeri: Bazen biri kısa bir keskinlikte kristalleşiyor -ama asla sürekli olmuyor bu. Sonunda kendi vücudumu, olağanüstü bir özenle, çekilen gelgitin üstünde uzanmış bir durumda, yukarda ve kupkuru yakalıyorum. Orada, bir tablanın üzerindeki uzun beyaz bir balık gibi duruyorum. Yattığım yer yatak mı yoksa tabut mu? Yoksa gerçekten dalgalar beni bir sahile mi attı?

Üzerinde yattığım şeyin kenarlarını yokluyorum ellerimle. Evet, kuşku yok, bu bir yatak. Ben kendimim, yatakta dipdiriyim, boğulmuş ya da morgda yatıyor değilim. Bir balıkçının mermer tablasında yatan bir balık da değilim.

Buraya kadar her şey iyi. Ama yatağın kime ait olduğunu bilemiyorum. Bu oda ne odası? Çevrede bir pencere arıyorum. Orada mı... ? Yoksa şurada mı... ? Belki şurada, ötede, öyle ya, her halükârda bir kapı olmalı. Bana ipucu verecek tek bir ışık huzmesi, zayıf bir parıltı bile yok. Oda tümüyle mezar gibi karanlık. Buranın oda olduğundan da pek emin değilim aslında. Bir şeyler bana bir gemide olduğumu sezdiriyor; durgun bir denizde sürükleniyor olabilirim. Ama denizde mi karada mı olduğumu gösteren ne bir ses, ne de bir hareket var. Yaşamım, bir hayalet tren gibi aklımdan geçiyor, pusulanın hangi derecesinde olduğumu bilmiyorum.

Ne kadar da karanlık. Biri ayı çalmış olmalı gizlice. Yıldızlar tüm ışıltılarını atıp gitmişler. Pencerenin dışında, başlangıçtaki kaos dışında hiçbir şey gözükmüyor. Son derece hareketsiz ve bir başıma, karanlığın anlık sembollere dönüşünü izliyorum. Şimdi bir yerde tehlike var, hafif, sessiz bir vuruş, altına küçük yastıklar bağlanmış pençelerin yavaş yavaş yaklaşışı gibi. Gecenin içinden duyulan meşum bir ses.

ANIMSAYABİLDİĞİM en eski şey, ılıman ve güneşli bir yer. Büyüyen çiçekleri, yaz kokan ağaçları anımsıyorum. Orada güneş galiba her zaman parlıyordu. Annemi babamı sık görmüyordum. Benimle çoğu zaman bir Japon uşak ilgilenirdi. Bana karşı nazikti, bir sürü güzel öykü anlatırdı. Beni sevindirmek için bitkiler, büyülü balıklar çizerdi.

KÜÇÜK KAYIK yumuşak ve yavaş bir şekilde müthiş dalgalara tırmanıyor, yukarı, daha daha yukarı, uçuşan pamukçuklar gibi, hareket ettiği anlaşılamayacak kadar yavaş. Küçücük kayık hiç de hareket eder gibi gözükmüyor, ama dev mavi dalgaların tepesine, oradan da uzun kemerler oluşturan göz alıcı parlaklıktaki görkemli bulutlara uzanıyor. Kayık, harika mavilikteki denizde zümrüt yansımalar bırakarak dalgaların sırtına çıkıp oradan yine aşağıya iniyor. İnen dalga, kızgın bir mezar tümseği üzerinden küçük kayığın neşeli bir umursamazlıkla kayıp geçtiği denizaslanlarının ametist gölgelerini gömerek yarı saydam yanıyor.

Su şeytanlarını araştıran iri iri açılmış gözleriyle lacivert kayık, engin bir deniz düşünün odak noktasını oluşturuyor. Yelkensiz, küreksiz, motorsuz, kendi iradesiyle; kıçta, renkli mürekkeplerle yaptığı resme gülümseyerek bakan sarı adamın bile yardımı olmaksızın hareket ediyor olmasına bakılırsa bu bir rüya. Adam eskimiş piyano tuşu sarılığındaki parmaklarında bir fırçayla saç tellerinden daha ince ve hoş çizgiler boyuyor. Kayığın düzgün ilerleyişi sayesinde, fırça darbelerinin mükemmeliyeti bozulmuyor. Eğik başının üzerinde güneş ışınları parlarken, kayığın onu nereye götürdüğüyle hiç ilgilenmeksizin, örümceğin ağını oluşturması gibi resmine devam ediyor. Şimdi dalgalar dev boyutlara ulaşmış, kıyıya gök gürültüleriyle çarpıyor. Ama kayık mercan kayalıklarını aşmış, arkadaki sakin sulara varmış bile. Buradaki bir pencereden denizin dibi, özgün biçim ve renklerde deniz kabuklarından mer-

can şatolar, deniz bitkilerinden dantel dantel fes rengi bahçeler görünüyor. Bu sualtı dünyasının canlıları kendi esrarengiz işlerinin peşinde kayığın altından geçip gidiyorlar. Bunların bazıları gerçekten güzel, bazıları grotesk, bazıları kristal berraklığında, ötekiler ise acemice bir deneyin kalıntıları gibi biçimsiz şeyler. Bazıları uğursuz, bazıları eğlenceli, bazıları iyi kalpli, bazıları korkunç ama hepsi de son derece acayip. Hem renk hem doku hem form: Saçaklar, lifler, miğferler, kılıçlar, dokunaçlar, kanatçıklar, fırfırlar, eğik bayraklar, peçeler, periskoplar, bağalar, pensler, tıraş bıçağı ve ağlar. Kayıktaki sarışın ressamın ilham aldığı nesneler. Ve resim bitiyor. Ressam havaya kaldırıp fırça darbelerinin yarattığı bu karmaşık fantaziye gülümsüyor. O gülüyor, gülüşü mercanların üzerinde yansıyor. Minyatür bir gökkuşağı, bulutlardan bir fırtına köpeği, başının üzerinde sprey sıkılmış gibi dağılıyor.

Rüya sahnesi tümüyle nostalji ve melankoli yüklü. Yumuşak, antik bir yağmur yağmaya başlıyor. Alacakaranlık. Lavanta renginden, inci grisi ve güvercin beyazına, salkım söğüdün yumuşak yeşiline. Söğüdün ardında bir şelalenin çağrıları duyuluyor. Onun da biraz uzağında, üzerinde bir mezar -küçük bir türbe gibi görünüyor- bulunan küçük bir tepe var.

Uzak antik sesler birlikte fısıldaşıyorlar: Söğüt, yağmur, şelale. O sırada tepenin eteklerinde bir gölge beliriyor: Başlangıçta bir leke. Giderek göbeği yere yakın bir tilkinin tepeye tırmandığı sanısını veriyor. Tilkiyi arkadan görüyoruz. O kadar sinsice gidiyor ki, yerde sürünen bir yılan sanki. Tam tepeye ulaştığında duruyor, başını çevirip iki yana bakıyor. Bir an uzak yalnızlığında kalıp, sonra birdenbire yok oluyor. Yerini, bir eliyle kefenini kavramış, uzun güzel saçlı bir genç kız alıyor ve o da mezarın içinde gözden kayboluyor.

Ansızın ışık değişip parlaklaşıyor, yağmur duruyor; hiçbir yeni form oluşmuyor ama bir hareket izlenimi edinen insanı bir heyecan dalgası sarıyor. Ön plandaki sis dalgalanıp aralanıyor, yayılıp

yer değiştiriyor, belli belirsiz titriyor ve sonra havada asılı kalıyor. Fonda güneş doğuyormuşçasına ince, pembe bir ışık demeti giderek yayılıyor. Parlaklık doruğa ulaştığında sis yarılıp sonsuz sayıda uçuşan lekeye dönüşüyor. Çiçeklerle bezenmiş büyüleyici güzellikteki kiraz ağaçları gururla başlarını eğiyorlar.

Bir grup soylunun içeri girişiyle birlikte gürültülü bir müzik duyuluyor. Bunlar parlak ve seçkin kişiler. Hanımefendiler ve beyefendiler bir baleye başlayacak gibi kiraz ağaçları altına dizilince eşlikçileri hemen gerilere çekiliyor. Onların davranışından daha gösterişlisi düşünülemez. Hem doğal hem de törensel ve süslü, uzun kollu, ahenkle hışırdayan kat kat uzun etekli, hayal edilebilecek her türlü doku ve renk armonisini taşıyan giysilerinden bile daha şık davranışlar sergiliyorlar. Birlikte kısa bir *masque* gösterisi yapmaya başlıyorlar. Beyefendiler şövalyelik gösterisi yapıyor, birçoğu duruma uygun mesajlar taşıyan hediyeler, aşk notları gizleyen çiçek dalları, pırıltılı epigramlarıyla yarışan parlaklıkta mücevher kutuları alıp veriyorlar. Zaman zaman içlerinden biri lut ya da sitar çalıyor ya da o ana uygun bir şiir okuyor. Bu durum tümünde en ufak bir yapmacıklık yok, insana maskaralıktan ziyade herkes tarafından kabul görmüş törensel âdetler izlenimini veriyor; bu kültürlü ve süslü seçkinlerin arasında gerçek bir samimiyet ifadesi gibi.

Birçok ay yüzlü çocuk ortalıkta koşuşuyor. Herkes onları sevip okşuyor. Sürekli bir hareketlilik göze çarpıyor. Gruplar oluşup bozuluyor, bir çiçek dürbünü gibi değişik renk düzenlemeleri ortaya çıkıyor. Tüm bu sonsuz hareketlilik ortasında yalnızca iki figür hareketsiz duruyor: Biri sarkmış kolları, çiçek dokulu manşetlerinden çıkan iç gömleğinin parlak kırmızısı ile belki de Prens Genji. Diğeri karanfil renkli ipekten elbisesiyle Birinci Prenses. Prens, prensese içtenlikle gülümsüyor.

Görüntü yavaş yavaş yok oluyor. Hep kiraz ağaçlarının ardındaki bir noktadan yayılan ışık, son derece yavaş bir şekilde renk

değiştirip pembe rengini yitiriyor. Çiçek bulutları parlaklıklarını yitirip olağan solgun renklerini alıyorlar. Genel bir ton solması ve tempo yavaşlaması var. Saraylılar şimdi daha cansız, daha neşesiz, seslerinin ahengi biraz bozulmuş, dağılmaya başlıyorlar. Sonuncu saraylı da kaybolduktan sonra müzik biraz daha sürüyor. Sonra bir çocuğun müzik kutusundan çıkan sesler gibi o da sona eriyor.

Sessizlik. Işık tırpanla biçilmiş bir ekin sırası gibi, açık renkli bir patika çiziyor. Ağaç gövdeleri görüntüden silinmiş ama çiçekleri hâlâ görülebiliyor. Korkunç bir kar fırtınası ortalığı inletmeye hazırlanıyor. Nicedir bir kenarda unutulmuş olan muhafızlar ortaya çıkıyorlar. Koyu renkli bol giysiler giyiyorlar. Taktıkları maske veya miğferlerden yüzleri görünmüyor. Sert, hiyerarşik düzene uygun hareketleri ve lanetlenmiş halleriyle her biri başlamakta olan bir felaketi haber verir gibi.

Havada eğilip bükülen kütleden birden fışkıran buhar ıslığı gibi yükselen gürültü, kalabalığı bir araya topluyor gibi. Bu soluk mıknatısın altında nihayet derli toplu bir grup haline geldiklerinde ölü gri ışıktan bir tüp içerisine hapsedilmişçesine mıhlanıyorlar. Böylece ışık altında kaldıklarından ilk kez ayrıntılı olarak bireyleri seçmek mümkün oluyor. Bunlar sıradan üniformalar giymiş, apaçık kötücül, küçük yaratıklar. Bir fotoğrafçıya poz verir gibi dümdüz karşıya bakıyorlar. İfadeleri çocuksu ve anlaşılmaz. Bir an sonra karanlık onları birer birer yutmaya başlıyor.

Kiraz çiçeklerinin son külümsü kalıntıları karanlığın içinde savrulmaya devam ederken ona eşlik eden gürültü etrafa yayılıyor; patlamalar, motor homurtuları kulağı sağır edici boyutlara ulaşıyor. Artık dayanılmaz bir noktaya geldikten sonra ise gök gürültüsünün yerini mutlak bir sessizlik alıyor. Aynı anda şekilsiz bedenler mancınıktan yağan kitap yaprakları gibi aşağılara dökülüyor. Yanan bir tropik orman köyünün alev almış palmiyeleri arasında çılgınca döne döne gözden yitiyorlar. Boşluk.

SONRALARI bir deniz aşıp daha soğuk bir ülkeye gittik. Annem orada sıkıntılı ve hüzüntülüydü. Pırıl pırıl cilalı eşyalarla dolu bir evde yaşadık. Gelenler eve ve içindeki her şeye hayran oluyorlardı. En çok da anneme hayranlardı. Evde bir kraliçe, sürgünde bir prenses gibi dolaşıyordu. Annemin üzüntüsü evin tüm ışıltısını bastırıyordu. İçindeki eşyaların parlaklığına karşın hiç neşeli bir ev değildi. Hayır, en ufak bir iz yoktu neşeden.

RÜYA sahnesi kuşbakışı şehir dışında bahçeli bir evle açılıyor. Her şey görülebiliyor. Bir uçta şehrin kenar mahalleleri: Yoksul evler, fabrikalar, ilerleyen tramvay, tren, otobüs yolları, anayollar. Öbür uçta tarlalar, şurada burada sanayi alanları, bir golf sahası, birkaç küçük koru ve tepe. Sonra görüntü aradaki bölüme doğru biraz daha yaklaşıyor. Zenginlerin yaşadığı bir yer burası. Caddeler geniş ve ağaçlı. Geometrik bir düzende kurulmuş evlerin bakımlı bahçeleri var. Kalabalık bir alışveriş merkezi görünüyor. Çapraz örülmüş tuğla duvarlarıyla Tudor mimari stilinin taklidi Neo-Georgian hükümet konağı sanki buranın ne işe yaradığını unutturmaya çalışıyor. Mevsim yaz. Rüzgârlı ve güneşli bir gün. Tüm bahçelerde çimler dikkatle biçilmiş, çiçek yatakları düzenli. Bazısında tenis kortları, diğerlerinde havuzlar, yığma taş çiçeklikler, güneş saatleri, tavşan, zehirli mantar ve cüce heykelleri. Çok olmamakla birlikte satıcı karavanları ve gıcır gıcır özel arabalar yollarda ilerliyor. Parkın yanından bir otobüs geçiyor. Varsıl evlerin bacalarından kalın dalgalar halinde dumanlar çıkıyor. Ezici ağırlığıyla manzarayı kartondan yapılmışçasına ufaltan ve sevimli kılan ise görüntünün en büyük kısmını kaplayan iri bulutlarla dolu sınır tanımayan mavi gökyüzü.

Geniş caddelerden birine doğru iniyoruz.

Koyu renk bir limuzin. Sekiz yıllık ama iyi bakılmış. Domuz derisi eldivenli bir şoför tarafından kullanılıyor. Tepesinde KARAAĞAÇLAR yazan beyaz bir bahçe kapısı. İki yanda

karaağaçlar. Kapı açık. Araba bir dönüş yaparak bu kapıdan içeri giriyor. Çimenler. Bir bahçıvan uzun saplı bir tırpanla çim biçiyor, arabaya umursamaz bir tavırla bakıyor. Evin ön kapısı sundurmak saksılarda ortancalar var. Araba duruyor. Şoför, arabadan inip kapının zilini çalıyor sonra geri dönüp ziyaret sebebiyle şık bir elbise giyinmiş yaşı belli olmayan bir hanımefendinin arabadan inmesi için kapıyı açıyor. Elbise ve şapka pahalı bir yerden alınmış olmalı. Son modanın izlerini zarafetle birleştirerek taşıyor. Beyaz öğle sonrası önlüğü ve kepiyle bir hizmetçi kapıyı açıyor.

Tüm bu insanlar, yani hanımefendi, şoför, bahçıvan, hizmetçi aynı yüzü taşıyorlar. Sanki yüzlerinde bir maske var. Kayıtsızlık, terbiye, belli belirsiz bir bastırılmışlık taşıyan bir maske bu. Öyle ki şoförle patronunu ayırt etmeyi sağlayan tek şey üzerindeki elbiseler.

Bu arada, içeride oturma odasının kapısı açılıyor. Bir parça zevkli sayılabilecek, çok fazla sayıda çiçek vazosu ve ufak tefek eşya olan bir oda bu. Pencerelerde kreton perdeler var. Kanepe ve sandalyelerde de aynı kumaş kullanılmış. Odayı belki diğer evlerin odalarından ayıran tek şey doğuya özgü eşyalar.

Ziyaretçi bu odada ayaklarını birleştirip oturuyor. Odayı biliyor. Eldivenlerini çıkarıp düzeltirken odaya tanıdık bir gözle bakıyor.

Bir dakika sonra açılan kapıdan ev sahibesi -ona kısaca A diyelim- içeri giriyor. Yaşı kırka yakın, yüzü memnuniyetsiz bir ifade taşımasına karşın hâlâ genç ve çekici bir kadın bu. Eşikte durduğu süre boyunca uzun bir suskunluk oluyor. Onu gözlemleyecek bol zaman var. Görünümünün ayrıntıları belirgin şekilde ortaya çıkıyor; dar nevrotik bir yüzü, parlak dalgalı saçları, kıpır kıpır elleri ve ziyaretçininkine oranla çok sade bir elbisesi var. Bu kadının huzursuzluğu, sanatçı kişiliği, diğerlerinin sıradan ve soğuk maske yüzleri karşısında daha da dikkat çekici hale geliyor.

Bununla birlikte fazla dramatik bir kişi olması, inandırıcılığını azaltıyor. Orada öylece duruşunda bilinçli bir pozculuk, bir gerilim artırma çabası seziliyor. Kapıyı kapatıp yürümeye başlayınca rüya odanın boyutları da büyümeye başlıyor. Aynı zamanda görünmez bir sünger çekilmiş gibi ayrıntılar kayboluyor, pencereler tek bir tane kalıncaya kadar yok oluyor. Son kalan uzun pencere de kalın perdeler arasından sadece düz nötr bir ışık sızdırdığından oda renksiz, soğuk ve loş bir hal alıyor. Ziyaretçinin oturduğu şintz koltuk ve eşyayı sembolize eden başka bir iki belirsiz nesne dışında sünger her şeyi silmiş bulunuyor.

Her adımında A'nın kendisinde de odanın her değişimine karşılık gelen bir değişim oluyor, trajik gücü iyice açığa çıkıyor, incelip uzuyor, yüzü tebeşir beyazına, bukleleri kutsal bir taca dönüşüyor. Elbisesi bile kara kırmızı bir renge gömülüyor, böylece boş bir pencere önündeki karanlık bir sütun olarak sırtı ziyaretçiye dönük duruyor. Ziyaretçi ise hâlâ çiçekli koltuğunda, ayakları bitişik, eldivenlerini düzeltmekle uğraşıyor.

Kim bilir nasıl özlediniz, diyor ziyaretçi.

Onun tam anlamıyla sıradan olan ses tonuyla eşzamanlı olarak oda tamamen karanlık oluncaya dek ışık azalıyor. Alt kısmıyla A'nın mutlak hareketsizlik içindeki karanlık siluetine çerçeve oluşturan ışıklı pencere dışında hiçbir ışık kalmıyor.

Kim bilir nasıl özlediniz, diyor ziyaretçi.

Doğunun romansı diyerek yanıt veriyor aynı banal ve yapay tonlu hanımefendi sesi. Odanın farklı köşelerinden aynı özelliği taşıyan başka sesler, benzer sözler söylüyorlar: Renk, Gizem, Neşeli Toplumsal Yaşam vb. konuşuluyor. Karanlık oda içinde dağılmış bir koronun varlığını ve sadece ilk söylenenin tekrarını oluşturan her sesin üstüne bir ışık düşüyor. Yeni bir konuşmacıya ışığın her yönelişinde öğleden sonra ziyaretçisinin, bilerek birbiri üstüne atılmış ayak bilekleri, bilerek hanımefendi görüntüsü ve-

rilmiş, geleneksel yavan gülümsemeli, gururlu yüzü ortaya çıkıyor.

Bütün bunlar olurken pencerenin dışında yoktan başlayıp bir şeyler oluşuyor, karmakarışık Uzakdoğu sahneleri büyük bir hızla birbirini izliyor. Tam olarak ne olduklarını anlamak mümkün değil (kısmen pencerenin önündeki, arkası odaya dönük karaltı yüzünden) hızla bütün açılardan ve değişik ölçeklerle değişmeleri yüzünden.

Örneğin, palmiyeli ve tapınaklı minik bir manzara ansızın sellerle taşan dev bir sarı nehirle örtülüyor. Su, maya gibi kabaran girdaplar oluşturarak akıyor; üzerinde ailelerin yaşadığı sallardan balık tutuluyor, balıklar yıkanıyor, pişiriliyor, uyunuyor, her türlü özel ilişki sürüyor. Sonra ansızın sallar uçan halılar gibi havaya sıçrıyor: Baş aşağı giden atların yarışı, polo sopaları havada birbirine çarpıyor: Belli belirsiz gülümseyen Doğulu yüzler. Çok Önemli insanlar topluluğu (çoğu beyaz, bir kısmı da yerel renklerden, çok süslü elbiseler giymiş, mücevherler takmış zengin Müslüman Hintli), rütbeliler, üniformalılar, iyi giyimli kadınlar. Derken daha büyük karmaşa ve kaos, bir çiçek seli, sinek tülleri, şampanya şişeleri, elektrikli pervaneler: Sonra eller, tepsi, golf çantası, raket, atkılar; silahlar, kamçılar tutan eller; beyaz, kahverengi, san renkli; sigara, puro yakan eller; gözlük, dizgin, sopa, topuz, kriket sopası tutan, diğer elleri tutan eller; rujlu dudaklar, bıyıklı ağızlar, etli, etsiz dudaklar, Doğulu, Batılı ağızlar, emir yağdıran, öpen, şarkı söyleyen, içen, fısıldayan ağızlar; yolcu gemileri, trenler, arabalar, iki tekerlekli at arabaları, dibi düz Çin kayıkları; bagajlar, atlar, katırlar, öküzler, at arabaları, iki tekerlekli Japon faytonları; çocuklar, köpekler, Uzakdoğu hamalları, Hintli dadılar; yelken açmış gemiler, ilerleyen birlikler, patlayan fırtınalar, açılan kapılar, doğan aylar, batan güneşler, çiçek açan ağaçlar; kum fırtınaları, yağmur fırtınaları; gösteriler, entrikalar, barışmalar, ayrılmalar.

Bundan sonra rüya daha sakin bir aşamaya geçiyor. Kara bir ağaç gövdesinden ki, A'nın kolları ağacın iki çıplak dalını oluşturuyor, birden boru şeklinde dev beyaz çiçekler fışkırıyor.

Rüyanın görüş açısı biraz değişirken, devamlılığında da çok ufak bir kesinti oluyor. Koronun sesi hafif yön değiştirip konuşmaya devam ediyor,

burada büyük bir değişiklik yaşandığını anlayacaksın
gerçekten çok farklı
tüm yolculuklarından sonra belki önemsiz olacak
bizim de kendi işlerimiz olmasına rağmen
sessiz sedasız birçok şey oluyor
briç partileri
spor dersinde parmak uçlarında dans
iş mezadı
Kadınlar Enstitüsü toplantıları
papaz evinin bahçesinde ziyafet
Dr. Moore'un (şu çekici adam) verdiği akşam yemeği.

Pencerenin dışında şimdi öncekinin aksine çok yavaş bir sekans var; maddeleşim acı verecek kadar gerçekçi ve konuşulan sözleri abartısız fakat konumlarına uyan bir vakarla, kuru bir ilgiyle dinliyorlar.

Şehre inip tiyatroya, sinemaya gitmek çok kolay.

Birden sahneye kapalı bir araba giriyor. Direksiyonda beyaz ipek fularlı bir adam, yanında şalına sarınmış bir kadın; iki oyuncak bebek gibi dimdik oturuyorlar. Kireç beyazı yüzlerinde sıkıntı var. Arabanın geçtiği kara renkli anayol birçok sokaklara ayrıldıktan sonra kara gövdeli ağaca kadar geliyor. Kara renkli kadının yaslandığı kara gövdeli ağaç. Bu kez önceden açılmış olan çiçekler solmaya dökülmeye başlıyor, yarı sıvı bir çürüme.

Işık hızla artarak normale dönüyor. Oturma odası, şintz kumaşlar, çiçek vazoları, biblolar ortaya çıkıyor. A, kanepeye

henüz oturmuş. Kibar görünümü altında kaba gerçeği protesto eder gibi bir duruşu var. Ziyaretçi koltuğunda henüz rahatlamışa benziyor, bir şey söylemeye çalışıyor. O sırada üstünde gümüş çay takımları, tereyağlı ince ekmek dilimleri, saçmalık derecesinde küçük salatalıklı sandviçler, bademli kurabiyeler bulunan servis arabasıyla hizmetçi içeri giriyor. Bu nedenle ziyaretçinin sözleri iyi anlaşılamıyor.

Sarı saçlı küçük bir kız -annesiyle karıştırmamak için ona B diyelim- açık kapıdan içeriyi gözlüyor. İçerdekiler onu fark etmiyor, o da ayaklarının ucuna basarak uzaklaşıyor.

EVİMİZ her zaman, sanki insanlar daima alçak sesle konuşuyorlarmış gibi çok sessizdi. Annemle babamın benimle konuşmaya ayıracak pek zamanları olmazdı. Zaten benimle fazla konuşan kimse yoktu: Sadece yağmur, sık sık bir şeyler fısıldamaya çalışırdı. Çok yağmur yağardı. Yağmur bana her zaman bir şeyler anlatırdı. Uzun öğleden sonralarda, her pencereyi yağmur, her köşeyi gölgeler doldurduğunda, bazen güneşi ve Japon uşağı düşünürdüm. Annemin hüznüyle kararmış pencereleri, yağmurlu odaların yalnızlığını. Yağmur, evi büyülü yalnızlık zindanına hapsediyordu.

Zamanla, yağmurun bana ne söylediğini anladım. Yağmurdan büyünün nasıl yapıldığını öğrendim ve artık yalnızlığımı duymaz oldum. Fareler ve örümcekler gibi evi gece tanımayı öğrendim. Evin kemiklerinin haritasını çıkardım. Döşemeler altındaki gizli tünellerde görülmeden, duyulmadan dolaşıp kirişler arasında kurulu örümcek ağlarından geçtim.

Bütün bunlardan sonra çocuklarla oynamayı ya da, Japon uşağın bana fantastik öyküler anlatmasını hiç canım istemedi. Perdelerin arkasında, dolapların içinde, masa ve sandalyeler arasında pusuya yatıp kendi halinde gün ışığını sihirli geceye dönüştürür, kendime büyüler ve fısıltılardan oluşan bir dünya kurardım.

PRE-REALİST fantazya hoş tonlardan oluşan yarım kalmış bir Marie Laurençin rüyası gibi başlıyor. Kayda değer bir biçimi yok. Yalnız inci rengi bir dalgalanma ve şeker renklerinde bitişi. Bebek mavisi, akide pembesi, buzlu limon sarısı, hepsi de uyumlu selofanlara sarılmış ve sonra koca bir saten kurdeleyle bağlanmış bir şekerleme kutusu içindeler. Yeterince bir süre sonra nesneler şekillenmeye başlıyor. Ancak yine de oluşum tamamlanmadığı için birçoğu akışkan formlar. Tirollü veya İsviçreli dansçılara, köylülere, gül soluklu Eros'a, nar kırmızı yanaklı, gecelikli aşk meleklerine eşlik eden bir müzik kutusu tıngırtısı var. Her an bir Brahms senfonisine, eski tarz disiplinli bale adımları gerektiren bir bale müziğine dönüşecek gibi.

Şu an bir kedi gibi sırtını kabartan dağ Olympos Dağı mı, yoksa Sina Dağı mı, belki bir dağ bile değil, sadece bir kedi sırtı. Onun gerçek bir dağ olduğu varsayılırsa, ki yakından bakılınca dağa benziyor, daha çok bir seraba yakışan saydamlığı var. Yamaçlarında kristalleşmiş kar, donuk ağaç oyukları, şeffaf kayalar, ön planda cam gibi parlak bir küçük göl. Zehirlenmemiş küçük bir balık gibi berrak, cam gibi sularıyla.

Bu bir kuzey manzarası olmalı. Kuzey şafağının şeffaf pırıltıları görünüme böyle ışıltı ve saydamlık kazandırıyor... İskandinav sporcuların gürbüz güzelliklerini sergileyen bir grup yürüyüşçünün ortaya çıkması da bu görüşü kuvvetlendiriyor. Grup göl kıyısında piknik yapacak. Gençler kadar yaşlıların da (aralarında

yaşlılar da var) mükemmel fizikleri, altın sarısı saçları, bronz tenleri var. Böylesi kişilerden bekleneceği gibi gelişmiş bir zevk alma duyguları var. Enerji dolu görünüyorlar. Yaşama zevklerini gizleyemiyorlar. Aralarında yarışıyor, güç denemeleri yapıyor, birbirlerine takma adlarla sesleniyorlar. Bütün içtenlikleriyle, kendini bilmezce, utanmaksızın, gösterişle kucaklaşıyorlar. Bunun ardından ani kıskançlık ve şiddet gösterileri, ağır el şakaları başlıyor. Bu gelip geçici, çocuksu aşklar ve çatışmalar bir alevlenip bir sönüyor. Aslında bütün bunların piknikçilerin taşıdıkları anlaşılan şarapla yakın ilgisi olmalı.

Rahat tatil atmosferi, gölün üstünde neşe bozan bulutlar birikene kadar sürüyor. Sonra korkunç bir yağmur başlıyor. Hiç de sıradan sayılamayacak bir dağ fırtınası geliyor. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor, neşeli grubu iliklerine kadar ıslattıktan sonra görüntüyü silip süpürüyor.

Bulutlar dağılınca tüm dağ sahnesi değişiyor. Gölün gül rengi ışığının ve hayali karların yok olduğu anlaşılıyor. Bunların yerini çorak bir uçurum başı manzarası kaplamış. Ön tarafta bir laboratuvar var. İçinde ise bir bilim adamı çalışıyor, pis gri sakallı yaşlı bir adam. Eski kafalı, yaşamının son günlerini Avrupa'da kimsenin bilmediği ücra kaplıcalarında geçiren titrek bir ihtiyarı andırıyor. Arkadan kuşakla bağlı beyaz bol bir önlük giymiş. Bu üstlük ona eski ve gururlu bir *kemik* havası veriyor. Önlük, yemek ve kimyasal madde lekeleriyle dolu. Adamın ayaklarında kaplumbağa kabuğu gibi geniş ayakkabılar var. Mikroskobuyla raporları arasında gidip geliyor, arada bir büyük bir başvuru kitabına bakmak üzere seğirtiyor. Kalınlığı yüzünden yekpare taştan bir kütleyi andırıyor. Bilim adamı henüz aradığı formülü bulamamış görünüyor. Düğüm düğüm damarlı titrek elleri hâlâ büyük başvuru kitabının sayfalarını karıştırıp duruyor.

Onun görmediği bir yüz, biçimini kaybetmiş delik deşik hasır şapkasının altından kreten yüzüyle sırıtarak pencereden onu seyrediyor. Köyün delisi sonra pencereden ayrılıp açık kapıdan içeriyi gözlemeye başlıyor. İhtiyar bilim adamının kendini işine bu kadar kaptırmasına şaşıyor. Parmaklarının ucuna basarak içeri giriyor, gözünü bilim adamından ayırmadan masaya yaklaşıyor. Deney tüpünde köpüren nesne ilgisini çekiyor. Elini çekinerek tüpe uzatıyor, geri çekiyor; büyük bir heyecanla titreyerek tüpü yakalıyor. Ve bu tutuşla birlikte her şey toz duman oluyor.

Moleküllerin yağmur gibi yağışının, her boydan parlak pulların etrafa saçılışının ardından sonsuzluğun geniş karanlığı görünüyor. Birden kuyruklu yıldızlar, güneşler, gezegenler, nebulaların ateşten gelişmesi başlıyor; takımyıldızları toplanmaya başlıyor; dünyalar bitimsiz seferlerine doğru yola koyuluyorlar. Evren, göz açıp kapayıncaya kadar kocaman bir çiçek gibi tomurcuk veriyor. Yaratılış devam ediyor. Güneş sistemi iptal olmuş durumda. Daha geniş ve parlak dünyalar görünüyor. Yıldızlar katrilyonlarla ölçülemeyecek uzaklıklara doğru yola çıkıyorlar. Dünya bilardo topu büyüklüğünde ayaklar arasında zıplıyor. Kozmik makinelerin bu büyük gürültüsü yerini sonsuzluğun tekdüze akışına bırakıyor.

Tüm bu keşmekeşin ortasında küçük kız B, sakin bir yer bulmuş oturuyor, kitabını okuyor. Oturduğu yer serin ve sessiz. Taze kesilmiş otlarla kaplı yerde B sırtını bir ağaç gövdesine dayamış. Çevresinde her şey baharı çağrıştırıyor. Ot, yeşil ağaç ve çocuktan oluşan üçlü bir sadelik söz konusu. Ancak bu üçlünün varlığı daha birçok çocuğun az sonra oraya gelip yeşil, kırmızı fasulye torbalarıyla oynamaya başlamasına kadar sürüyor. Çocuklar gelip iki sıra oluşturuyorlar. Her çocuk torbasını omzunun üstünden arkasındaki çocuğa iletiyor. Hareketleri düzenli, dinsel bir tören havasında neredeyse, saplantılı. Tüm dikkatlerini oyunun kurallarına vermiş olduklarından ara sıra

attıkları çığlıklar sessizliği çok az bozabiliyor. Hâlâ ağacın altında oturan B, kitabını yere bırakıp onlara bakmaya başlıyor. Katılmayı istediği fakat utandığı için biraz cesarete ihtiyaç duyduğu anlaşılıyor. Ötekiler onu görmemiş gibi davranıp oyunlarını sürdürüyorlar. En sonunda B kalkıp onlara doğru yürüyor. Oyun bir an duruyor. Temiz bir okul çocuğu yüzü taşıyan bir oğlan onu cesaretle oyuna davet ediyor.

B belki gergin olduğundan, belki oyunun kurallarını anlamadığından, belki de sadece bir değişiklik olsun diye, sıra kendisine gelince kırmızı fasulye torbasını öne atıyor, arkaya değil. O anda telepatik bir anlaşma olmuş gibi oyun bozuluveriyor. Öteki çocuklar şaşırıyorlar, düşmanca bir tavra bürünüyorlar. Özellikle kibar çocuk ötekileri uzaklaştırırken bu işe çok kızmış görünüyor.

B bir başına şaşkın, gidenlerin arkasından bakakalıyor. Bir an sonra gözleri umutla bir adama takılıyor (bu adam kuşkusuz babası). Koyu renk resmî elbiselerini giymiş, eline bir çanta ve şemsiye almış hızlı hızlı yürüyor. Çocuk hâlâ umut dolu ona bakıyor. Oysa babasının onu göremeyecek kadar acelesi var. Kafasında daha önemli konularla geçip gidiyor. O anda opera şapkası gibi yerden biten ve ağacın sağına doğru uzanan dev bir işyerine giriyor. O girer girmez ağır çifte kapılar üzerine kapanıyor. Ama hâlâ camlı demir kapının ardından adamın, memurlar, daktilo kızlar, masalar, telefonlar, yeşil siperlikli lambalar deryasında ilerlediği görünüyor. Bir sürü saydam kapıdan geçe geçe adam sonunda devin kalbine ulaşıp gözden kayboluyor.

B, babasını izlemek ister gibi binaya doğru bir iki adım attıktan sonra ağacına geri dönüyor. Ağacın öte yanında ortasında kapı olan bir taş duvar beliriyor. Uzaktan uzağa A görünüyor, eli kapıya uzanıyor. Rahatça dar kapıyı çaldığı sol elinde mavi taşlı bir yüzük parlıyor. Kapının açılmasını beklerken bakışlarını yavaşça ona dimdik ve düşünceli düşünceli bakan çocuğa çevi-

riyor. Kapı açılıp koyu gölgeler içindeki heykellerle süslü bir yol hafifçe ortaya çıkarken bakışlarını çocuktan kaçırıp yine kapıya yöneltiyor. A içeri giriyor. İki belirgin kapanma sesiyle kapı yerine oturup kilitleniyor. Küçük kız tam anlamıyla anlaşılmaz bir kaderine razı olmuş bakışlarla onu izledikten sonra ağacın altındaki yerini alıyor. Kitabını alıp okumaya başlıyor. Bu sırada duvar ve bina yok oluyor. Başlangıçtaki rüya sahnesi bunların yerini alıyor. Ancak baharda bu kez çok kesin bir yalnızlık ve yabancılaşma var.

ANNEM öldüğünde evin bu daimi sessizliğinin nedenini anladım. Bu ev her zaman sessizce annemin ölümüyle yaptığı dansı izlemiş, dinlemiş ve beklemişti. Babam bana hiçbir zaman olup biteni anlatmadı. Kimse, annemin ölümü hakkında açıklama yapmadı. Ben de hiçbir şey sormadım. Herhalde bu, hiç sorulamayacak bir soruydu. Ama sık sık merak ederdim, geceleri düşünürdüm. Bazı geceler korkar; ölümü, kendimi ve annemi düşünür, bunları birine sormuş olmayı isteridm. Ama elbet böyle bir şeyi soramayacağımı bilirdim. Annemin ölümü, ne kadar korkarsam korkayım kimseyle konuşamayacağım bir şeydi. En son yapacağım şey, bu konuyu biriyle konuşmak olabilirdi.

GÜNDÜZ. Gece. Gece karanlık zaman: Merak zamanı; gündüz sorulamayacak sorular zamanı.

Sorular çekmecelerin içinden çıkar. Önce emin olamazsınız. Başka bir şey olma ihtimali de vardır. Belki en alt çekmecede, kalın kışlık kazakları yemekte olan bir güvedir. Yün lifleri ona sert gelse de bunu itiraftan çekinir. Ne pahasına olursa olsun geri çekilmeyecektir. İşine kahramanca devam eder. Belki de tahtaları kemiren bir kurttur. Çıkan tozlar alt çekmeceyi sıkıştırır, çekip açmak zorlaşır. Çekmecenin yumuşak ağacının pudra gibi tozları aralardan yerlere dökülür. Kurt ya da böcek fazla zorlanmadan oyduğu o yerde saklanır.

Ancak alt çekmecede yaşayan ne bir güve ne tahta kurdu ne de karanlıkta yaylanan tahtalardır. Çekmecede gidip gelen bir sorudur. Biraz karnının üzerinde hareket edip sonra yaylanmak için hazırola geçer. Kaplan gibi gerilir. Soru, çekmecede gerilmiş bir kaplan gibidir. Fare büyüklüğünde küçük bir kaplan, çizgili postu kadife yumuşaklığında ve simsiyah. Çekmeceden yere iner, bütün gücünü toplayarak sıçramaya hazırlanır. Kasları gerilir, giderek büyür ve güzelleşir. Son derece iyi stilize bir yay gibi; kendiliğinden kaçınılmaz bir şekilde ve zahmetsizce fırlamaya hazırlanır.

Nereye? Sabah ışıklarıyla pırıldayan üst kata değil ya?

Gün ışığını kucaklayan eğik aynalar öylesine parlak prizmalar oluşturuyor ki, gökkuşağından kesilmiş elmas parçalarını anımsatıyorlar. Camlardan geçerek süzülmüş güneşin oluştur-

duğu madalyonun içinde beyaz ve uzun bir konsol. Kabartmalı, Edward tarzı bol süslemeleri var. Top yapılmış çoraplar, eldiven, bluz ve iç çamaşırlarıyla dolu çekmeceler sessizce açılıp kapanıyor. Dantel ve dişleriyle süslü giysiler. Çekmece köşelerinde lavanta torbaları, koku keseleri. Ağzı açık maroken kılıfı içinde bir yolculuk saati hafif bir gümüş sesiyle işliyor. Yivli gümüş şamdanlar şöminenin köşelerinde, içlerinde pembe mumlarıyla yer alıyorlar. Üzerine isim işlenmiş gümüş fırça ve kutular prizmatik ışınlar yansıtıyorlar. Bütün bu eşyalar, çıkmadaki pencerenin önünde duran büyük beyaz tuvalet masasının üzerine dizilmişler. Tuvalet masasının karşısındaki konsol ve üzerindeki oval ayna kurdelelerle süslenmiş. Ivır zıvır dolu masanın üstüne pembe güller işlenmiş, ince uzun bir örtü serilmiş. Yatağın yanındaki masanın üstünde de benzeri bir çiçekli örtü var. Karanfil dolu vazo, Eno meyve tuzu şişesi, zararsız hap kutusu ve su sürahisi gümüş bir tepside parıltılar saçıyorlar. Penceredeki tülden süzülen ışık, uçuk renkli parlak saten yatak örtüsüne düşüyor. Güneşin ılık ve yumuşak olmakla birlikte odadaki her şeyi apaçık gösteren bir aydınlığı var.

Kapı yine, daha önce gördüğümüz yüzüklü el tarafından kapanıp açılıyor. A odaya giriyor. Bu kez değişen tek şey, güneşin batıyor olması. Kızıl ışıklar odayı öylesine dolduruyor ki, oda sanki bir kimyagerin renkli su dolu deney kabında yıkanır gibi. Bu gün batımının tehlikeli kırmızı ışığı altında, başını hızla geri çeviren A'nın boyun kasları geriliyor. Narin ve beyaz boynu kırılacak bir çiçek sapını andırıyor. Kızıl ışıklar boynundan uzaklaşırken, gümüş birden siyahlaşıyor, odayı yoğun bir karanlık dolduruyor. Kadının boynunu tutan sol elinin hareketiyle yüzük karanlıkta parıltılar çıkarıyor. Kızıl ışınlar yatak örtüsünü ince bir yağmur gibi kaplamışlar. Konsolun açık çekmecelerinden sanki sisli kızıl şelaler fışkırıyor, yerlere dökülüyor, kapıya doğru

akıyor ve A dışarı çıkarken dikkatli dokunuşuyla kapı yavaşça açılıp kapanıyor.

Kadın, dalgın bir halde ve neredeyse şefkatle kapıyı kapatıyor ve uzaklaşıyor. İçinde bulunduğu dar koridor bir giriş holünün üç yanını çevreliyor. Her şey karanlıkta. Tek ışık kaynağı giriş holünün ortasında duran ve camlarından tozlu bir ışık sızdıran antika bir lamba. Koridorlar galerisi büsbütün karanlık. Kapalı kapıların ve kapı aynalıklarının oluşturduğu dizi bir bilmeceyi andırıyor. Tavan kilise tavanı gibi yüksek, uçuşan yarasaların ve kirişte yuva yapmış bir baykuşun görülmesi sanki mümkünmüş gibi. Ama salonun ışıklı kısmı canlılıkla ciddiyet arasında gidip geliyor. Çıplak ve yüksek duvarlar, ne olduğu belirsiz gölgeler, kilise tarzı biçimlenmiş, perdesiz pencereler kasvetli bir manastır havası yaratıyor. Ancak bu koyu sofu tabloya uymayan tek şey arsenik yeşili halı ile lamba ışığında pırıl pırıl parlayan kırmızı ipekle kaplı taht benzeri bir koltuk. Bu iki renk: Arsenik yeşili ve kırmızı, tablonun görünür olan tek renkleri ve tehlikeli bir yoğunlukla parlıyorlar. Genelde nötr tonlara sahip rüya sahnesinde, bu renkler abartılı bir şiddetle gereğinden fazla vurgulanmış. Dumanlı bir camdan incelenen ateşi andıran bu renkler kimyasal bir çağrışım yapıyor. İnsan arada bir perde olmadan yüz yüze gelmeyeceği kadar güçlü duyumsuyor onları.

Koltukta pek okumadığı gazetelerle iç içe biri oturuyor. Gazeteler yanı başındaki küçük masanın üstünde duruyor. Bazıları da elinde ya da dizlerinde. Yazıya iyice eğilip baktığından, daha fazla bir şeyler görmek imkânsız görünüyor. (Ama onun daha önceki bir rüyada yer alan ve kızının isteklerini duyamayacak kadar meşgul görünen adam olduğunu anlamak oldukça kolay.)

Odanın havasında bir yapaylık, bir kötücüllük seziliyor. Bu olumsuz etkiyi yaratanın, odadaki dramatik havalı ve yapay süsle-

meler olduğu düşünülebilir. Kalın duvarlar belki de sadece kâğıt. Her şey, gözün fark etmediği bir sürü kablo ve ekran üzerine toplanmış görüntülerden ibaret. Ama bunun somut bir delili de yok. Her şey lanetli bir rüya duygusu yalnızca. Görüntüler hızla başka görüntülere dönüşebiliyor.

Görsel gerçeklik, burada başka bir boyuttaki çok daha ürkütücü bir gerçekliğin yüzünü örten bir maske olabilir sadece.

Bütün bunlar A için de söylenebilir. A, uzun, koyu renkli bir giysi içinde merdivenden iniyor. Lambanın yanında oturan adamı görüyor fakat onun varlığından rahatsızlık duymuyor. Sessizce, ama onu uyarmamaya özel bir dikkat göstermeden yürüyor. Zaten adamın onu duyacak hali yok. Bulunduğu yerden çok uzaklarda gibi görünüyor. Kadının adama bakan yüzü, belli bir vücuda ait olmayan bir fotoğrafa dönüşmüş. Merdivenin son basamağına, yani ışığın aydınlattığı çembere ulaştığında tırabzan gölgesi harman makinesinin kolları gibi üzerine düşüyor. Orada bir an bekliyor. Şimdi mineral ateşleriyle akkor haline gelmiş arsenik denizine demir atma zamanı gelmiş bulunuyor. Bu, atılması güç bir adım. (Neden böyle zor anlar zayıflık anı olarak adlandırılır bilmem?) Hâlâ son basamakta, eli tırabzan babasında duruyor.

İleri bir adım atıyor. Ayağı halıya değer değmez, olağandışı kalın ve uzun olan tırabzan direği, kara bir ağaç olup şaha kalkıyor. Anlık bir *déjà-vue*'yla irkiltici bir şeyler anımsıyor –Aynı şey bir kez daha olmuştu... ama nerede?

A bir adım atıyor, bir adım daha. Lambanın solundaki bir kapıya, üzeri ağır kilitlerle dolu dış kapıya yöneliyor; neyse ki demir zincir açık, sürgü sürülmemiş.

(Küçücük bir an, evrensel kimlik denizinin enginlerinde, işkence görmüş köle, cesaretle ve sükûnetle, antik bir dirayetle, hikmetle konu-

şuyor. Odada duman var mı? Eğer azsa kalacağım, çoksa hemen dışarı çıkacağım. Kapı her zaman açıktır. Duman bir buhurdandan sızarcasına ağır ağır bir huni biçimini alarak onu örtüp uzaklaştırıyor.)

A'nın gitmek için sadece kapı kolunu çevirmesi yeterli. Bunu yapmak için harekete geçtiğinde, gerilim iyiden iyiye artıyor. O ise kendini bu işe adamış, çevresinden kopmuş gibi. Şimdi adamın dikkatini çekmemek için özel dikkat harcıyor. Kolu çevirmeden önce bir an onu sanki adama bakmaya zorlayan bir şeyler oluyor. Tamamen umutsuzca, duygusuz ve kayıtsız, hiçbir şey anlamayan, görmeyen bir kalabalığa sözsüz bir çağrı yapacakmış gibi duruyor. Adam onun bir parça farkına vararak gazetelerini karıştırıyor, ayaklarının yerini değiştirerek halının tüylerini kabartıyor. Gerilim artarken adamın bakışları isteksiz, henüz merak başlangıcındadır. Olağandışı bir ses duymuş olabilir mi? Dışarda yağmur mu yağıyor? Ansızın bir rüzgâr mı başladı? A'yı görmüyor. Onu görebilmesi için başını arkaya çevirmesi gerekirdi. Adam dikkatini dağıtan şeyden daha fazla rahatsız olarak birkaç saniye hareketsiz kaldıktan sonra duyduğu sese boş vererek okumaya devam ediyor.

A, kapı kolunu yavaşça döndürüp bahçıvanın uzun saplı bir makasla çimleri biçtiği KARAĞAÇLAR bahçesine girerken kapıyı arkasından dikkatle kapıyor. Çimenlikte, bahçıvana oldukça yakın bir noktada, biçilen otların çakılların üzerine dökülüşünü seyrederek bekliyor. Dikkatinin bir bölümünü, çim makasının nasıl kullanıldığına vermiş görünür; ancak gerçek benliği yine de başka bir yerde. Başında eski hasır bir şapkayla öne eğilmiş çalışan bahçıvan ona bakmıyor. Makas hiç acele etmeksizin ritmik bir şekilde şaklamasını sürdürüyor.

Bu sırada sundurmaya bir araba yanaşıyor. Şoför inip kapının zilini çalıyor. Arabadan oralı bir hanımefendi iniyor, hiz-

metçi evin kapısını açıyor. Şapkalarının-hasır şapka, kuçlu şapka, sivri kep ve muslin kep-altında aynı maske-yüzleri taşıyan bu dört kişi, grup halinde A'dan birkaç metre ötede duruyor. Bu dört maske-yüz dönüp A'ya baktıklarında sahne donuyor. A'nın yüzünde bir korku ifadesi beliriyor. Hepsine birer göz attıktan sonra hızla oradan uzaklaşıyor. Bahçe kapısından çıkarken kapının iki yanındaki karaağaç dalları ve yaprakları onu yakalamak ister gibi uzanırlar. Bir yaprak yere düşüyor. A koşmaya başlıyor. Daha başka yapraklar da düşüyor. Kuru yaprak yığını yerde anafora kapılmış gibi dönmeye başlıyor. Tek tek uzaklara sürükleniyorlar.

Geriye kalan, kurşuni gökyüzüne uzanmış çıplak ağaç tepeleri olur.

Kaplanlardan korkar mısınız? Kadife inceliğindeki ayaklarıyla kızgın kızgın etrafınızda dolaştıklarını duyar mısınız?

Gece ülkesinde kaplanların büyüme hızı bu işin uzmanları tarafından incelenmesi gerekli bir şeydir. Fare büyüklüğündeki bir kaplancıkla başlasanız, siz henüz ne olduğunu anlamadan, o, yarımkürenin en güçlü yaratığı Sumatra kaplanının iki misli büyüklüğe ulaşır. Ve siz daha bıçak diyemeden (bu koşullarda bunu söylemek de çok akıllıca değil) kız erkek tüm arkadaşları toplanır ve sizin şu evcil, sakin geceniz bir kaplan parkına döner. Nereye baksanız, gecenin içinde koşan, zıplayan, bıyıklarıyla oynayan ve sizi rahatsız etmekten çok hoşnut görünen kaplanları görürsünüz. Ama sizin yapacak bir şeyiniz yoktur.

Kaplanların oyunları yırtıcılaştıkça, sıçrayıp oynamaları ahlaksızlaştıkça talihsiz A'nın bu rüyadaki kaderi de daha korkutucu bir şekil alıyor. Gölgesi giderek bir çıkmaz sokağın derinliklerinde kayboluyor. Dünyanın çeşitli şehirlerinde yabancıların ölmüş gözlerinin yıldızların parlaklığını gasp eden yığın yığın ışıklar-

dan daha soğuk olmadığı caddelerde kaderini arıyor. Bulutlar arasındaki gizli platformlardan aşağılara atlıyor. Korkunç, güçlü, granit ve çelikle takviye edilmiş fakat tarla faresinin kemikleri kadar ince olan yüksek kulelerden uçuyor. Hiç kimsenin söküp atamayacağı eski Noel süslemeleri altında, lekeli bara çökmüş Yunan Petro, çevreye kadının kanıyla karışmış çamur sıçratan tekerleklerin çığlığını duyuyor. Askıya asılmaya değmez eski bir palto gibi ezilen kadın, kapısı numaralı otel odalarında yaşayacak artık. Ya da küçük köy kiliselerinin avlularında yüzleri buruşuk yarım akıllı hortlaklar gibi uzun yaz otlarının arasındaki mezar taşlarına eğilmiş ağaçlarda otururken. Issız ırmakların siyah matem elbiseleri onu yapışkan bir çile ile sarar, tropikal denizlerde gelgitler ayakkabılarını sürükler. Göz boşluklarında yengeçler dolaşır. Kefene sarılı isimsiz biri olarak kloroform yüklü koridorların bitmez tükenmez kasvetinde. Tabancanın alaycı tak takları her cümleye bir nokta koyuyor.

Düzensiz fakat sürekli bir arayış, ölümün her şeyden habersiz bir dünyada azametle yürüyüşü, ölüm dansı. Bu dansın adımları yorgunluk, umutsuzluk ve finaldir. Biçim, hareketler ve ayrıntılar durmadan değişir. Örneğin şu anda özel bir şehir evi düşünelim. Yoksul bir semtte, bir kira odası örneğin. Sivri uçlu demir parmaklıklar, tıka basa dolmuş çöp kutuları, ılık bir akşamın bayat havası, kirli, tiz sesli çocuklar, yorgun ve aksi, oynayıp kavga ediyorlar. Sokak tabelasının asıldığı direkteki lamba ışığında boyası dökülmüş bir ev kapısı görülür. Üzerinde pansiyon ilanına benzer bir duyuru var. Kapıdan dar ve karanlık, zemini iki sıra muşamba döşeli bir koridora giriliyor. Merdivenler üst kata çıkıyor; buradan iştah kapayıcı bir kabak yemeği ve askıdaki yağmurluğun kokuları gelir. Cilalı ve üzeri çiçek motifli bir toprak boru, şemsiyelik olarak kullanılır.

Merdivenin çatlakları kirli keçelerle kapatılmış, çiğnenmekten iyice aşınmış görünüyor. Üst katta başka yerlerden atılmış mobilyalarla döşenmiş bir yatak odası var. Yerlerde bardaklar, fincanlar, boş viski ve cin şişeleri, şırıngalar, haplar, katlanmış kâğıtların içinden dökülmüş tozlar, iğneler, diamorf etiketi taşıyan boş tüpler... Çıkmanın penceresinde köpük beyazı tül perdeden süzülen ışık odaya yayılıyor. Pirinç karyolanın üzerinde bir pijama yığını, pijamaların içinde korkutucu bir şekilde, bir insan formu ayırt edilebiliyor. Işığı tutan perdeler ardından bacalar ve kararmış saçaklar, sivri uçlu damlar, kapı ve pencere tepelikleri görünüyor. Sahipsiz eski bir top mermisi gibi içi boşalmış gökyüzü...

ANNEMİN ölümüyle sadece kendisi gitti; evde hiçbir değişiklik olmadı. Cisim olarak gitti ama onun o üzüntülü ve sıkıntılı havası benim gölgelerle birlikte yaşadığım ıssız odalarda kaldı. Onlar da kendilerini yalnız hissediyorlarmış gibi, bu iki hortlak bana yapışıp geceler evrenine yerleştiler. Sanırım bazen beni, annemin yerine koyuyorlardı. Onların bu yakınlığı beni anneme yaklaştırdı. Bazen annemin gitmesi onu bana çok yaklaştırmış gibi geliyordu. Bazen onun yakınlığını omzuma dokunan bir el olarak duyardım; sonra korkar, koşup sıçrayıp, taklalar atarak elinden kurtulmaya çalışırdım. Fakat o el, istediği kadar uzun süre omzumda kalırdı.

Kimi zaman üst kat penceresinden bakarken, o bakanın ben değil de annem olduğu duygusuna kapıldım. Köprüden, yüzen balıkları seyreden insanlar gibi, dış dünyayı içinde bize yer olmayan yabancı bir gezegen gibi görürdük. Issız pencere camının ardından bizimle hiç ilgisi olmayan gündelik yaşamı seyrederdik.

BAĞIRIP ÇAĞIRARAK, ŞARKI SÖYLEYEREK, uydularını selamlayarak güneş ortak sahneye çıkar. Milyarlarca tekrardan sonra güneşin artık mekanik olarak hareket ettiğini sanırsınız değil mi? Ancak durum hiç de böyle değil. Seyircilerine ödedikleri paranın karşılığını vermek isteyen bilinçli bir oyuncu gibi, oyunu tüm maharetini kullanarak ilk günkü heyecanla oynar. Kuşkusuz öteki oyuncular sadece ona eşlik etmek için orada bulunurlar. Bulutlar hızla sahnedeki yerlerini alırlar, ortak dansın gösterişli bölümlerini oynamaya hazırlanırlar. Yeryüzünde ise okyanuslar, aralarındaki kıtalara rağmen, karşılıklı geçmiş, selam atışı yapan iki müttefik ordu kumandanı gibi kükrerler. Adalar denizlerinin selamlaşmaları daha candan olur.

Güneşten yayılan sıcaklık dalgaları, vahşi ormanın üzerinde kırılırken, papağan sürüleri toplandıkları karanlıklardan patlayan roketler gibi havalanırlar. Maymunlar ise çığlık atar, zamparalık eder, birbirlerini çimdikleyip tırmalar, çene çalar. Göz göz mağaralarda ateşböcekleri salkımlar halinde asılmış yıldız yıldız pırıldarlar. Mağaralar birbirine açılır, sarkıtlar arasında yarasalar, sürü halinde baş aşağı asılı dururlar. Kayalar arasında şık ve kibar pandalar eğlenceli partiler verirler.

Denize gelince; balina, yunus, uçan balık, uskumru, çaça balığı, hepsi sürüler halinde kıyılarda dolaşırlar. İstiridye yatakları tıklım tıklım dolu. Mikroskobik hayvanlar dünyası, kabuklu hayvancıklar çok geniş alanlarda sürüler halinde dolaşıyorlar.

Ölçek büyüse de bir değişiklik olmaz. Kabile toplumu kitle halindedir. İnsanlar üst üste yığılmış konuşuyor, gülüşüyor, dua ediyor, bağırıyor, yemek pişiriyor, yıkanıyor, çalışıyor görünümdeler. Dövüş horozu kafesleri sıra sıra dizilmiş. Kendi özel alanında yetiştirdiği onlarca veya yüzlerce tavşanı bir yana bırakan Bay Whosit para cezasını öderken yavaş yavaş uyanır. Saatler hızla akıp gider, yetmiş iki milletin sesi duyulur, saygınlık simgesi pantolonlar ve kravatlar, kalabalık lokantalara doğru akın etmek üzere yeni boyanmış ayakkabılar, caddelerden geçer. Otobüsler, trenler, arabalar, uçaklar, bürolar, parklar, gece kulüpleri, tiyatrolar, hastaneler, kiliseler, mezarlıklar ve mezar taşları.

Cennet. Sahne kısmen bir masal dünyasını, kısmen de eski bir İncil'den alınmış bir resmi, bir pandomime ait büyülü bir mağarayı anımsatır. Masmavi gökyüzünde beyaz bulutlara uzanmış dinlenen melekler var. Manzaranın sol yanı çiçek tarlalarıyla kaplı. Çiçekler arasında azizlerle melekler geziniyor veya bir park gibi düzenlenmiş banklarda dinlenirler. Fıskıyelerden sular fışkırır, kuşlar cıvıldaşır, dereler çağlayarak akar. Açık yeşil çimler arasında çiçekler mücevherler gibi ışıldar. Irmaklar üzerinde, gökkuşağından köprüler var, banklar som altından yapılmış.

Manzaranın ortalarında basamak basamak süt beyaz su mermerleri yükselir. Bu merdivenlerin tepedeki tahta uzanan basamaklarında sonsuz sayıda melek yol alır.

Manzaranın sağ bölümünde bir buz pateni alanı var. Bu çok büyük alan altın taçlı beyazlar giymiş bir kutsal kişiler topluluğuyla çevrelenmiş. Bu sonsuz kalabalıktan uzaktan uzağa topluca söylenen bir marş sesi duyuluyordu seslere bir bandonun eşlik ettiği anlaşılır. Marş bittiğinde makineli tüfek sesi gibi bir takırtı işitilir. Sanki tüm azizler başlarındaki tacı hep birlikte buza atarlar.

Sonra merdivenlerin iki ucunda trompetleriyle kadans yapıp bitişi haber veren melekler belirir. Sağ yandaki kalabalık kendi içinde gruplara bölünmüş, konuşup gülüşür. Sanki sigaralarını yakıp dumanını arkaya üflüyor sonra da ellerini ceplerine sokuyormuş gibi bir görüntü oluştururlar. Ama tabii bunları yapmaları söz konusu değil. Bu arada bir grup çocuk merdivenlerin dibinde hoplaya zıplaya oynamaya koyulmuş. Muslin kanatları omuzlarına incecik bantlarla tutturulmuş. Tümü de on iki on dört yaşlarında, cinsiyetleri belirsiz, çin porselen bebekleri kadar hoş, gonca ağızlı, güzel dalgalı saçlı çocuklar.

Küçük B sahnenin önünde bir röntgenci gibi durmuş, hayran hayran tarlalara doğru koşan, çiçeklerden kolye ören çocukları izler. (Koparılan her çiçeğin yerine hemen yenisi çıkar.)

Küçük kız gördüklerinden oldukça fazla etkilenmiş, şaşırmış ve hoşlanmış görünür. Önce bir ayağının, sonra diğer ayağının üzerinde durup dört bir yana bakar. Onu kısmen gizleyen iri yapraklı, parlak gümüş renkli çalının arkasından çıkmak istemez, ama yine de hiçbir şeyi kaçırmamaya çalışır.

Tüm topluluktan mırıltılı konuşmalar işitilir. Yaptıkları kutsal işin bilincinde, neşeli ve sosyaller. Sonsuz ve masum bir zevkle, işbirliğinden hoşlanarak, müzik eşliğinde şarkılar söyleyerek çalışırlar. Gülüşme, su sesi, arp, kuşlar ve çanlar. Birden her şey susar. Sessizlik. Tek bir çan sesi duyulur ve bir süre yankılanıp o da susar.

Meleklerin dudaklarında gülüşleri donar. Azizler ciddi bir yüzle söyledikleri şarkıyı yarım bırakırlar. Çocuklar susup ciddi bir tavır takınırlar. Ellerindeki çiçekler boyunlarını büker. Bütün yüzler aynı yöne çevrilir.

B herkesin baktığı yöne döner. Küçük kız diğer yöne bakarken A, bilinmeyen bir noktadan sahneye girer ve karalar içinde sahne önünde ilerlemeye başlar. Ne hızlı ne yavaş yürür, tam bir

yalnızlık içinde kalabalığı hiç görmüyor gibi yoluna devam eder. Bakışlarında ne kıskançlık ne ilgi vardır.

B arkasına saklandığı çalıyı bırakıp annesinin ardından yürümeye başlar.

Aynı anda, melekler ordusunun ciddi giysiler içindeki iki yetkilisi yüzleri uzun sivri kanatlarıyla kısmen örtülü, bir takın iki ucundan tutmuş olarak yürümeye başlarlar. Gümüşün kararmaması için kimi zaman sarıldığı kâğıda benzer koyu renkli kâğıttan yapılmış olan tak, bir metro girişine benzer ve üzerinde kırmızı neonlarla yazılmış CEHENNEM GİRİŞİ yazısı okunur.

İki melek bu takı yerine koyarlar. İzleyiciler huzursuzca etraflarına bakınıp fısıldaşmaya başlarlar. A, duygusuz bir yüz ifadesiyle takın altından geçer. Nereye gittiğinin bilincinde değil. Merdivenlerin dibindeki melekler borularını çalmaya hazırlanırlar. Melekler ordusu fısıldaşmaya, dalgalanmaya, acımayla karışık bir merakla bakmaya koyulur.

Boruların ilk notaları duyulur.

Tam melekler takı başka bir yere götürmeye hazırlanırken, B kendini ümitsizce içeri atıp gözden kaybolur.

Ansızın yoğun bir duman tabakası kaplamış gibi her şey karanlığa gömülür. En son kaybolan, çocuk meleklerin hayal kırıklığına uğramış boyalı porselen yüzleri olur. Son taş bebek yüzün kaybolmasıyla birlikte müzik çok uzaklarda yeniden başlar. Birkaç saniye sürüp susar.

Yukardan aşağıya inmeye başladığınızda ne olur? Asansör kapıları kapanır, aracın içinde boğucu bir hava dalgası dolaşır, öyle ki aşağıya asla ulaşılamayacağı sanılır. Ne olacağını düşünecek ve o an başka bir yerde olmayı isteyecek bol bol zaman bulunur. Yeniden gün ışığına kavuşma umudu hiç kalmamıştır. Bir kere araca bindikten sonra, tümüyle onun hâkimiyetine girersiniz. İşiniz bitik demektir. Elbette en alt kata indikten sonra bile kaçıp

kurtulmayı başarmış insanlara dair söylenceler duymuşsunuzdur. Ancak bunlar kahramanlardır ve gerçekte yaşayıp yaşamadıkları bilinmemektedir. Belki de sadece sıradan insanın düşlerinin ürünleridirler. Bu yüzden iyimser olmak için, umudun zalim dikenini kalpte duymak için bir neden olamazlar. Kendinizi bir barajın dalgalı sularına bırakacağınıza ırmağın akışına bırakmanız daha doğru olmaz mı? Bu durumda en kötü olasılıkla boğulursunuz. Fakat ırmakta sürüklendiğiniz süre boyunca bir kıyıya çıkma olasılığınız da sürer.

Aşağılara yuvarlanmak, çeşitlilik, heyecan, sosyal ve kültürel yaşamın da sizi terk etmesi demektir. Eğer bunlarsız olamıyorsanız, kendi kimlik kayıtlarınızı sıkı sıkıya korumanız, bilgisayar kayıtlarındaki hangi milyonuncu kişi olduğunuzu kaybetmemeniz gerekir. Böylece siz de ötekilerle birlikte cennete gidersiniz. Bugün ve sonsuza kadar kalabalığa ait biri olursunuz. Oysa topluluk sizi kulağınızdan tutup atmış ya da siz onlardan uzaklaşmışsanız, bunu ne şekilde algıladığınızın bir önemi kalmamış demektir. Tek yapabileceğiniz, kendinizi en iyi şekilde adapte etmektir.

Yalnız mısınız? Bu elbette yalnız kalmak demektir. Sizin istediğiniz de bu değil miydi? Diğerlerinden üstün olmasaydınız, bu noktada olmayacaktınız. Kendi başınıza ya da sizin gibi bir iki bireyle birlikte olmanız, sürü içindeki alelade hayvanlardan biri olmanızdan çok daha iyi değil mi?

Güneş ve açık havadan yoksun musunuz? Evet, öylesiniz. Güneşin altında kuşların şakıdığı, rüzgârların estiği özgür toprakla aranızda milyonlarca millik bir toprak katmanı engeli var. Artık güneş sizi hiç ısıtmayacak. Kuşların şarkılarını bir daha duyamayacaksınız. Bu ortamda kuşların yaşaması olanaksız. Buranın havası pis kokulu ve kirli olmakla birlikte alışmak ve burada soluk almak sizin için olanaklı. Alışınca deniz havasından daha tatlı

bir hava gibi geliyor insana. Bu loş, değişmez ışığın gözlerinize çıplak gün ışığından daha iyi gelmesi gibi.

Burayı yine de sevmediniz mi? Vaktiniz varken neden buradan çıkmıyorsunuz o zaman Tanrı aşkına? Şu an ağlayıp inleyecek zaman değil. Güçlü olun ve kalabalığa bu işi başarabileceğinizi gösterin. Siz yetkin bir bireysiniz, değil mi? Öyleyse onları neden umursuyorsunuz? Buradasınız çünkü kalabalığa ayıracak hiç zamanınız yok. Öyleyse onların lanet olası cenneti de onların olsun.

BABAM benim diğer çocuklarla bir arada olmam gerektiğini düşündüğünden evden fazla uzakta olmayan bir okula yazdırdı. Mevsim sonbahardı. Rüzgârlı günlerde, okula giderken geçtiğim yol boyunca uzanan ağaçlar sarı yapraklarını bir altın yağmuru gibi dökerlerdi. Bense düşen yaprakları yakalamak gibi bir oyun uydurmuştum. Güzel bir yaprak yakalarsam cebime koyuyordum. Fakat onları cebimden çıkarıp baktığımda renkleri solmuş ve kırışmış bir çöple karşılaşıyordum.

Başlangıçta okula gitmekten hoşlanmıştım. Benim için yeni ve heyecan verici bir şeydi. Ama aslında heyecan verici değildi ve kısa sürede yeni olmaktan çıktı. Onun yerine sıkıcı bir hal alarak beni hayal kırıklığına uğrattı. Dönem sonunda sahneye bir oyun konmasına karar verildi. Oyunda benim de oldukça önemli bir rolüm vardı. Bu rolü de heyecan verici buluyordum ama günü geldiğinde onda da hayal kırıklığına uğradım.

Bütün bunlardan sonra okul dünyasının da bütün gündüzler gibi donuk ve gerçekdışı olduğunu, okulda sadece zaman kaybettiğimi anladım. Sebebini bilmesem de gündüzlerin hiçbir önem taşımaması gerektiğini çok iyi anlıyordum. Gündüzlerin gerçeğe dönüşmesini önlemek zorundaydım. Bütün gün, eve gidip gece dünyama, evin gizli yaşamı içinde bulduğum gerçeğe kavuşacağım anı iple çekiyordum.

GÜNEYDE GÜZEL bir bahar sabahı. Burada toprak, bahardan sonra güneşten kavrulup esmerleşiyor. Ancak ilkbaharda güneşin sıcaklığı bu toprağı ısıtıp canlandırıyor. Tepelerin üzerinde yumuşak kızıl topraklı köyler var. Köylerdeki kiliselerin çanları her tonda çalıyor, şarkı söyleyen sazların arasında güvercinler dolaşıyormuş gibi çan sesleri birbirine karışıyor. Tüm köylerden bayramlık giysilerini giymiş köylüler, kasabaya doğru yola çıkmışlar. Bazıları at sırtında, bazıları çiçeklerle süslenmiş öküz arabalarında çoğunluğu ise yaya. Yolcular taze bitmiş otlar arasında ipek bayraklar gibi dalgalanan kırmızı lalelerle süslü zeytinliklerden geçiyor. Üzüm bağları taze bir yeşile bürünmüş. Havada bir canlılık var. Köylüler bayram neşesiyle dolular. Onlar için bugün büyük bir gün olmalı. Hep bir ağızdan gülüşüyor, birbirlerine sesleniyor, flüt ve gitarlar eşliğinde şarkı söylüyorlar.

Kırlardaki geleneksel idil havasına karşılık, kasabada bir tür lanet atmosferi var. Burası, orta büyüklükte bir güney kasabası. Kasabanın sokakları gün ışığıyla yıkanıyor. Boş caddeler, taklar ve bez afişlerle süslü. Anacadde mermer merdivenli korkuluklu bir girişi olan ve bu girişi donmuş göle bakan belediye binasından başlıyor. Göle bakan avluda çiçeklenmiş manolya ağaçları var. Ağaç dalları parlak siyah bir deri görünümünde. Çiçeklerse bir tezat oluşturacak kadar beyaz ve ürküntü verici. (Rüya içinde bir başka rüyayı mı çağrıştırıyor?)

Halk tüm evlerden sokağa akmaya, sokaklar giderek kalabalıklaşmaya başlıyor. Şimdi her yer tıklım tıklım dolmuş. Arkadakiler henüz ilerleme çabasındayken ilk harekete geçenler belediye binası önünde yerlerini çoktan almışlar. Çalınan marşları alkışlıyorlar, şarkı söyleyip bağırıyorlar. Kalabalığın tam orta yerinden çığlığa, cam kırılmasına ve silah sesine benzer sesler geliyor.

Elbette prenses bunların hiçbirini duymuyor. Tacını takmış, tören giysileri içinde merdivenlerin başında belirdiğinde o yalnızca "Yaşa!" seslerini duyuyor. Orada eğilip halkı selamlarken bakışları kırık bir pencereden içeri dalıp dışarda olanlara hiçbir ilgi göstermeden kitap okuyan adamı yakalıyor. Bu arada fragmanlar halinde görüntüler devreye giriyor. Kolları pazubentli adamlar, yere düşüp kırılmış gözlük, yerde bir açık kitap, sayfaları yırtılmış ve üzerinde koca bir çamurlu topuk izi. Sonra adamın kollarına giriyorlar, kalabalığın içine savuruyorlar, gömlek yırtılıyor, kravat toplanıyor, saç diplerinden yüzüne kan akıyor. Üstlerine düştüğü kalabalık, adamı görmezden geliyor. Kalabalığın içinde yer alanların yüzleri görünmüyor, ama hepsi de ya pantolon ya da etek giymişler. Kimileri iş ayakkabıları giymiş, kimilerinin iki renkli süet ayakkabıları var, kimileri kaba köylü ayakkabıları giymiş, kimileri tenis ayakkabısı, sandalet, yüksek topuklu terlikler, dans ayakkabısı. Aralarında kalıyor ve bunun doğal sonucu olarak ayaklar altında çiğneniyor.

Prenses bu episodu görmüyor, (zaten bu bölüm sadece bir şimşek çakışı kadar sürmüştü) çünkü başka bir yöne bakıyor: Şimdi, boşalmış olan kıyıdan, halkın önüne askerlerin set çektiği kalabalık caddeye doğru, hızlı hızlı yürüyen törene geç kalmış köylüleri izliyor. Hiçbir şeyi kaçırmak istemeyen köylüler adeta koşarak geliyorlar. Şehirdeki yaşam ilgilerini çektiğinden sık sık durup çocuksu bir hayretle etraflarına bakınmaktan da kendilerini alamıyorlar.

Birden her birinin, askerlerin bile, çocuk olduğu anlaşıldı. Prenses ise sadece tacı kartondan yapılıp yaldızla kaplanmış bir öğrenci kız.

İnce çocuk çığlıklarından hoşlandığını belli eden gülümsemesiyle merdivenlerde duruyor. Fakat sadece bir an. Sonra gözlerine, kalabalıktan kimsenin görmediği ve diğerlerinden uzakta, şimdi boşalmış bulunan iskelede yürüyen ve manolyaların arasında hızla gözden yiten tanıdık bir gölge ilişiyor. Prensesin beyninin derinliklerinde bir şeyler olmuş olmalı ki gözleri görüntüler arasında hızlı hızlı gidip gelmeye başlıyor. Bir kapkara dallı uzak manolyalara bir yakınında bağrışan kalabalığa bakıyor.

Bu çatışma sadece bir şimşek çakışı süresine sığıyor. Sonra hızla merdivenlerden aşağı seyirtiyor, başındaki taç yerlere yuvarlanıyor, çocuk kalabalığının içinde yolunu şaşırıyor, kimileri tacı almaya çalışıyorlar. Az sonra da taç ellerinde yırtılıp parça parça oluyor.

BİRAZ daha büyüdükten sonra gönderildiğim yatılı okulda, başlangıçta pek anlamamakla birlikte, hiç mutlu olmadığımı ayrımsadım. Binanın içi de dışı da çok çirkindi. Odalar gürültülü, kalabalık ve soğuktu; kendimi orada çok yalnız hissediyordum. Aslında ben her zaman her yerde kendimi yalnız hissetmiştim ama bu başkaydı. Kalabalık bir çirkinliğin içinde olduğum için bu yalnızlık çok daha beterdi. Donmuş camlarıyla her pencereyi kış çerçevelemişti. Çıplak tepelerde kış ışığı gezinirdi. Ağaçlar metal görünümleriyle hiçbir zaman yaprak veremeyecek gibiydiler.

Çok uzak ve unutulmuş şeyler geliyordu aklıma. Başka yerlerde güneşin nasıl pırıl pırıl olduğunu düşünüyordum. Bir gün ayna karşısında saçlarımı tararken annemin o sürgündeki prenses yüzüyle bana baktığını görmüştüm. İşte mutsuz olduğumu kesin olarak anladığım gün o gündür.

GENİŞ, YUVARLAK, çıplak bir masa üzerine çift sayfa bir fotoğraf montajı yayılmış. Resimli bir derginin fotoğraflarına benziyor, ancak üç dört kat büyütülmüş gibi. Fotoğrafta yedi buçuğu gösteren beyaz bir saat var. Okul binası yapboz oyununun parçaları gibi garip şekilli gölgelere bölünmüş. Soyunma odasında oraya buraya atılmış hokey ayakkabıları var. Kirli el izleri taşıyan lavabolar, sabun parçaları, açık unutulmuş bir musluk, yarı tıkalı bir delikten akmaya çalışan akan su. Havlu bezi ruloları sonuna kadar kullanılmış, iyice ıslanmış ve kirlenmiş.

Yüksek pencereli sınıflar, sadece işe yaraması önemsenmiş, kişiliksiz mobilyalarla döşenmiş. Her şey gereksiz biçimde kasvetli, rahatsız, çirkin. Yıpranmış okuma kitapları, atlaslar, baş aşağı kitap ciltleri raflardan taşıyor, üzerlerinde tebeşir parçaları, boya kutuları, lobutlar, jimnastik gülleleri, atlama ipleri karmakarışık duruyor. Ahşap kürsünün üstünde biri parlak yeni uçlu, sapı mavi, tepesinde lacivert lapis taşından minik bir kalp bulunan bir dolmakalem, öteki çok çiğnenmiş tahta saplı, ucu eğrilmiş ve mürekkepten bir kabuk bağlamış dolmakalem. Onların yanındaki mürekkep şişesinden akmış mürekkepler şişenin dışında kurumuş.

Matem giysisi karası bir şömine rafı üzerinde, yarı çıplak ve vücudu kaslı binicileriyle şaha kalkmış bronz atlardan heykeller duruyor.

Uzun yemek masalarında lekeli beyaz örtüler, tabaklar, tahta halkalara geçirilmiş kullanılmış peçeteler, suları damlayan bir koyun eti, kireç beyazı patateslerden oluşan bir yemek, insanın iç organlarını hatırlatan dilimlenmiş meyvelerle dolu yuvarlak bir cam kap.

Kara bir ayak üzerinde yüksek bir gümüş kupa ve şurada burada diğer anı eşyaları. Tenis raketleri, kriket ve hokey sopaları ve patenler yığını. Kuşların uçtuğu bir gökyüzünü çağrıştıran, bir kale direğinden arta kalmış yuvarlak bir ağ parçasına bir futbol topu takılmış. Kısa, kurumuş çimlerle kaplı bir alandan beyaz bluzlu ve tunikli kız öğrenciler geçiyor. Kızların kolları, bacakları, gövdeleri jimnastik figürleri gösteriyor. İpler, halkalar, paralel bar ve jimnastik sopaları var. Sonra radyatörün başına toplanıp ellerini ısıtmaya çalışıyorlar.

Gece örtülmüş pencere perdesinin ardına gizlenmiş dar ve yüksek bir radyatör ise kızların gözünden kaçmış. Sık perdelerin arasında, sadece on santimlik bir aralıktan, küçük soğuk bir ay göz kırpıyor. Yatakhanelerin öteki perdeleri güçlü ay ışığı altında bembeyaz ve kıvrım kıvrım sarkıyorlar, bir kısmının uçları karyola demirlerine dolanmış. Dolaplarda, çekmecelerde, raflarda askılarda hep birbirine benzeyen eşyalar. Etajerlerde bir örnek ana baba fotoğrafları. Çok kabartılmış saçlı, yavan, hafif solmuş anne yüzleri. Boş bakışlı, vakarlı İngiliz askeri baba yüzleri. Yatak örtüleri, belki de tek bir balpetekli yatak örtüsü aynalardan sonsuz sayıda yansıyor.

Kaba saba bir işçi, elinde bir ip tutuyor. Başparmağındaki tırnak kırık ve kararmış. Hava bulutlu. İpin ucundaki çan sallanıyor, çan dili havaya savruluyor. Bir kitap yığını üzerinde küçük pirinç bir el çanı duruyor. Yanında bağa gözlükler ve dolmakalem. Yine saat. Saatin akrep ve yelkovanı tam dokuzu gösterecek şekilde dik açı oluşturmuş. Beyaz tavandan sarkan kararmış bir kordonun

ucunda tek başına tepesinde ucuz, beyaz bir şapkayla bir ampul sallanıyor. Kordonda iki sinek konaklamış.

B, yuvarlak masanın başında dirseklerine dayanmış, dikkat ve ciddiyetle, uzun uzun bu resimlere bakıyor. Sanki gördüğü şeylerden hoşlanıp hoşlanmadığını anlamak için beynini yokluyor. Sonunda kararını veriyor, hoşlanmamış. Öyle olmalı ki, gözlerini sayfalardan ayırıp boşluğa dikiyor.

Rüyaya ait siyah beyaz görüntüler bundan sonra küçülüyor, küçülüyor ve odaktan uzaklaşıp silikleşiyor. Algılamanın toplam kalitesi sanki yarı kapalı gözle bakılıyormuş gibi bulanık, gerçeklikten uzak, görüntüsel olmaktan çok duyumsal. Tam olarak çarpılmış olmasa da büyük bir gerçekdışılık ve uzaklık duygusu verecek ölçüde odağı kaymış.

Önce bir dizi duyumsal izlenim: Ilıklık, güneş ışığı, güvenlik, sevgi; hafif bir sallanma, hiç bitmeyecek bir ninni arka planı oluşturuyor. "Oynamak için ay, birlikte koşmak için yıldızlar ister misin?" Güney şivesiyle bir ninni, gerçek bir zenci dadı çağrışımıyla.

Yeşil yapraklar arasından süzülen gün ışığı beneklerden oluşan bir resim çiziyor. Yerlilerin örtünmek için kullandıkları üst üste binmiş zümrüt yeşili yaprakların yarı geçirgenliği. Yaprakların dilim dilim uçları. Yumuşak ifadeli yuvarlak, gülümseyen bir Doğulu yüzü. Kollar, eller, sarı parmaklar. İnce pirinç kâğıda becerikli ellerle kuş, çiçek, balık, yaprak resimleri çiziyor. Yaprak gölgeleri kımıldıyor, adam resimlerin rüzgârda uçuşmasına gülümseyerek bakıyor. Resimler birer birer uçup gerçeğe dönüşüyor. Kuşlar kırmızı gagalarını açıp cıvıldayarak uçmaya başlıyor. Yapraklar çalılara takılıp kalıyor, mor turuncu kanatlarla çiçekler her yere dağılıyor. Balık bir an su yüzünde kalıp dibe dalıyor. Güneş gerçek sıcaklık ve rahatlık kaynağı ve adam. Güneş-adamın gülümseyen sarı yüzü, dünyayı el çabukluğuyla değiştiren sarı parmakları.

Yine huzur dolu sallanan beşik, dost ortam, güven. Bu kez sözsüz ama benzersiz ve özel bir destekle güçlenmiş, büyümüş.

Kasımpatı gibi top top dalgalı saçlı kadın, A, yaklaşıyor, yaklaşıyor ve yavaş bir biçimde; başka her şeyi kapatıp tüm görüntüyü kaplıyor. Yüzü neşesiz, üzüntüsüz. Eğilip B'nin elini tutuyor. Birlikte patikadan yürümeye başlıyorlar. Başka kimsenin geçmediği, sanki bir sönmüş yanardağın içine, dibe doğru uzanan çıkmaz bir yol bu...

BABAEVİNDE öğrendiğim büyü okulda işime yaramamıştı. Yeni ve daha güçlü bir büyü keşfetmeliydim. Okulda benim her zaman reddettiğim ve beni her zaman reddeden gündüz yaşamı vardı. Bense kendimi evimde hissetmemi sağlayacak bir kuytu köşeye ihtiyaç duyuyordum.

ESKİ AVRUPA EVLERİ tarzında büyük bir konak. Büyük ağaçlarla dolu bir parkla çevrili. Bu ağaçlar türlerinin en güzel örnekleri. Hepsi de bilimsel yöntemlerle gübrelenip budanmış. Üstlerinde kurumuş tek bir yaprak, görünümü bozan tek bir fazla dal yok. Her şey en ince ayrıntısına kadar planlanmış. Ağaçların yüzlerce yıldan bu yana aynı özeni ve bakımı gördüklerini bir bakışta anlamak mümkün. Tepedeki konağı çevreleyen çimler son derece titiz bir şekilde biçilmiş. Üzüm bağında iri salkımlarla dolu kütükler, güneşli duvar diplerinde olgun şeftalilerle yüklü ağaçlar var. Çiçek bahçeleri bir renk ve koku cümbüşü içinde. Sebze bahçesi öbek öbek sebzelerle bir bolluk simgesi bir kornikopya görünümünde. Safkan atlarla dolu ahırın damında güvercinler yelpaze kuyruklarını açmışlar. Av köpekleri kulübelerinin kapısını bekliyorlar. Gölgeli kuytularda geyikler ve güzel av kuşları dolaşıyor. Berrak çaylarda parlak balıklar yüzüyor. Gölde yüzen kuğular havadaki bulutların yerdeki yansıması gibi. Burada ne sarp kayalar ne vahşi orman, buzul, ne de korkutucu tropik lagünler, fantastik hayvanlar, insanı ürkütecek canlı veya cansız varlıklar var. Burada her şey uyumlu, mükemmel, bütünlük içinde ve bir düzene bağlı.

Modern ordulardan birinin üniformasını taşıyan bir subay yanında emir eriyle rüya sahnesine ilerliyor. Küçük, kara ve sivri bir sakalı, omuzlarında altın sarısı irtibat subayı arması var. Hareketleri tam bir askeri düzen içinde aşağıdaki hareketleri yapıyorlar:

Şapkasını çıkarıp uzatıyor. Emir eri şapkayı sol eliyle alıyor. Sağ eliyle, subayın başının etrafına, azizlerinki gibi bir hale çiziyor. Hale ışıklanıyor. Emir eri, dışı koyu renkli deri kaplı bir kitabı ona uzatıyor. Selamlıyor ve uzaklaşıyor. Subay kitabı açıyor. (Bir an kitabın sırtında belli belirsiz "Kıssadan Hisse" yazısı okunuyor.) Günlük emirleri verir gibi okumaya başlıyor:

Elbette böyle bir özel alanın oluşumu için benim kimsesiz bir yerde olmam gerekir. Herkesin gelip geçtiği, gelip ağaçlara isimlerinin baş harflerini yazdıkları, çimenleri sigara paketleri, kesekâğıtları ve daha bir sürü şeyle kirlettikleri bir bahçede bütün büyü bozulmaya mahkûmdur.

Sıcak bir günde şehirden kaçıp arabalar dolusu buralara gelen insanlar açısından, etrafı GİRMEK YASAKTIR tabelalarıyla çevrili bir yerle karşılaşmak çok kötü olmalı. Elbette onların duygularını anlıyorum, çitlerin arasından içeriyi, içerdeki serin gölgeli çiçek tarhlarını görmeye çalışmalarına hak veriyorum. Kuşkusuz piknik için bulunmaz bir yer olduğunu birbirlerine söylüyorlar. Ve kuşkusuz bir toprak sahibinin bu güzel yerden zevk alma hakkını elinde tutması fikri onları kızdırıyor.

Fakat işin bir de öteki yanına bakmak gerek. Öte yandan, tüm yaşamı bu varlığa bağlı olarak ve onu idare ettirmeye adanmış olarak geçen konak sahibi için de söylenecek şeyler var. Onun evinin mahremiyetini koruma hakkı var. Sıradan insanlardan kendini ayrı gören ve tutan uç noktada duyarlı biri. Çevredeki yaşama karışmıyor. Onu bu kapalı yaşamdan koparırsanız, her şeyden belki yaşamdan da koparmış olursunuz; onun duyarlı organizmasının böyle bir şoka dayanıp dayanmayacağı hiç de belirsiz olmadığından. Bununla bu tür toprak sahibi zenginlerin yaşama bağlılıklarının az olduğunu ve astenik tip olduklarını söylemek istemiyorum. Tersine bu tip soyluların, değerli buldukları şeyleri savunmak için şaşırtıcı bir güçleri olduğunu

anlatan örnekler çoktur. Böyle durumlarda uç noktalara giderler. Ancak bu değerleri -kuşkusuz mahremiyet bunların en önemlilerinden- savunmak dışında dünyayla tüm ilişkilerini kesmiş gibidirler. Sanki yaşama kendi kurallarını sunmuş, reddedilince de her şeyden ellerini eteklerini çekmişlerdir. Benim açımdan iyi olmasa da, eski bir soylunun yarı alaycı, yarı esprili bir havada bir ültimatomla karşılaştığını varsayabilirsiniz. Bu durumda soylu, hiç sesini çıkarmadan, kendini göstermeden sahneyi terk edip gidecektir. Geniş toprakların sahibi bir beyin seviyesiz bir rekabet adına kendini halkla bir tutarak aşağılaması mümkün mü? Hayır, gururlu bir soydan gelen, yüzyılların geleneklerini sırtında taşıyan kaba saba insanlarla kaynaşmayı kabul edemez. Ondan böyle bir şeyi umamazsınız. Elindeki en değerli varlıkları ayakta kiminin eline düşürmektense yok etmeyi tercih ederler.

Son zamanlarda bir kolektivizm modası başladı. Elbette kimsenin dünyadaki iyi şeylerin herkesin hakkı olduğunu reddedecekleri düşünülemez. Özel mülkiyetin varlığını teorik olarak üzüntü verici bulabilirsiniz. Ancak bana kalırsa toprak sahiplerinin durumu dikkatle incelenmelidir; toprak sahipleri çok çalışkan, çok katı ahlak prensipleri olan insanlar. Bu nedenle onları layık oldukları üstünlükten yoksun kılmak doğru olmaz. Onların bu yeterlilikleri yalnızca kişisel eğitimlerinin değil aynı zamanda kalıtımsal olarak atalarından geçen özelliklerinin henüz tam anlaşılmamış değer ve güçlerinin de sonucu. Kolektivist açıdan bakılırsa bir taşınmaz mal ne kadar iyi yönetilirse yönetilsin toplumun tümüne ait değilse ideolojik olarak sıfırdır. Öte yandan bu taşınmaz, tecrübesiz ve yetersiz yöneticilerin elinde kısa süre sonra pratik olarak da sıfır olur. Statükoyu koruyarak da sistemde değişiklikler yapmak mümkün olabilir (Örneğin şu anki yöneticinin ölümüne kadar). Halkın eğitim düzeyini yükselterek onları iyi birer toprak işletmecisi haline getirmek, böylece büyük bir paye vermek mümkün olabilir.

Bana kalırsa şu veya bu oranda üzerinde düşünmeye değer bir sorun. Tek tehlike böyle bir taşınmazın sınırsız olarak birdenbire halka açılması durumunda eğitimsiz kişilerin vahşilikleri nedeniyle yok olması.

Koskoca bir piknikçiler ordusunun böyle bir yere hücum ettiğini düşünün. Bitkileri koparır, yetişmeleri yüzyıllar sürmüş ağaçlara zarar verirler, kapıları açık bırakır, böylece değerli hayvanların kaçmalarına ve bahçeleri bozmalarına yol açarlar. Bu arada ev eşyalarının başına da bir şeyler gelebilir. Sonuçta bir saat içinde ustaların nesiller boyu uğraşıp oluşturdukları değerler yok olur.

Sıradan insanlara saldırdığımı ya da onların neşelerini küçümsediğimi sanmayın. Sadece onlara koruma bilinci verilmeden hak verilmesinin sakıncalarını göstermeye çalışıyorum. Toprak sahiplerinin yanında yer almamın nedeni bu.

Son zamanlarda eski toprak sahiplerinden düşük ahlaklı dejenere kişiler olarak söz ediliyor. Kendi deneyimlerimden çıkardığım bunun hiç de doğru olmadığı. Çeşitli nedenlerle böyle birçok kişiyle tanıştım ve hepsi de aklı başında kişiler. Yalnız bir ikisi dünyayla ilişkilerini kesmişler ve dış görünüşleri de bizden çok farklı. Onların savunucusu durumuna düşmek istemem ama bu zor soruna ciddi şekilde değinmek için son bir çağrı yapmak da kendime karşı dürüst olmam açısından zorunluydu.

İrtibat Subayı tam son satırları okuduğu sırada bir çan sesi duyuluyor ve rüya daha saydam bir hale gelirken giderek ses yaklaşıyor. Son olarak subay kitabı kapayıp başındaki haleyi çıkarmaya çalışırken görülüyor. Bir anlık gülüşüyle birlikte yarım kalan rüyalar sahnesi çıkıp gidiyor.

ŞİMDİ gündüz yaşamım gerçeğe dönüşmekten neden kurtarmam gerektiğini anlamıştım. Bu konuda içgüdülerimin beni yanıltmadığını gördüm. Düşmanı tanıdım ve beni bir gün yok edebileceğini görerek korktum.

Benim korkumun gündüz yaşamını gerçeğe dönüştüreceğini ve gerçekliği başka bir yerde kurmam gerektiğini anladım.

DOĞRU her şeydir. Doğru nedir diyen adam kuşkusuz önemli bir konuya değiniyor. Maddeye ilişkin doğru şudur ki dünyada çok fazla doğru vardır. Hangi açıdan bakarsanız bakın böyledir ve bu gerçeği ilk bakışta görmek de kolay değildir. Gördükten sonra ise önemini hissetmemek mümkün değildir.

Her olasılık veya her olanaksız şey belli bir zamanda, belli bir mekânda ve belli bir kişi için doğru olabilir. Dünyanın bir portakal gibi yuvarlak olduğu ve bir pasta gibi düz olduğu doğrudur. Karaada tanrıçası Rangda maskesini çıkardığında iyi bir tanrıça olur. Kara büyü açıkta, beyaz büyü gizlidir. Bu da karanın beyaz olduğunu gösterir, öyle değil mi?

Amerika ideali çok parlak bir fikirdir. Ama Amerika'nın gangsterler ve buluğ çağındaki kişilerle dolu kötü bir ülke olduğu da doğrudur.

Bozguncu düşünce de doğrudur, savaş da doğrudur, idealizm ve daha iyi bir toplum ideali de doğrudur. Parasını öder, seçiminizi yaparsınız. Uygarlık çoktan çöpe gitmiştir, Ütopya köşeyi dönmek üzeredir.

Uygarlık atom enerjisi ve topyekûn savaş aşamalarına ulaştı. H.M.V. plaklarında Handel'in *Mesih*'inden Haleluyah Korâli. Evrensel savaş kadar bu da bir gerçek. Biriyle yattığınız nasıl doğruysa, sabaha karşı saat üçte kaplanların tavanda zıplamasıyla uyanmanız, biri halı silkiyormuş gibi sonsuzluğun dünyadan silkelenmesi de o kadar doğru olabilir. Sevgi ve nefret birer

doğrudur. İçe dönüklük ve dışa dönüklük de öyle. Başarı ve başarısızlık da. Tüm dünyayı dolaşmak ya da tüm yaşamı aynı yerde geçirmek. Güven içinde olmak ya da her türlü riski göze almak. Ayrıca bir başka doğru daha: Evyedeki kirli bardaklar.

Kitaplar bir doğruya göre yazılıyor ve başka bir doğruya göre okunuyor. Radyoda söylenen bir şeyi her dinleyici kendi doğrusuna göre algılıyor. Atom savaşı ne kadar doğruysa ünlü Dağdaki Vaaz da o kadar doğru. Her şeyde her yerde her zaman doğru var. İşte doğrunun doğru olmasının nedeni bu. Bütün bunların sık sık yinelenen doğrular olduğu da doğru.

Ressam resimlerini ya kendisi ya müşterisi için yapar. Ressam. Evet, şimdi, ressama bir göz atalım.

Ressam. Sakalı ile tanınıyor, büyük siyah bir şapka, boyunda bohem bir eşarp, koton flanel pantalon. Ya da belki Savile Row'da Simpson, Simpson, Simpson & Simpson'ın elinden çıkma otuz gine'lik giysileriyle çok şık bir ressam. Sanatçı, bir genç adam olarak. Heyecan, teori, alkol ve aşk dolu. Yaşlı bir adam olarak. Başarılı, saygın. Yayıncılar özyaşam öyküsü için peşindeler. Belki de tanımlanamaz, belirsiz. Ya da kırk yaşlarında, eğlenmeden eğleniyor görünen, yeteneksizliği anlaşılmış. Sonuçta sanatçı.

Sırtını Fitzroy Meydanı'na verip Charlotte Caddesi'ne doğru yürümeye başlıyor. Kendini koyvermiş ya da yapmacık tavırlarla, gösterişli ya da tetik, şık ya da sıradan, saldırgan ya da ürkek, kayıtsız ya da yorgun adımlarla. Tablo satıcılarını, kauçuk eşyalarla dolu pencereyi geçiyor. Şarküterileri ve renkli gazetelerin satıldığı (kriket haberleri değilse mutlaka cinayet haberleri dolu) tütüncü dükkânlarını geçiyor. Ucuz lokantaları, kirli saçlı çocukların seksek oynadığı yolları, ölü kuleyi geçiyor (her günkü gibi ölü kule, Oxford ya da Montmartre; ölüler, Mayley'de bizimle birlikte gemilerde olan, damarlarında soluğunda ölüm dolaşan, dünya

ölmeden önce ölü yaşayan), sonra çelik şamdan yapımcılarını geçiyor.

Geo. Rowney & Co's. veya Winsor & Newton Ltd., Rathbone Meydanı. Hangisine gideceği gerçekten belirsiz çünkü, istediği herhangi bir malzemeyi, herhangi birinden alabilir. Elbette Mösyö Lefranc'ın ürünlerini tercih ediyorsa aradığı markayı bulabilmek için biraz daha yürümesi gerekiyor, belki de gerekmiyor.

Doğal olarak şu günlerde benimsediği resim çizgisi için bu hiç önemli değil. Yağlıboya mı suluboya mı, ressama, öğrenciye mi yoksa dekoratöre mi ait olduğu hiç önemli değil. Bu nedenle ona koyu gemici mavisinin çeşitli tonlarını *outremer fonce, oltremare scuro, ultra obscuro* vb. göstermek, boşuna nefes tüketmek olur.

Bugün onu ilgilendiren yüzeyi pütürlü, boyanmamış Whatman kâğıdı. Gökyüzüne doğru, o anda bulunduğu yere göre, dört tane resim iğnesi mi, pünez mi, resim çivisi mi olur, bunlarla raptiyeleyip, hızla resim yapmaya girişiyor, iki dişli bir dragon, sırtı karaağaçlara dayalı. Ağaçlar dimdik tepelerin eteklerinde yer alıyor. Demir esmeri dağlar daha arkada. Derinlerde koyu yeşil suların aktığı bir dipsiz vadi. Siyahlar, griler çok karamsar bir resim oluşturuyor. Lanetli dağlar, donmuş gibi görünen soğuk sular, kaşları çatık bir gökyüzü, geçit vermez sıklıkta çam ormanları dev şelalelerden sıçrayan suların oluşturduğu sis bulutu. Ne bir canlı görünüyor ne de bir yaşam belirtisi var. Bu ıssız dağlarda yalnızca ürkütücü ve ölümcül bir sessizlik var. Yükseklerdeki kaya yarıklarından iki büyük kuş, muhtemelen kartal, fırlıyor ansızın ve çığlıklar atarak ağaçların en üst sınırından uçuyorlar. Aynı hizada, birlikte, olağanüstü baş aşağı dalışlar yapıyorlar. Donmuş gibi duran üç yüz metrelik boşluğu aşıp suya sürtünecek kadar alçalıyorlar. Sonra suya çarpmadan bir saniye önce yağ gibi kayarak yükselip en ufak şekilde kanat çırpmadan, bu aşk uçuşunu sürdürüyorlar.

Ressam palet bıçağıyla resim kâğıdına fiskeler atıyor. Sonra temiz bir kâğıt hazırlıyor. Bu kez stilini değiştiriyor. Artık hüzünlü romantik ve melodramatik çalışmıyor. Bu kez kalabalık, dümdüz bir cadde ya da daha doğrusu caddenin bir bölümünü çiziyor, bir dükkân vitrini -muhtemelen bir oyuncakçı vitrini bu- ortada Nuh'un Gemisi. Güvertenin iskele tarafında hayvanlar düzenli bir sıra oluşturuyorlar. Her hayvandan sadece birer çift alınmış. Solucanlar bile unutulmamış. Son olarak Nuh'la karısı omuz omuza aralarında hünnap gibi kapalı bir çift dev deniz kabuğu. Kapıları çarparak giderlerken Cebrail borusunu öttürüyor. Altın sesli ve göğsünde bir zırh bulunan İncil vaizi bayan öğle yemeğini tamamlamak üzere bir şişe şampanya açıyor. Bu şaşaayı fazla bulmayın dostlar. Dünyayı yeniden canlılarla doldurmak piknik yapmaya benzemez. Zaten içtikleri de çok iyi kalite bir şampanya değil.

Moet & Chandon Dom Perignon Cuvée 1921 veya aynı yılın Lanson'u, o harikulade Moet & Chandon Imperial Crown English Market değil. Hatta Perrier Jouet veya Pommery & Greno veya bir Bollinger, bir Krug, bir Ernest Irroy, bir Pol Roger veya bir Clicwuot Dry England veya bir Heidsieck Monopole 1928'lerden biri bile değil.

Acele etmeyin dostlar. Geldiği yerde daha çok var, büyük şarap şişeleri var. Modern düğün yemeği, soğutulmuş altın boyunlu şişelerde içkiler, orkideler, havyar, inci ve elmaslar, en özel ve pahalı terzilerin diktiği giysiler ve bir büyük prensin parfümleriyle sürüyor. Garip sorular sormayın arkadaşlar. Tekrar başa dönmeyelim. Değil mi ki bir şekilde nüfusu çoğaltmak zorundayız. Yoksa her yerde, her zaman savaş çıkarmamız mümkün olabilir mi?

Çizgili tenteler altından düğün konukları çıkmaya başlar. Arabalara binenler olur. Geceyi geçirmek üzere yeni gruplar oluştururlar. Eski yasa yine işler: Kızlarla oğlanlar dumanaltı partilerde, düğünlerde, en iyi otellerde en kötü birahanelerde, kıyıda

köşede bekâr evlerinde, park sıralarında, köprü altında bir araya gelirler. Ve cücelerle dolu katarlar onları izler.

Ressamın kâğıdı yine bitiyor. Şimdi ressam çok sabırsız görünüyor. Kâğıdı çekip yere fırlatmakla yetinmeyip, atmadan önce küçücük parçalara ayırıp, elinde buruşturup öyle atıyor, boş sigara paketleri ve izmaritler, kibrit kutuları, bitmiş boya tüpleri, boyalı paçavralar arasına. Belki bu sabah canını sıkan bir şey olmuştu, belki sabah kahvesi yeterince koyu değildi. Belki güne başlamadan önce bir duble içki içmesi gerekiyordu. Belki sabah postasından ödenecek bir sürü fatura çıkmıştı. Belki dün karısı üzerine yürümüştü. Belki tam meleklerden birinin sonsuz temiz bakışını yakalamak üzereydi. Ya da kendi çabasından memnunluk duymamasına yol açan bir milyon öteki olasılıktan biri.

Aslında her şeyi hareketli resimlerde anlatmak daha kolay, bu bakımdan biz en iyisi üç görüntüyü üst üste bindirebilen rüyalara dönelim.

Bu görüntülerin en uzakta olanı, arka plan olarak kullanılanı son derece uçuk renkli, üniformalı ve birbirinin eşi figürlerden oluşan bir grubun çapraz olarak üst sağdan alt sola doğru geçişleri. Sıralar çok düzenli fakat figürler kabataslak. Adımlar birbirine uydurulmuş, kaz adımına benzer şekilde bacaklar dümdüz ileri atılıyor. Bu yürüyen ordu görüntüsü gözü yağan kardan ya da sağanaktan oluşan bir resim zemini kadar bile yormuyor. Diğer iki görüntünün üst üste gelmesi bu görüntüyü yok etmediği gibi görüntüyü güçlendirecek bir şey de olmuyor.

Bunun üzerindeki temel görüntü yatay düzlemde giden, dalgalanan, akan bir dansçı grubu. Solda küçük başlayan, ortada iyice genişleyen, sağa doğru yine daralan bu grup her sırada bir kadın ve bir erkek dansçıdan oluşuyor. Tek tek seçilecek kadar yaklaştıklarında çeşitli yaşlarda, farklı sınıf ve uluslardan oluştuk-

ları anlaşılıyor. Çeşitli melodiler eşliğinde değişik ritmlerde adım atıyorlar. Fondan gelen bir askeri marş diğer melodileri bastırır gibi. Yüzlerini tek tek seçmek mümkün olmuyor ama Eton ceketi giymiş bir öğrenci gencin, uçuk sarı saçlı elli yaşlarında, geniş gerdanlı ondüle saçlı bir kadınla eş olduğunu görmek mümkün. Sert, hâkim tavırlı altmış beş yaşlarında katı bir disiplin anlayışına sahip görünen bir adam (ayakkabıları iyi bir marka) kolunu yanındaki travesti görünüşlü on altı yaşlarındaki kızın boynuna dolamış. Kız içini gösteren beyaz muslin bir elbise giymiş. Beyazın içinden kırmızı boyalı göğüs uçları tarantula sırtındaki kırmızı benek görüntüsü veriyor. Gözlüklü, ipek gömlekli genç bir entelektüel, -bir şair olmalı- bir zenci kadınla dans ediyor. Kadın giydiği daracık saten elbisenin dikişlerini patlatacak ölçüde şişman. Yüzünün biraz daha kırmızı olması ve gözlük yerine bir güneşlik takması dışında delikanlının kopyası olan bir başkası var. İpek gömlek yerine çizgili ve üzeri armalı bir kazak giymiş. Onun partneri bir Peter Arno sarışını. Beyaz eşarp ve şapkalı, saygın, yaşlı bir hanım. Yüksek topuklu gösterişli ayakkabıları yüzünden şişmiş ayak bilekleriyle tehlikeli şekilde sendeliyor. Ameliyat elbiseli bir operatör ameliyat maskesi ve eldivenleriyle son derece korku verici bir grotesk. Sarı renkli bir centilmen sarı yakutlarıyla ışıltılar saçıyor. Üniformalı bir otobüs sürücüsü. Çok vakur, kibar, sakallı bir Académie Française üyesi, göğsünde Legion d'Honneur nişanı, en resmî giysileriyle. Pilotlar, garsonlar, büyücü doktorlar, bilim adamları, sekreterler, komiler, güzellik kraliçeleri, papazlar, bisiklet yarışçıları, fahişeler, sandviççiler, aşçılar, okul müdürleri, boksörler, Çinliler, krallar. Bu insanlar kendi aralarında çeşitli şekillerde eşleşerek vals, rumba, tango oynuyor, yürüyor veya dönüyorlar.

Üçüncü tema en ağdalı cinsinden hit olmuş duygusal şarkılar içeriyor. Bu şarkılar zaman zaman öteki melodileri de bastırarak

öne çıkıyor. Bahçelerde, seralarda geleneksel aşk sahnelerine eşlik ediyorlar. Bir kızla bir oğlan merdivende kucak kucağa oturuyorlar. Birbirine sarılmış bir çift, tren yolunun oralarda yükselen mehtaba dalmış (ay bir projektör); ağızlar araştırma halinde, eller acemice diğerini arıyor, birbirine kenetleniyor, titriyor, omuzlardaki askılar düşüyor, düğmeler çözülüyor. Bütün bunlar bir anlık flaş ışığında görünüp yitiyor. Tepeden alınmış bir görüntü, mayolu bir kızla bir adam plajda samimi bir pozdalar. Kızın embesil ve cinsel açlık ifade eden nemfoman yüzünü yakından görüyoruz. Birçok erotik sahne, kayıklarda, arabalarda, yatak odalarında, parklarda, gece kulüplerinde vb. Hiçbir sahne bir saniyelik bir flaş patlamasından uzun sürmüyor. Bunun, büyük bir binanın çeşitli odalarında birbiri ardına ışıklar açılıp kapatılıyormuş gibi bir etkisi var.

Dans müzikleri, askeri bando, şarkı sesleri birbirine karışıyor, beyaz gibi yuvarlak gibi bir şey ortadan yükselip balon oluyor, uçuyor. Bu bir Eskimo iglosu da, bir yumurta da olabilir. Giderek daha da yükseliyor. İçinde B bacaklarını kavuşturmuş oturuyor, ve bir kitap okuyor. Tam bu balon, bu yumurta bu iglo veya her neyse artık görüntünün en üst noktasına vardığı sırada patlıyor.

Patlamayla birlikte dans edenler ve âşıklar eşlerini bırakıp çeşitli yönlere dağılıyorlar. Onlar gözden kaybolurken müzik de duyulmaz oluyor.

Arka plandaki askerler yürüyüşlerine devam ettiklerinden sahnenin boşalmasıyla daha iyi görülebiliyorlar. Bunlar izci veya başka bir gençlik örgütü üyesi olmalı.

Yirmi delikanlıdan oluşan bir grup, kızgın yaz güneşi altında tozlu bir yolda ilerliyor. Zevkli bir yürüyüş olmamalı ki sırayı bozmuşlar, bazıları arkada kalıyorlar. Hepsi de terlemiş, yorgun ve canları oldukça sıkkın. Topuğu su toplamış olanı ayakkabılarını eline almış yalınayak yürüyor.

Sağda, yola paralel uzanan bir tel örgü üzerinde girmek yasaktır yazılı levhalar var. Tel örgünün ardında ise küçük şıpırtılarla serin bir göl uzanıyor. Çiçek öbekleri suyun yanına kadar uzanıyor. Yeni boyanmış bir kayık göldeki minyatür iskeleye bağlanmış. Gölün hizasından geçerken, yürüyüşçüler tamamen duruyorlar. Tel örgüye tırmanıp kıskanç gözlerle kayığı ve suyu izlemeye başlıyorlar. Aynı anda tel örgünün öte tarafından iki gülümseyen kız beliriyor. (Bunların biri kuşkusuz B, diğeri ise çocukluk günlerindeki haliyle A olabilir mi? Birbirlerine o kadar çok benziyorlar ki bunu bilebilmek gerçekten olanaksız.) Birbirlerine gülümsüyor, el ele tutuşup minyatür iskeleye doğru yürüyor, kayığı çözüp biniyor, gölde kürek çekmeye başlıyorlar. Gölün ortasına doğru uzaklaşıyorlar.

Delikanlıların göz hizasından bakıldığında kayık, kafesin içindeki hızla uzaklaşan, son derece yapayalnız ve ulaşılmaz bir etki yaratarak hızla uzaklaşıyor; küçüldükçe bir oyuncak gibi görünüyor. Oyuncak giderek bir su kuşu, sonra yüzen bir yaprak oluyor, kaybolmadan önce.

BU arada yeni bir gece büyüsü keşfettim. Bu büyü acil ihtiyaçtan doğmuştu. Bu yeni gece büyüsünden kafamda yarattığım özel günden saklanma odası doğdu. Beynimdeki odada sadece hayaletleri misafir ediyordum. Oraya insan giremiyordu. İnsanlar benim için tehlikeliydi, tıpkı ava çıkmış kaplanlar gibi. Bu gizli odada kendimi kaplanlardan uzakta, emniyette hissediyordum. Bazen vahşi bir güzellik beni güneşe doğru itiyordu. O zaman bir parça tehlikeyi göze alıyordum. O zaman zoraki sevginin, derin bir kesikten sızan kan gibi, damarlarımdan akıp gittiğini hissediyordum. Sevginin kanı kaplanlar tarafından yalanıp yutuluyordu. Geriye düşmanlar kalıyordu. Gündüz yaşayanlar onlara vermek istediğim hediyeye gülüp geçiyorlardı. Bu durumda ben de onların kibirli ağızlarının ikiyüzlülüğünden kaçıp kendi sığınağıma dönüyordum.

BİRİ ÇILGIN gibi merdivenleri inip çıkıyor. Hangi şeytani acının pençesinde kim bilir! (Kısa fakat dimdik olan.) Merdivenleri iner inmez son sürat yeniden yukarı çıkıyor. Bu böyle sürüp gidiyor. Sonra aşağıya ulaşmak için çılgın bir hızla, neredeyse kendi ayağına çelme takarak aşağı iniyor, yeniden tırmanıyor.

Yukarı aşağı, yukarı aşağı, kafese kapatılmış bir sincap veya kapana kısılmış fare gibi. Seyretmek insana acı veriyor. İnsan soluğunu tutarak onun düşüp kolunu veya bacağını kırmasını bekliyor. Ya da kalbinin dayanamayarak durmasını... Zaten onu şu anda da bir hayaletten ayırmak, aydınlıkta görmek mümkün değil.

Her an daha da koyu bir gölgeye giriyor, saydamlaşıyor, küçülüyor. Rüyanın perspektifi değişirken onu da uzaklara atıyor. Giderek çabası dikkat çekiciliğini yitiriyor, artık sadece ağını ören bir örümceğin faaliyeti kadar dikkat çekebiliyor.

Parlayan gökyüzünde dev çiçekler gibi açanlar bulutlar mı dağlar mı? Belki de yalnızca gerçekdışı figürlerdir, doğaüstü vakur yaratıklar, melekler ya da tanrılar. Yaydıkları parlak ışık yüzlerinin görülmesini engelliyor. Işık yavaş yavaş tüm rüya sahnesini dolduruyor, başka hiçbir şeye yer kalmıyor. İrtibat Subayı'nın renksiz sesi bile zor duyuluyor. Azizler hakkında okuduklarının sadece kimi yerlerini duymak mümkün oluyor.

Azizler mutlu bakışlarla berrak gökyüzünde dolaşıyorlar.

Meleğin her zamanki temiz bakışları ayın şaşırtacak ölçüde parlak ışığından kamaşıyor. Tanrıya ait bir yükseklikten dünyaya bakıyor. Bin metre yükseklikte uçan bir uçak gibi.

Gecenin, ay ışığının, geniş boşluğun, ıssızlığın soğuk, durgun bir görünümü. Sonsuzlukta dolaşan göz bazen kimi şeylere yakından bakıyor ama asla fazla oyalanmadan yoluna devam ediyor. Göz sessizliği, uzayı teftiş ediyor, dünyadaki her türlü korku çıplak ve soğuk olarak mevcut burada, bir kâbus bu. Gözün geçtiği yerler harap ve bomboş. Kara dalgalı küçük çırpıntılı okyanuslar, sırtı ay ışığında zırh gibi parlayan balinalar, sonsuz, hedefsiz, isimsiz kıyı, çıplak beyaz kum, karaağaçlardan yapılmış bir çit. Çılgın denetimsiz bir güçle kıyıya çarpıp dağılan dalgalar, milyonlarca ton suyun katlayıp bükülüp kabarması. Çılgın bir aya ait parçaların mozaik mozaik girdaba dolması; birbirine ekli aşık kemikleri gibi dağ silsileleri.

Göz, ağaçlar hizasına gelerek çelik bıçak uçlu kara dilimlerden oluşan palmiye yapraklarını aşıyor ve gizli dişleri olan taş bir idolde duruyor. İdolün önünde bir sırtlan yarı çürümüş bir ete hücum ediyor. Rüzgârda çığlıklar atan üç insan kafatasını yakından incelemek amacıyla alçalıyor. Sonra yeniden yükselerek pasif araştırmasına kaldığı yerden devam ediyor. Ölü beyazı buzdağlarını, üzerinde ölüm taşıyan ırmaklar akan, yer yer kum fırtınalarıyla sarsılan kıtaları geçiyor. Eski savaşların izlerini taşıyan savaş alanları, harabe haline gelmiş şehirler görüyor. Ölü köylerin, zehirli bahçelerin karlı veya ay ışığıyla yıkanan yıkık duvarların boş ve karanlık pencerelerin üzerinden uçuyor.

Böylece engel tanımaz araştırmasına devam ediyor.

Hiçbir boyutu kalmamış olan B'ye ait gözbebeği yeni bir ilgi alanı bulur ve kaleye ve güneşe odaklanır.

Güneş şehrin üzerinde yükselmeye başlıyor. Tam gece ile gündüzün etki alanlarını değiştirmeden önceki denge anı bu.

Gökyüzünün sol alt kısmında bir dolunay içlerinde hâlâ insanların gece uykularını uyumaya devam ettiği evlerin duvarlarını, saçaklarını pırıl pırıl aydınlatıp pencerelerini ışıkla yıkıyor.

Doğu yönünde ufukta hafif bir pembelik belirmiş olan şehrin öteki ucunda yaşayanlar da uyuyorlar. Ama buradakiler yataklarında hafif hafif kıpırdamaya başlamışlar; gördükleri rüyalar sona ermek üzere. Ay mavi yolculuğunun sonuna gelmiş, vakarla ortalıktan çekilmeye hazırlanıyordu. Yerini sarı lüle lüle saçlı, şık hareketlerle, azametle yürüyen, üzerindeki dantellerden altın tozlarını fiskeleyen majestelerine bırakacak.

Altın tozları önce tavuskuşunun üzerine düşüyor. Bu sırada şato kulesindeki uykucular yorganlarını açıyorlar ve elbiselerinin içine zıplıyorlar. Bir çırpıda sabah koşturmacaları başlıyor. Leylekler yuvalarını düzenlerken, yanı başlarındaki bacalardan beyaz dumanlar tütmeye başlıyor. Sabah kahvaltısı için salamlı yumurtalar pişmeye başlıyor. Kaynayan kahveler çiçek desenli fincanlara dolduruluyor. Neşeli sabah sesleri ortalığı dolduruyor. Postacılar kapıları ikişer kez çalmaya başladılar. Ardından okul zilleri duyulur. Okul çantaları ve elmaları ile çocuklar kapılardan çıkarak okul yoluna düşerler. İşe gidenler ve pazara mal götüren arabalar sokakları çoktan doldurmuştur. Sokak satıcıları tezgâhlarını kuruyorlar. Çamaşırcı kadınlar ellerinde çarşaf dolu çantalarla, el arabası çeken köpeklerle, papazlar ellerinde küçük kara kitaplar ve tespihlerle geçiyorlar. Gün bu arada oldukça ilerlemiştir. Okul pencerelerinden çocuk sesleri duyuluyor. Ev kadınları mutfak alışverişine çıkmışlar, seyyar satıcılarla pazarlık ediyorlar. Çamaşırcı kadınlar, su buharları arasında, dirsekleri sıvalı, karşıdan karşıya bağıra çağıra konuşuyorlar. Köpeklerin taşıma görevi bitmiş, soluk soluğa kalmış duruyorlar. Papazlar cübbelerini giymiş, günah çıkarma hücrelerinde görev başına geçmişler.

Şehri tepeden gören şatodan B bu manzarayı seyrediyor. İki küçük kule arasında teras oluşturan bir düz damda duruyor ve buradaki korkuluktan bakıyor. Korkuluğun yanında ucu domuz yüzüyle biten bir yağmur suyu oluğu var. Domuzun insansı gözlerinde keder okunuyor. Sanki kalabalık, neşeli, gerçeküstü bir oyuncakçı dükkânı manzarası var. Tabii rüyaların son derece zararsız fakat korku dolu havası buranın oyuncak dünyası olmadığını ele veriyor. Elbette bu masumiyet içinde bir tehdit gizlidir ve bu gizli tehdit sadece kimi bakışlarda, olaylarda ortaya çıkar.

Örneğin:

Açık pencereden görünen karanlıkça bir oda içi. İçerde ne olup bittiği pek anlaşılmıyor. Ancak ansızın pencereden bir el uzanıp kanatları kapayarak perdeleri çekiyor.

Küçük bir parkta seyircileri birkaç küçük çocuk olan adamlar yaprakları yakıyorlar. Ama bu, sadece mevsim henüz yaz ve yapraklar henüz dökülmeye başlamadığına göre dikkate değer.

Eli çantalı iyi giyimli bir adam acele adımlarla istasyona gidiyor. Adamın trene ucu ucuna yetiştiği bilet alırken trenin dumanlarının çıkmaya başlamasından anlaşılıyor. Ama adam bilet alacağı yerde geri dönüp cebinden bir parça tebeşir çıkarıyor, yakındaki evlerden birinin kapısına bununla bir işaret koyuyor ve bambaşka bir yönde uzaklaşıyor.

B, bu türden olaylara fazla dikkat etmiyor. Bu tür olaylar onun dikkat ettiği genel manzara içinde çok az bir yer tutuyorlar. Bununla birlikte, gözüne iliştiklerinde etkilenmesi kaçınılmaz. Zihnindeki onu rahatsız eden geri plan belirsizliğin nedeni bu tür olaylar.

Birden şatoya doğru yaklaşan neşeli sesler ve el çırpmaları duyuluyor. Üstü açık bir arabada ünlü bir balerin geçiyor. Sokaklardaki insanlar onu tanıyıp tezahüratta bulunuyorlar. B onu daha iyi görebilmek için korkuluğun üzerinden eğiliyor. Açık araba

doğru şatoya geldiğinden onu çok iyi görüyor. Pırıl pırıl boyalı güzel bir araba bu. Atlar güzel, canlı ve bakımlı. Arabacının dizginleri çekmesiyle atlar yavaşlıyor. Ama atlar tam B'nin önüne gelinceye kadar tam olarak duramıyorlar. Korkuluğun etrafında toplanmış güvercinler aynı anda sokağa doğru havalanıyor, arabanın etrafında uçuşuyorlar.

Sarı saçlı balerin yukarıya el sallıyor. B'ye aşağıya inmesini söylüyor. Gel, arabamla dolaşalım, sana şehri gezdireyim. Sesi çan sesi gibi çınlıyor.

B kımıldamıyor. İçinde büyük bir çatışma var. Ünlü dansçının yanına gitmeyi ve şehri yakından görmeyi çok istiyor, ama öte yandan içinden bir ses, ona şatodan dışarı çıkmaması gerektiğini hatırlatıyor.

Balerin durmadan aşağı gel, aşağı gel! diye sesleniyor.

Tamam, geliyorum! diyor B en sonunda içindeki çatışmayı çözerek. Bekle beni, hemen geliyorum. N'olur bensiz gitme. Bir saniye sonra oradayım.

O aşağı inmeye çalışırken güvercinler gelip çevresini kuşatıyorlar. Öyle ki gideceği yönü görmekte güçlük çekiyor. Su oluğundan inilti gibi bir ses geliyor. Pençesini yalvarır gibi uzatıyor. Galiba gitmesini istemiyor. Ama B çoktan yola koyulmuş. Artık su oluğunun bu hareketini ve acı dolu taş gözyaşlarının gözlerinden burnuna aktığını göremez.

Az sonra arabaya biniyor. Bu şahane atların çektiği arabada balerinle yan yana oturmak ne harika. Her şey çok güzel, yepyeni bir dünya bu. Atların hızı, heyecan, alkışlar, şapkaların havaya kaldırılması, yoldan geçenlerin onları selamlaması, böyle herkesin sevdiği birinin yanında oturmanın onuru. Şehrin görünüşü bile arabadan bakıldığında daha bir başka. B her şeyi uzaktan görmeye alıştığından, caddelerin yakından daha güzel göründüğünü düşünüyor. Yoksul mahallelerin eğri büğrü yolları bile macera ve gizem kokuyor.

Balerin her köşede yeni bir mucizeye işaret ediyor. Bak! Bak! dedikçe yeni mucizeler doğuyor. Bir kız çeşmeye kovasını doldurmaya geliyor. Ama araba geçerken yunus başı şeklindeki çeşmeden, zümrütler, elmaslar, safirler akıyor. Bir anda kızın kovası onu zengin edecek değerli taşlarla doluyor. Balerin gülüyor. O güldükçe tepeden çanlar çalınıyor sanki. B, bu çan sesini andıran sesi başka bir yerden tanır gibi oluyor.

Balerin yine bak, bak diyor. Önünden hızla geçtikleri her evin her penceresinden kokulu konfetiler gibi demet demet çiçekler atılıyor.

Bunlar sürekli olmakla birlikte şimdi atlar öylesine hızlanmış ki B, hiçbir şeyi tam olarak göremiyor ve köşeleri dönerken düşmemek için koltuğun kenarına tutunmak zorunda kalıyor. Mavi gökyüzünde güvercinler uçarak arabaya, kaldırım taşlarında şaklayan vahşi nal sesleriyle atlara eşlik ediyor.

Çok hızlı gidiyoruz, bir şey göremiyorum, diyor B, biraz daha yavaş gidemez miyiz?

Atların birinin ayağı takılıp düşecek veya araba devrilecek, birine çarpacak diye korkmaya başlıyor.

Balerin gülüyor. Galiba arabanın sesinden B'nin söylediklerini duymuyor. Arabanın hızı onu korkutmuyor. Sarı saçları rüzgârda dalgalanıyor, gülen yüzü neşeyle, canlılıkla ışıldıyor.

Birdenbire bu şaşırtıcı gidiş bitiyor. Atlar yavaşlayıp bir iki adım ileri geri gittikten sonra duruyorlar. Araba tehlikeli biçimde sallanıyor ve daha durmadan yeşil terlikleriyle balerin kuş gibi arabadan atlayıp büyük bir binanın merdivenlerine koşuyor. Binanın önünde korkutucu, büyük kılıcını çekmiş bir atlı heykeli yer alıyor.

B, Nereye gidiyorsun, beni bekle! diyerek arabadan fırlıyor. Balerin ne cevap veriyor, ne de arkasına bakıyor. Belki B'nin arkada kaldığını bilmiyor. Belki B'nin varlığını bile unutuyor.

B umutsuzca ardından gidip merdivenleri aşıyor. Ama hiç yararı yok. Yeşil terliklerin kuş gibi uçtuğu bu merdivenleri çıkmak B'ye çok güç geliyor; bin bir zorlukla tırmanıyor. Her basamak aşılması güç bir duvar olarak önünde duruyor, B bu basamakları ancak tüm gücünü harcayarak aşabiliyor. Ayakları ağırlaşmış ve kontrolden çıkmış gibi. Sanki başkasının ayakları. Sanki onlara ağır taşlar bağlanmış. Balerine bir iki defa daha sesleniyor. Ama artık umudunu tamamen kaybediyor, hiç cevap alamayacağını biliyor. Balerin dev şövalye heykelinin ardında kayboluyor

Öte yandan artık kendinde bağıracak gücü de bulamıyor. Şimdi düşman bakışlı kişiler arasında yapayalnız kalıvermiş. Daha önce onlara tezahüratta bulunan neşeli topluluk gitmiş, yerini kızgın, tehditkâr yüzler almış. Koyu renk elbiseli bu insanlar yırtıcı kuşlardan oluşan bir sürü gibi sessiz bir şekilde onu izliyor, çok ender olarak fısıldaşıyor, birbirlerine bakıyor veya kımıldıyorlar. Açık bir şey yoksa da B, kendisinin orada istenmediğini anlıyor. Buraya izinsiz girmesinin cezasını ödeyecek. Ona ne gibi bir ceza vereceklerini hiç bilmiyor. Ama onların bu asık ve aptal görünüşlü kurnaz tilki yüzleri çok korkunç bir ceza vermelerinin mümkün olduğunu gösteriyor.

Kalabalık yavaş yavaş halkayı daraltmaya başlıyor. Paniğe kapılan B'nin gözleri yardım arar gibi etrafta dolaşıyorsa da en ufak bir umut ışığı göremiyor. Tepede dümdüz kaya gibi sağlam bir tavan var. Kalabalığın başının üstünden atlı heykelin kılıcının dev gölgesi B'yi itham eder gibi ona yönelmiş. Dışardaki araba bu sırada sessizce yok oluyor.

Kalabalık hep birlikte bir şeyler fısıldaşıyor, açık bir tehdit işareti olarak halkayı daraltıyor. Sanki bir doğal felaket, bir deprem, bir sel olmuş gibi bir gümbürtü kopuyor. B kapana kısılmış bir fareye dönmüş. Ne yaptığını bilmeden bir o yana bir bu yana koşmaya başlıyor. Bir noktada insandan duvarın daha zayıf ol-

duğunu düşünerek var gücüyle oradan geçmeye çalışıyor. Aynı anda düştüğünü, geniş merdivenlerin aşağıda birbirine karıştığını hissediyor. Güçlü bir fırtınayla içeri dolan güvercinler kanat çırparak onu beraberlerinde uçuruyorlar; küçük penceresiz kapısız bir odaya. Duvarlar zor görünen anlaşılmaz semboller, büyülü yıldızlar, asalar ve kılıçlarla dolu. Raflar dolusu kitap, şekilleri hayaletleri hatırlatan çiçek ve kül vazoları var. B, dar yatakta oturmuş dört kollu bir şamdanın ışığında kitap okuyor. Çok karanlık. Mumlar B'nin üzerinde çok küçük bir alanı, açık kitabı, tozlu taş zeminin bir bölümünü ancak aydınlatıyor, aydınlık halkanın dışında kalan yerler köşelere doğru koyu bir karanlığa bürünüyor. Mum alevleri titredikçe şurada burada bazı harf ve şekiller görünüp kayboluyor. Mutlak bir kımıltısızlık var. Şişt. Oldukça düzenli aralıklarla B'nin eli okunmuş sayfayı çeviriyor.

Bir süre sonra köşelerin birinde bir küçük hareket, bir yoğunlaşma oluyor. Bir hareket olarak çok belirsiz başlangıçta. Sanki gölgeler arasında yumurtayı kırıp bir B daha B'nin *doppelgänger*'ı* çıkıyor. Işığa yaklaştıkça bunun B'nin eşi olduğu, aynı açık renk dalgalı saçları taşıdığı, fakat daha yaşlı, daha yorgun, daha kendine güvenli göründüğü, A olduğu anlaşılıyor. B farkında bile değilken, onun arkasında durup omzunun üstünden ne okuduğuna bakıyor. Sonra biraz önce geldiği yolun tersini izleyerek odayı aşıp sahneden yavaşça kayboluyor.

Bu olayın hemen ardından odanın dört bir yanından hafif bir ıslık sesi duyuluyor. Sanki duvarlar, tavan ve döşeme, tüm oda bu sesi çıkaran. Odada yapraklar uçuşur gibi sesler, fısıltılar, hışırtılar görünmeyen bir tehlikenin habercisi olmalılar. Su, yaprak, rüzgâr seslerinin bir karışımı olan bu ses zaman zaman "tehlike" sözcüğünde veya onun eşanlamlısı bir sözcükte somutlaşır. B, gerçek-

* (Alm.) Tıpkısının aynısı (ç.n.)

ten bu sesleri işitmese de sözcük olarak sesler somutlaştığında durup bakıyor. Sonra yataktan inip odaya bir göz gezdiriyor, kitabı atıyor. Kitap gidip şamdana çarpıyor. Sallanan mum alevleri ve sayfalar bir ileri bir geri çevriliyormuş gibi garip gölgelerle yer değiştiren ışık dalgaları oluşturuyorlar.

O sırada fısıltılar giderek artıp normal konuşma seslerine, sonra daha da yükselerek insanı sağır edebilecek yükseklikte çığlıklara dönüşüyorlar. Seslerden bir kaos oluşuyor. Hızları ve yoğunluktan artarak kâh bir arada kâh ayrı ayrı şu sözcükler duyuluyor: Tehlike, Yaklaşma, Pencere Açmak Tehlikelidir, Ölüm Tehlikesi ve benzeri.

Kulakları sağır edici sesler ansızın kesiliyor. Bağırmaktan şişen sıvalar, döşeme tahtaları odanın tüm yapısı B'ye doğru içe çöküyorlar. Onu üzerinden kalın toz bulutlan kalkan bir yıkıntı yığınıyla çevreliyorlar. Göksel göz yine ay ışığı altında ve sadece bir an onu görüp yoluna devam ediyor.

ANNEM kaplanlardan korkar mıydı? Sessiz evimizde ölümle dans ederken çalan müziğin ana teması bu muydu?

Okul tatillerinde eve döndüğümde hiçbir şeyin değişmediği odalarda yine tek başıma olurdum. Hiç evden ayrılmamış olsam, her şey bu kadar aynı kalabilirdi. Annemin üzgünlüğü ve can sıkıntısı, evdeki gölgelerde ve camlara vuran gri yağmurda hâlâ hüküm sürüyordu. Odadan odaya dolaşıp dile gelmez sorular derlerken, onların varlığı bana eşlik ederdi.

Bazen beni altüst eden şeyler hakkında babamla konuşma isteği duyardım. Babama bakar ve hiçbir zaman gelmeyecek olan uygun zamanı kollardım. Babam hep acelesi varmış gibi görünürdü. Boşa harcayacak zamanı olmayan önemli bir yabancı gibiydi. Benim adıma kararlar verir, yaşantımı yönlendirir ve benim için uygun olanı yerine getirdikten sonra beni unuturdu.

Okulda da evde de bir şey değişmiyordu: Ben yalnızdım. Bunun nereye gidersem gideyim, bana ne olursa olsun, hep böyle olacağını biliyor ve kabul ediyordum. Gündüz yaşamı içinde bana yer yoktu. Benim evim karanlıktı, dostlarım ise bir pencereden gelmemi işaret eden gölgeler.

RÜYA GÖREN GÖZÜ uyandıran bu kez ses değil bizzat İrtibat Subayı'nın varlığı oluyor. Subay -başlığı görünmüyorsa da- olasılıkla yine aynı kitabı okuyor. Ama görünümü değişmiş, başı açık, üniformasının üstüne beyaz bir tunik giymiş. En önemlisi tavırları değişmiş. Artık kendinden emin görünmüyor. Sesi güvensiz çıkıyor, yüz ifadesi ise karmakarışık. Sisler arasında hayalet gibi kaybolan uzak şatoya bakıyor. Baktığı pencere ve kendisi hariç bu büyük ve loş salonda görülebilecek fazla bir şey yok. Her şey hayalet çağrışımlı ve karanlık. Ortalıkta görünen insanlar da bir başka boyutta yaşar gibiler. Algılanabilen her şey saydam bir ortamdaki saydam insanlardan oluşmuş bir kalabalık gibi sürekli bir belirsizlik içinde. Bu insanlar sürekli olarak fısıldaşıyor, kımıldanıyor, hayali kâğıtları hışırdatıyorlar, görünmez ayaklarını yere sürtüyorlar.

Bu görünmez dinleyicilerin yarattığı atmosfer dostça olmaktan uzak olduğu için yüksek sesle kitap okumak onları sinirlendirmek için yeterli. Arka planda birileri kıkır kıkır gülüyor. İyi niyetten uzak bir gülüş bu. Sanki ilgisiz bir Alis Harikalar Diyarında kâbusu. Hem de en kötü kâbuslarından biri. İlgisizliği en çok mimari ve ışık oyunlarından kaynaklanıyor. Bina kâh kiliseye, kâh mahkemeye, kâh hapishaneye, kâh tiyatroya, kâh işkence odasına, kâh türbeye benzeyen biçimler alıyor. Subay bu metafizik olaylardan dolayı gerginleşiyor, sesi ve tavırları değişiyor, ancak okumasını sürdürüyor:

Akrabalar arasında yanlış anlamalar ve yabancılaşmaya bir örnek:

B, babasıyla bir konuyu konuşmak ister. Babasına yaklaşmak için olasılıkla birçok girişimde bulunursa da bunlardan hiçbirinde başarılı olamaz. Bunlar genellikle zamansız girişimler olmuştur. Belki babası tam aceleyle ofisinden çıkarken, zaten beş dakika geç kaldığı için ona hiç zaman ayıramayacağı bir sırada. Ya da güç ve karışık bir iş sorunuyla uğraştığı zorlu bir iş gününden sonra konuşamayacak derecede yorgun eve geldiği sırada. Belki işyerindeki görevlilerden birinin onu telefonla arayarak ilgilenmemezlik edemeyeceği önemli bir mesaj ilettiği sırada.

B, bugün kahvaltıda onunla ne zaman konuşabileceklerini sormaya karar veriyor. Her zamanki saatte yemek odasına indiğinde öğreniyor ki, babası orada değil. Bu sabah, kahvaltısını erken bitirip evden çıkmış.

B büroya gitmeye karar veriyor. Bunun için 40 dakikalık bir banliyö treni yolculuğu yapması gerekiyor. Tren saatlerinde bir değişiklik olmadığı halde aksiliğe bakın ki tren iki saat rötar yapmakla kalmayıp bir de yolcuları yarı yolda bırakıyor. B, buradan babasının bulunduğu yere ulaşmak için karışık bir otobüs yolculuğu yapmak zorunda kalıyor.

Bu gecikmeden dolayı oldukça sinirli bir şekilde büroya vardığında sekreter babasının yakındaki bir restorana öğle yemeğine çıktığını söylüyor. B restoranı iyi biliyor. Sekreter ona dostça davranıyor, yardım etmek için çırpınıyor. Hemen giderse babasını orada yakalayabileceğini söylüyor. B ona teşekkür edip hızla yola koyuluyor. Birçok defa yemek yedikleri, çok iyi bildiği bir yer olmasına rağmen, restoranı bir türlü bulamıyor. Yolu sorduğu herkes değişik tarifler yapıyor. Sonunda bir polis memuru, binanın emniyetsiz olması dolayısıyla yıkım kararı olduğunu, birkaç gün önce yıkıma başlandığını söylüyor.

Son hızla ofise geri dönerken, babasının kapının önündeki bir arabadan indiğini görüyor. Babası şoföre bir şeyler söylemek için durduğunda B bir yandan seslenirken bir yandan da ona doğru koşuyor. Sesi trafiğin gürültüsü yüzünden pek duyulmuyor. Tam o sırada kötü bir şans eseri yaklaşan bir otobüse yetişmeye çalışan kalabalık bir grup B ile kaldırımı geçmekte olan babasının arasına giriyor. B böylece babasını binaya girmeden yakalama olanağını yitirmiş oluyor. Kapıda babasını selamlayan bekçinin kendisinin binadan içeri girmesine izin vermeyeceğini biliyor. Bu arada araba hareket ediyor. Binanın kapısının kapandığını görüyor. Durum umutsuz. Yapılacak tek şey eve dönmek.

Dönüş yolu normalden uzun sürmüyor. Ama evde babasının eve gelip tekrar dışarı çıktığı sanısına kapılıyor. Herhalde arabayla en hızlı şekilde eve gelmiş başka bir şehre bir iş gezisi yapması gerektiğinden gitmeden önce son zamanlarda fazla göremediği B'yi görmek istemişti. Dediklerine göre zaten fazla zamanı olmayan babası sırf ona veda etmek için eve gelmiş, kendisini evde bulamamış böylece değerli zamanı boşa gitmişti. Yarım saat kadar eve dönmesini beklemiş, daha sonra B'nin ne zaman döneceği bilinemediği için ve kendi işi de acele olduğundan sinirli bir şekilde evden ayrılmıştı. Kendisine bütün bunlardan dolayı kırıldığına ilişkin bir de mesaj bırakmıştı.

İyi niyetinin böyle kötü bir sonuca yol açmasından üzgün, babası döndüğünde her şeyin düzeleceği telkiniyle kendini avutmaya çalışıyor. Fakat o anda babasının bir sonraki haftaya kadar dönmeyeceğini, kendisinin ise o zamana kadar evden ayrılmış olacağını hatırlıyor.

Bir kere daha KARAAĞAÇLAR banliyö evi, gözde bir ikamet. Ağaçlar hafifçe boy atmışlar sanki. Yağmur yağıyor. Yumuşak çimler yeşil bir süngер gibi suyu çekmiş yağmura doymuş görünüyor, ağaçların kara gövdeleri ıslak ıslak ışıldıyor. Evin tuğ-

la duvarları ıslanmış, kapı ve pencere boyaları, fark etmek kolay olmasa da artık eskisi kadar yeni değil.

Evin çevresi ağaçlarla dolu olduğundan bitişik evlerin de yalnızca çatıları görünüyor. Gri ve soğuk yağmur altındaki ağaçların kasvetli bir hali var. Yağmur damlalarının ağırlığı altında yapraklar eğiliyor, su damlası düşünce yeniden zıplıyor. Çatı ince bir yağmur tabakası altında yüzüyor yağmur suyu ince ince oluklara akıyor, boruları dolduruyor, toprağa süzülüyor. Sundurmanın yanına düşen yağmur damlaları bir su birikintisi oluşturuyor. Yarı açık unutulmuş bir pancur hafif hafif çarparak anlaşılmaz bir şeyler mırıldanıyor.

Evin içi. Mevsim ve saat belirsiz. Odalar soğukça ve karanlık gökyüzünün yansıması yağmurla yıkanan camlara vurduğundan oldukça karanlık. Bir an açılıp kapanan dış kapı yağmurun da pancurun da seslerini bastırıyor. Odaların birçoğu boş. Oturma odasının modası geçmiş ve hiç içselleştirilmemiş eşyaları buraya yalnız, sahipsiz kullanılmamış bir hava veriyorlar. Doğudan gelme kutuların içi boş, sandal ağacından yelpaze terk edilmiş gibi kapalı duruyor. Kapalı mutfak kapılarının ardında iki hizmetçi kadın oturmuş hem çaylarını yudumluyor hem de dedikodu ediyorlar. Evin diğer bölümleriyle hiç ilgileri yok gibi buraya kapanmışlar. Evde de onların varlığını gösteren bir iz yok.

B, bir başına, odadan odaya amaçsızca dolaşıyor. Sıkıntı, yalnızlık, monotonluk, donukluk turu yaptığının farkında bile değil. Her odanın penceresinde ince bir tabaka halinde gri yağmur var. Ağır mobilyalarla dolu odalar, bir tür soyluluk işareti veriyor; şık, resmî, erkeksi odada telefon, deri ve tütün kokusu var. Ayrı bir yerdeki zarif yemek odası gümüş ışıltıları içinde.

B en sonunda kendi odasına dönüyor, bir dakikalığına yağmurun yıkadığı pencerede parmaklarıyla trampet çalarak duruyor. Sonra yatağa oturup bir kitap açıyor.

Aynı anda dış kapı çarpıyor. Bu ses hemen koyu renk elbiseli elinde bir seyahat çantası taşıyan adamı çağrıştırıyor. Adam evden çıkıp arabasına biniyor ve uzaklaşıyor. Evin boş odaları yağmur sesi, boşluk ve hiçlik, pancurdan gelen telgraf tıkırtıları ile doluyor. Asık yüzlü iki hizmetçi mutfakta renkli gazeteler ve çaylarından oluşan kendi dünyalarına kapanıyorlar.

B, sayfaları çeviriyor. Her sayfa bir öncekinin aynı. Baş ve işaret parmakları arasındaki sayfalar gitgide daha hızlı dönmeye başlıyor, kitap sayfalarını artık tek tek görmenin imkânı yok, yalnızca bulanık bir görüntü oluyorlar. Kapı yine çarpıyor, silah sesi gibi. Kitabın sonuna geldiğinde kapatıyor ve vagon koltuğunun üzerine bırakıyor. Tren kükreyerek bir tünele giriyor. B camlı kapılar ardından gerideki öteki yolcu ve yük vagonlarına bakıyor. Çok arkada tünelin kara yuvarlak ağzında hızla uzaklaşan görüntüsüyle bir kır evi duruyor. Evin bahçesinde ıslak ağaçlar var. Kül rengi bir yağmur yağıyor.

Sonunda gürültü ve karmaşanın hüküm sürdüğü bir yere varılıyor. Büyük ve soğuk bir meydan bu. Acele edenler, haykırışlar, tren istimleri, ıslıklar ve çıngırak sesleri dolu. Herkesin çok acelesi var. İnsan grupları değişik yönlere dağılıyorlar. Herkesin elinde paltolar, çantalar, kitap paketleri, çizme ve ayakkabılar, yiyecek, maskotlar, resimler, evcil hayvanlar, değişik formlu tahta eşyalar, tenis raketleri ve sopalar, oyun tahtası ve balık kavanozları, her çeşit eşya. Duyulan seslere, düdüklere vb. göre bu eşyalar yeniden bir düzene sokuluyor. Biraz sonra yeni bir uyarıyla bir başka pozisyona daha girecekler. Bu karmaşa yetmezmiş gibi bir de hiç susmayan anonslar duyuluyor. İnsanları yönlendirecek açıklamalar yapıyorlar. Onlardan aşağı kalmayan sıtma görmemiş sesleriyle şarkı söyleyen, yüksek sesle sohbet edenler de var. Gruplar halinde insanların o yana bu yana seğirtmeleri yeterince karmaşa yaratmıyormuş gibi

bir de bazıları bunları yara yara aralarından geçmeye, eşya yığınlarının üzerinden atlamaya, yüksek pencere pervazlarına tehlikeli şekilde oturmaya çalışıyorlar. Belki tiz sesler çıkararak anlattıkları gibi, kaybettikleri yol arkadaşlarını ya da çantalarını arıyorlar.

B bu karmaşanın ortasında kaybolmuş. Yetkili olduğu anlaşılan bir kişi onu bir yerlere çağırıyor. Nereye çağırdığını B anlayamıyor. Bunu anlamak için soru soracağı sırada o kişiyi kaybediyor. B umutsuzca çevresine bakıyor. Bu hayvanat bahçesinde nereye gideceğini nereden bilsin? Hiç kimse ona en ufak bir ilgi bile göstermiyor. Kimse ne yaptığını, nereye gittiğini ona ne olacağını düşünmüyor. Sabahtan beri durduğu bu yerde kalıp kalmaması kimseyi ilgilendirmiyor. Ellerindeki eşyalarla onu itip kakıyor, inanılmaz telaşlarıyla üzerinden atlıyor, fakat bir an olsun durup bakmıyor, sorularını cevaplamıyorlar. İçlerinden daha iyi bir ikisi bazen bir an bir şeyler söylüyorsa da lafları bitmeden gözden kayboldukları gibi, gürültüden bir iki kelime dışında söylediklerini duymak da mümkün olmuyor.

Şimdi gerçekten umutsuzluğa düşüyor. Buradaki insanlar öylesine kaba, dağınık fikirli, kendi karışık işlerine öylesine dalmış kişiler ki onların dikkatini çekmek mümkün değil. Bu yer öylesine büyük ve burada her yer her yere o kadar benziyor ki insanın yol bulmasına ihtimal verilemez. Hangi yöne giderseniz gidin kalabalığın eşya ve paket yığınlarının içinde kayboluyordunuz. Sanki bu yığınlar alttan bir sopayla karıştırılıp hallaç pamuğu gibi atılıyor.

Bu yüzden B de aynı yerde kalamıyor, bir yandan o yana savrulup duruyordu. Görünüşte bir neden olmaksızın kalabalığın daha az yoğunlaştığı bir yöne doğru yavaş yavaş ilerlediği ortaya çıkıyor. Şu ya da bu nedenle, oralarda daha az insan var, birden asıl kalabalık başka bir yerde yoğunlaşmış gözüküyor.

Az sonra kendini daha sakin bir yerde, açılacağa benzemeyen çünkü bir duvarın parçası gibi boyanmış olan bir kapının önünde

buluyor. Ama işte B kolu çevirir çevirmez kolayca açılıyor. Buradan dar bir platforma geçiliyor. Platformun altında bir tiyatro sahnesi var ve sahnede mezuniyet balosu için hazırlanmış bir bale oynanıyor. Platform küçük ve kaygan zeminli. B sahneyi daha iyi görebilmek için ayaklarının ucuna basarak kenara gidiyor.

Sahne, yerden ve tepeden aydınlatılıyor, sıcak bir renkle boyanmış. Tepe ışıkları spot değil. Işık güçlü ve sıcak renkli. İzleyiciler ışıkların arkasında kaldıklarından sadece gölgelerden ibaret gibiler. Görünürde orkestra yok. Son derece neşeli, taze ve canlandırıcı bir bale müziği duyuluyor. "Çok melodik bir tınısı ve az bulunur bir koku"su var.

Bale öğretmeni siyah saten dizlikler ve bale pabuçlarıyla on kız ve on oğlandan oluşan grubu yönlendiriyor. Oğlanlar öğrenci üniformalarının biraz süslülerini giyiyorlar; askılı uzun beyaz pantolon, eldiven, parlak düğmeli dantelli renkli ceketler. Kızların elbiseleri ise çeşitlilik gösteriyor. Bazısı bale giysisiyle beyaz okul balosu elbisesi arası dizlerine kadar inen elbiseler giymiş. Bellerinde uçları çok canlı doğal renklerde püsküllü, arkada fiyonk yapılmış beyaz kuşaklar var. Bir ikisi eski dönemlerin elbiselerini taşıyorlar: Altı yastıklı tel çemberli etekler ve bunların altından görünen danteller. Bir kısmı ise geleneksel okul kıyafetlerinin fantastik örneklerini giymişlerdi. Gösterişli kadife cübbeler, aksesuar olarak altın sarısı lüleli peruklar; uçlarına kurdeleler takılmış örgülü saçlar, tırtıl kadife saçaklı saç fileleri, siyah, beyaz veya renkli, yarım kollu dantel eldivenler, bronz veya siyah renkli, bilekten bağlı dans pabuçları, saten bale pabuçları.

Sahnede öğrenciler çift sıra olmuş, kızlar önde olmak üzere dans ediyorlar. Öğretmenleri canlı fakat vakur adımlarla başı çekiyor. Sonra tek ayakları üzerinde geri dönüyorlar. Öğretmen arkada çevik siyah bir çekirge oluyor. Kollarını anten gibi sallıyor, tahta ayakkabıları zeminde takırdıyor.

Sonra ritim değişiyor, bir, dur, iki, üç, dur ve böyle tek sayılarla devam eden ritme uyarak kızlar sahne ortasına geliyor, yaldızlı, yüksek ayaklı sandalyelere yerleşiyorlar. Bu sandalyeler tam zamanında saçları pudralı uşak rolündeki oğlanlar tarafından yerleştiriliyor.

Kızlar ayaklarını çaprazlayarak, ellerini bağlayarak; aynı pozları almış oturuyorlar.

Sonra oğlanlar teneke asker gibi sol sağ, rap rap, dur, topukları birleştir, selam dur komutlarıyla her biri bir kızın karşısına geçip oyuncak asker selamı veriyor.

Kızlar ayağa kalkıyor.

Bu kez uşaklar sahnenin tam ortasındaki sandalye hariç bütün sandalyeleri sessizce kaldırıyorlar.

Kızlarla erkeklerin karşılıklı selamlaşmalarından sonra eşler birlikte dansa başlıyorlar. Öğretmenin gözetimi altında tam olması gerektiği gibi adımlarla dansediyorlar. Öğretmen her çifti ayrı ayrı inceliyor, genel görünüşe bakıyor, hata yapan birinin omzuna elindeki müzik zamanlarını tutmaya yarayan çubuğuyla dokunuyor.

Böyle tantanalı şekilde başlayan dans tempo hızlandıkça resmiyetini yavaş yavaş kaybediyor. Gizli fısıldaşmalar, gülümsemeler, anlamlı bakışmalar çiftten çifte yayılıyor, giderek daha açık şekilde flörtlere dönüşüyor. Dans öğretmeni bu duruma kızıyor, onları azarlıyor, sopasını sağa sola rasgele sallamaya başlıyor. Kısa zamanda tüm vakarı kayboluyor, çocuklar üzerindeki kontrol gücünü yitiriyor, çocuklar artık onu dinlemiyorlar. Artık onları sadece eğlendiriyor. Çocuklar onun taklidini yapıyor, ona gülüyor, geçerken sopasını çekiştiriyorlar. Nihayet bir oğlan sopayı kapıyor, sopayı sallayarak dans ediyor. Bir başka çocuk sandalyeyi devirerek öğretmeni yere yıkıyor. Ama öğretmen her zamankinden çok kızmış bir çekirge olarak çiftlerin arasına dalıyor,

otoritesinin sembolü o çok değerli sopasını boş bir gayretle geri almaya çalışıyor. Her yöne savurduğu ve boşa giden yumruklar alayla karşılanıyor.

Dans gitgide hızlanıyor. Ayaklar, etekler daha hızlı dönmeye başlıyor. Şimdi bir çeşit masumluk çağı orjisi, bir cümbüş başlıyor. Kara renkli bir böceğin yani öğretmenin etrafında kolunu bacağını çekiştirerek dervişler gibi dönüyorlar.

B, kulağını müziğe vermiş, platformdan sahneye inen seyyar merdivenden bu sahnenin ortasına dalıyor. Müzik yeşil terlikli ayaklarını yönlendirdiği gibi beynini de doldurduğundan, hiç çekinmeden dönen etekler, uçuşan saçlar, savrulan saç örgüler arasına karışıyor. Sırayla her çiftten rica etmesine rağmen kendine bir eş bulmayı başaramıyor. Bu yüzden öğretmenle dans etmeye ateşli bir *pas de deux*'ye mecbur kalıyor. Sallanarak, yarım dönüşler yaparak, yana kaykılarak dans ediyorlar, B hâlâ kendine diğerleri arasından bir eş bulmaya çalışıyor, öğretmen ise dansçılar arasında elden ele dolaşan yüzüne yaklaştırılıp kaçırılan sopasını ele geçirmeye çalışıyor.

Sonunda bu fantazi, müziğin zirveye ulaştığı noktada bitiyor. Müzik yeniden, yalnız bu kez yumuşak, taze, saf bir tonda yeniden başlıyor; bir sabah şarkısı.

Dansçılar sahne gerisine geniş bir hilal biçiminde dizilmiş sandalyelerine dönüyorlar. Kızlar kuşlar gibi cıvıldaşıyor, birbirlerinin saçlarını, eteklerini, yelpazelerin övüyorlar. Oğlanlar yere oturmuş veya sırtlarını sandalye arkalıklarına vermişler.

Ortada öğretmen, B ve öteki öğrencilerle birlikte hareket etmeyen bir kız dansçı kalıyor yalnızca. Bu kız, öğretmenin eşliğinde iki kızın tanışmaları dansını yeni bir hareketin açılış cümlesini oynamaya çalışıyor.

Öğretmen bu kez kolayca sopasını ve üstünlüğü ele geçiriyor. İnce uzun parmakları arasındaki sopa, kızların dansını işaret

etmek üzere müziğe uygun olarak iniyor. İki çift yeşil ayakkabı öğretmenin biraz açığında dansa başlıyorlar. Başlangıçta müzik gibi kızların dansında, birbirlerinden uzaklaşışlarında, baş ve gövdelerinin anlatımında ulvi bir hava var. Müzikteki sabah tazeliği hâlâ uzak ve neşeli olmakla birlikte, üzerine şimdi kışkırtıcılık ve belirsizlik temaları ekleniyor. Müzikteki bu değişimle birlikte kızlar birbirlerine daha fazla yaklaşıp el ele tutuşuyorlar, bürümcük gibi birbirlerine dolanıyorlar.

Öğretmenin önünde el ele kayıyorlar. Öğretmenin boyu giderek artarken, birbirinin eşi gözlerini iki kız birlikte kaldırıp yüzüne soran gözlerle bakıyorlar. Öğretmenin boyu uzadıkça kızlar başlarını geri atıyorlar. Sonra gözlerini yere indiriyorlar. Bir an birbirlerine bakıyorlar. Çok kısa bir an hafif bir gülümseme dolaşıyor yüzlerinde. Tam bir uyum içinde halka yapıp uzanan kollar kavuşuyor ve birbirlerinin belini tutuyorlar.

Öğretmenin başı tavana değiyor. Saçı tavanı örtüyor, tepe ışıkları gözlerinden süzülüyor. Bacakları binayı destekleyen payanda görevini yapıyor. Parmaklarından kukla ipleri sarkıyor. Bir iki saniye daha kuklaları idare edip yeşil ayakların öne arkaya gidip gelmesini, kolların açılıp kapanmasını sağlıyor. Yaldız kaplı sandalyelerde kimsesiz kuklalar oturuyor (Her biri yama işi bir yorgan yapılmak üzere toplanmış iş torbasından çıkarılıp öylece karmakarışık bırakılmış parlak kumaş parçalarını andırıyor). O yana bu yana kaykılmış, ayakları havada sırtüstü düşmüş, yan yana birbirinin üzerine devrilmiş, öne başları dizlerine düşmüş, bebekler bunlar. Kuklacı diğer ipleri bırakıyor. Son iki bebek kukla da, kolları iki yana iyice açık, birbirleri üzerine düşüyor. Kuru, boynuzsu bir kabuk kaplı bir dev eli, içlerinden birini zarar vermemeye çalışarak baş ve işaret parmakları arasına alıp kaydırıyor. Işıklar kesiliyor. Geride "söylenecek bir şey kalmadığı" söylenmeden kalıyor, gri renkli boşluk sahneden geçip gidiyor.

OKULDA işler kötü gitmeye başladı. Kurallara uymuyor ve sık sık ceza odasına hapsediliyordum. Herkes benim ne kadar zor bir çocuk olduğumu konuşmaya başlamıştı. Bana genellikle sert davranıyorlardı. Bazen içlerinden biri bana kibar davranır ve kibarlığa güvenmediğim için cevap vermediğim sorular sorardı. Bir keresinde bir doktor bana aklımdan neler geçtiğini sordu ama ona da hiç güvenim yoktu. Düşman tarafında olduğu sürece onunla konuşmayacaktım. Onun da bir kaplan olmadığına nasıl emin olabilirdim?

Okulun saatin yönettiği bir motor olduğunu, ben bu makineye uymadığımdan başımın dertten kurtulmadığını ona nasıl açıklayabilirdim? Başlangıçta okula uyum sağlamaya çalışmıştım ama şimdi uyum için çabalamaktan vazgeçmiştim. Durumun umutsuz olduğunu anlamıştım. Gündüz dünyasında tamamen vazgeçmezsem bana yer olmadığını biliyordum. Gündüz yaşamının benim düşmanım olduğu doğruydu ama bu dünyanın beni reddeden yetkililerine boyun eğmeyecektim. Onlar beni küçük görüp bana zarar verdiklerine göre onlara teslim olamazdım.

BİR PENCERE altında düzlük. Düzlüğün üzerinde çok büyütülmüş oranlarda çeşitli biçimler yığını sunuluyor. Kuvvetli ışık altında yığının yandan görünüşü insana taştan yapılmış bir anıtı hatırlatıyor. Özelliksiz siyah bir yüzeye oturmuş, kare şeklinde bir anıt mezar gibi bir şey. Yığının tepesinde bembeyaz gün ışığından başka bir şey görünmüyor. Soğuk beyaz ışık kimi formları diğerlerinden ayıran sınır çizgilerini yapıyor. Dik kenarlar ise kara gölgelerden oluşmuş merdiven basamakları ya da çıkıntılı kenarlı kabartma resimleri hatırlatıyor.

Çok temiz, yüzüksüz, büyük bir el yığına yaklaşıyor. Bu el, kadın eli de erkek eli de olabilir. Tırnaklar kare şeklinde, kısa kesilmiş ve manikürlü. Ten buz beyazı ile mum rengi arası. El önce bir an tereddüt edip sonra başparmağıyla yığının dış kenarını kavrayıp elini içinde çevirmeye başlıyor. Köşeye ulaşınca duruyor. Parmağını içine daldırıp başparmağının yardımıyla oradan bir kâğıt çıkarıyor. Kâğıdı dikey olarak tutuyor (Art arda SINAV SONUÇLARI ve ÖDEV NOTLARI sözcükleri görünüyor.) Sonra kâğıdı düz karanlık yüzeye yatay olarak bırakıyor.

Kâğıdın artık sadece dar bir kenarı görülebiliyor. Arkada form yığınları dimdik yükseliyor, yığının tepesi karanlıkta kayboluyor. Tüfek namlusu gibi pırıl pırıl parlayan siyah bir dolmakalem kâğıdın üzerinde geziniyor. Mürekkep deposunun sonundaki parlak uç göz alıcı ışıltılarla bitiyor.

Kalem ucu kâğıdın sol yanında aşağılara doğru yoluna devam ederken ışıltı saçmaya devam ediyor. Kâğıdın sol yanında uygun bölümler halinde düzenlenmiş bir dizi emir görülüyor: Üst sırada İLERLE emrinden sonra bir an karar veremeyip daha yavaş bir şekilde alta BELİRTİLER yazıyor. Yeniden duruyor.

Dolmakalem hedefe nişan alan bir silah gibi yatık dururken uzaklarda bir çan sesi duyuluyor. Çanın son çalışıyla birlikte ışıltılar saçan kalem ucu dik duruma geçip yeniden kâğıda çatırtılarla yazmaya başlıyor.

Hemen ardından ışık ve ses yoğunlaşmaya başlıyor. Sonunda bunların İrtibat Subayı'nın sesi ve başındaki halesi oldukları anlaşılıyor. Subay yeniden başlangıçtaki şık üniformasını giymiş, kendine güvenli yüz ifadesini takınmış. Yine kara kaplı kitabını açıp yine kuru, ifadesiz, askeri bir ses tonuyla okumaya başlıyor:

İstasyon Saati

Önemli bir istasyon için saat seçmek ciddi bir iştir. Hemen alelusul yapılacak, çalar saat veya kol saati almaya benzeyen bir iş değildir. Geçerken köşebaşındaki saatçiye uğrayıp da alamazsınız. Bunun için yıllarca süren bir araştırma ve inceleme yapmalısınız. Şimdi konunun değişik yönlerini gözden geçirelim. Önce kendi kendimize böyle bir saatin özelliklerini sormalıyız. Her şeyden önemlisi vakti hiç şaşmadan kılı kılına doğru göstermesidir. Nice acil, ölüm kalım meselesi olan işin bu saate göre yapılacağı düşünülürse bunun önemi daha iyi anlaşılır. İnsan ırkında eğer bir parça uyum kalmışsa, tam bir dakiklik standardının da önem taşıması gerekir. Asıl güçlükler işte bunu kabul ettikten sonra başlıyor. Dakiklik kavramı statik bir kavram değildir, tersine görecedir. Örneğin bana göre zamanı mükemmelen gösteren

bir saati komşum hiç beğenmeyebilir. Belki de ben her zaman beğenmeyebilirim. Bu durumda son kararı kim verecek? Eğer çoğunluğu oluşturmak mümkünse, ben çoğunluğun kararına uyalım derim. Bir olasılık da bugün fikrinde çok ısrarlı olmayan birinin yarın keçi gibi fikrinde direnmesidir ya da daha önce ortak karara varıldığı halde herkesin fikrini değiştirmiş olarak yeniden ortaya çıkmasıdır.

Bu gibi engeller insanı gerçekten daha başlangıçta eli kolu bağlı duruma getiriyor. Bu nedenle saatin mekanizması konusunu geri plana atıp saatin tasarımına geçmekte yarar olabilir. Bu konuda da toplumun her kesimi farklı isteklerde bulunacaktır. Pratik insanlar, fonksiyonel olmasını önemseyecektir. Estetik uzmanları, sanatsal görünüm taşımasından yana olacaktır. Bu gruplar da kendi aralarında daha küçük çatışma gruplarına bölünecektir. Örneğin sanatsal olması taraftarları modernler ve akademisyenler olarak önce ikiye, ondan sonra da empresyonistlere karşı pointilistler, sürrealistlere karşı sembolistler vb. *ad infinitum** yeni yeni grupçuklara ayrılacaktır.

Saatin her nasılsa yerine takıldığını düşünsek bile kavga sona ermeyecek yeni kavgalara ve yeni arazlara yol açacaktır. Kimileri yanlış yere takıldığını, kimi alçak olduğunu, kimi yüksek olduğunu, şekil ve büyüklüğünün yetersiz olduğunu, kimileri ise iyi aydınlatılmadığını söyleyecektir. Bekleme odasından kolay görülmediğini, bankodan ise hiç görülmediğini söyleyenler bile çıkacaktır. Bunların da ötesinde saatin bakımı ve bir bütün olarak istasyonun işleyişini aksatmadan muntazam çalışmasını temin etmek sorunu vardır.

İnsan, çözülmesi gereken bunca sorunla karşı karşıya gelince bunları çözmeye imkân olmadığını anlar. Kafası çalışan kişiler

* (Lat.) sonsuz biçimde. (ç.n.)

saatlerce düşünüp üzerinde çalıştıktan sonra bütün varılan nokta biraz daha zaman gerektiği olur. Tıpkı anlaşılması zaman alan güç bir kitabı okumak gibi bir şeydir bu... Bu nedenle istasyon saatinin her biri, saatin bir dakikasına karşılık gelen altmış metal yaprağın, kitap yaprakları gibi üst üste binmesinden oluştuğu söyleniyor.

İrtibat Subayı bir an dev bir istasyon saatinin altında duruyor, kitabını kapıyor, rüya değişirken o da çıkıyor.

Güçlü bir metronom tıkırtısı. Orta boy kuru bir dalın ağaçtan düşme sesinin şiddetine ulaşıncaya kadar artarak üç saniye arayla tekrarlanıyor. Her vuruşta, sanki köşeli bir uçak yükselip inerek bir yay çiziyor veya duvar saati, her saat başı yerine, her dakika başı çalıyor. Doktorların, öğretmenlerin, devlet memurlarının, hükümet yetkililerinin masaları veya kürsüleri başında rapor hazırlamalarını gösteren resimler gelip geçiyor. Yüksek topuklu ayakkabılar giymiş bir daktilo kız, ipek çoraplı ayak topuklarını, bir sandalye ayağına dolamış. Bir grup beyaz yakalı işçi durum değerlendirmesi yapıyor.

Tıkırtıların saniye başında duyulacak şekilde aniden hızlanması, kolej, hastane, hükümet binası kâğıtlarına benzetilebilecek havada uçan yaprakların durup bir yere yığılmasına neden oluyor. Bu kâğıtlar üzerinde ne yazdığını tam olarak okumak mümkün değil. (Yazılanların çoğu birbirine karışmış.) Sadece bir ikisi üzerinde B'nin adı okunabiliyor. Bazılarında işe tek tek sözcükler görünüyor: YAŞ, ÖZELLİKLER, SINIF, HEDEF, HAL VE GİDİŞ, SONUÇ: Sonra (okunamayan) bir değerlendirme başlangıcı.

Birdenbire vücutsuz bir ses soğuk bir tavırla soruyor: Bu aşamada bir şeyler söyleyebilir misiniz? Kısa bir duraksamadan sonra kendisi görünmeyen B'nin sesi başlangıçta duyulur duyul-

maz, giderek yükselerek ve en sonunda histerik bir çığlık halini alarak soruyor:

Beni neyle suçluyorsunuz? Suçum ne? Kendi kendimi kandırmak mı benim suçum?

Siz benim düşmanlarım olduğunuz için mi suçluyum ben? Siz sorumlusunuz. Bilgi ve güç sizin elinizde. Size güvenmiştim, ama siz benimle kedinin fareyle oynadığı gibi oynadınız, şimdi de beni suçlu buluyorsunuz. Size karşı koyabilecek silahım yok, bunu anladığımda zaten çok geç oldu.

Burası sizin yeriniz, burası eviniz sayılır. Bense yalnız bir yabancıyım, elimde silahla değil, size vermek istediğim bir hediyeyle gelmiştim. Hediye kabul edilmediyse suç benim mi?

Bana karşı yabancı dilde bir hüküm verildiyse suç benim mi? Bana karşı verilen gizli ve anlaşılmaz hükmün suçlusu ben miyim?

Elimde istemediğiniz bir hediyeyle kapınızda uzun süre beklediysem suçlu muyum? Siz bir dost değil bir kurban arıyor ve size vermek zorunda olduğum tek şeyi sokağa atıyorsanız, bunun suçlusu ben miyim?

B'nin sesi yavaş yavaş duyulmaz olurken, metronomun tik takları çılgınca hızlanmaya başlıyor. Kâğıtlar fırtına hızıyla savruluyor. Kimisi yabancı aksanlı kadın erkek sesleri, şehirli, profesyonel, otoriter, bilgiç, sahte tavırlı sesler; her yönden, hepsi birden, birbiriyle bağlantısız konularda, bir tür küçültücü tavırla konuşuyorlar, konuşmalardan sadece bir iki pasaj duyulabiliyor:

B aklını başına toplamıyor... Adapte olamıyor... Ortak çalışmıyor... Uzlaşmaz davranıyor... Yeterliliği yok... Yetersiz... Değil... Yok... Hayır... Ye... Hayır... Değil... Hayır... Hayır...

ÜNİVERSİTEYE başladığımda günle ilgili uğraşlarımda oldukça yetkinleşmiştim. Yıllar önce yağmurun fısıldadığı sır, gündüz yaşayanlardan ayrı yaşamanın sırrı sayesinde, kendi dünyamı tehlikeye atmadan ve çatışmalara yol açmadan yaşamayı öğrendim. Karanlıktaki gizli üssümden gün ışığı bölgelerini inceledim ve orada gördüklerimi anlattım.

Güneş altındaki tüm kaotik ve şiddete dönük yapı, bana sadece güvenmemek için ve karanlığa geri dönmem için daha çok neden olduğunu gösteriyordu. Ama şimdi tehlike kokusu aldığım için endişelerimi yazıya dökme kararı aldım. Yazdıklarımla yıkılamayacak bir köprü kurduğumu düşünüyorum. Benliği kaçışın çok geç ulaşabileceği en son hücre olarak görmeksizin, yalnızca kendime güveniyorum.

NEŞELİ GÖZ parlaklığını yitirdi mi? Bir migren krizi veya benzerini mi geçiriyor? Çevresi hâlâ oldukça berrak olmakla birlikte dikkatin ister istemez yöneldiği orta kısımda bir ölü nokta, özel rengi ve şekli bulunmayan bir leke var. Patolojik çağrışımları açılımlar ve altını çizer gibi, karmaşa, tehlike, şiddet, kaos, mücadele düşüncelerini vurgulayıcı imajlar gizli bir doğası olan.

En dış periferi halkasında dev kozmik çatışmalar, gezegenlerin parçalanıp yeniden oluşumları, gezegen sistemlerinin çağlayanlar gibi çözülüşü... İşaret edilmekten çok vurgulanıyor. Kan kırmızı ve nabız gibi atan bir mikroplu hava tabakası, her şeye ve bu arada iltihaplı göz damarlarına nüfuz ediyor.

Görme açısı daraltılıp ölçüler zaman zaman evrensel boyutlardan dünyasal boyutlara indirilse de manzaranın korkunçluğu hiç değişmiyor.

Yine dünya savaşları, yıkıcı kuşatmalar, salgınlar, açlık, atom bombası yarışı, buharlaşan ve çürüyen şehirler, alev alev yanan koca kıtalar, evrensel işkence, yıkım, ölüm.

Manzaranın ortasındaki berrak olmayan lekeye biraz daha yaklaşınca bazı resimler daha net görünmeye başlıyor. Sanki bir depremden arta kalmış gibi çatlaklar, sıva dökuntüleri, yıkıntılar; bir şehrin daha uzaktan ve daha anlaşılır bir görüntüsü: Atom bombası atılmış, gökyüzünde oluşan o acayip atom mantarından sonra her taraf toz duman içinde. İnsanın yıkıcılığından öte evrenin yoğun, muhalif kayıtsızlığı ve bomboşluğu.

Seyyar bir sirkin terk edilmiş bir kafesi, ardından birçok kafes daha. Açlıktan bir deri bir kemik, uzamış gibi çenesiyle kafes demirlerini kemiren bir kaplan. Arkada yağmurla yıkanmış bir manzara. Panik içinde kaçmaya çalışan insanlarla dolu bir yol. Arabalar çamura saplanmış. Çamur yolun kenarlarına taşıyor.

Petrol kuyusunun aniden köpürüp alev alması. Korkunç alevler fışkırıyor. Ardından biri daha alev alıyor. Mamut gibi bir savaş uçağı. Ölüme yol verirken dişlerini göstererek gülen haşarı bir oğlan yüzü. Yıkılmış şehir. Tanıdık bir trajedi (anlık biçimleri ne olursa olsun); yok olan evler, evcil hayvanlar, oyuncaklar. Patlamış ana borudan fışkıran temiz ve güzel su. Yuvarlanan kaldırım taşları arasında kanlı bir kol yığını.

Açık fikirli biri için global şiddeti simgeleyen, görüntüden çok kavramsal olan birkaç şey daha.

Yüksek çiti oluşturan dikenli tellerin dikenleri yoğun gün ışığı altında ölümcül bir parlaklık sergiliyor. Çitin hemen ardında ufak tefek entelektüel tipli belli bir ırk veya inanca ait özelliği görünmeyen bir adam var. Kapatıldığı bu yerde tellerin ardındaki dünyayı seyrediyor. Üzerinde eski ve yakasız bir gömlek, yırtık pantolon var. Rahatsız edici, mazoşist, hafif aptalvari, sadizme çağrı çıkaran, kaderine boyun eğmiş bir görünüşü var. Gözlükleri belli ki önce kötü biçimde kırılmış ve sonra yapıştırılarak kabaca onarılmış. İyice öne eğilerek miyop miyop bakıyor. Çenesinde elbette büyükçe bir yara izi var. Kaçınılmaz bağırma duyuluyor, adam kendini hızla yere atıyor, bir mendilin düşmesi bütün savunmasını bozuyor, mendili boynuna dolayıp ayaklarını sürüyerek uzaklaşıyor.

Çok uzaklarda, dev gökdelenler arasında, karanlık bir caddede kadınlı erkekli bir grup beliriyor. Yorgun argın yürüyen kötü giyimli, dikkat çekici bir yanları olmayan bu insanlar gökdelenlerin gölgeleri altında iyice cüceleşiyorlar. Kaldırımlarda biriken meraklı, kayıtsız, korkulu, asık suratlı yüzler onları seyrediyor. Bu

görüntü kaybolurken sahneye dev polislerden oluşan bir grup çıkıyor. İnce uzun bir sopa ıslıklı bir ses çıkararak yüksek duvarlar arasından kuş gibi geçiyor. Göstericiler sopa zoruyla caddeden çıkarılıyor.

Orta sınıftan yaşlı bir karı koca kaldırımda kol kola yürüyorlar. İkisi de derli toplu ve son derece saygın görünüşlü. Yaşlı kadının elinde alışveriş sepeti var, yaşlı adam ise serbest kalan eliyle baston olarak kullandığı şemsiyeyi tutuyor. Binaları ve onları görmeden alelacele geçip giden kalabalığı çekingen gözlerle süzüşlerine bakılırsa taşralılar. Madeni tabelasında BANKA yazan çift kanatlı büyük, oymalı bir kapının önünde duruyorlar. Yaşlı adam ilerleyip kapıların tam ortasına yerleştirilmiş bir küçük afişi okuyunca şaşkınlıktan ağzı açık kalıyor. Bir dakika süreyle afişe, inanmamış gibi bakıyor, sonra sallantılı bir yürüyüşle geri, yaşlı kadının yanına dönüyor. Durumu konuşuyorlar. Bu arada kapıdaki kaba görünüşlü silahlı polis, sopasını sallamakta ve onları küçümseyici bir ifadeyle izlemektedir. Yaşlı adam kendini toparladıktan sonra basamakları çıkıp polise bir şeyler anlatmaya başlıyor. Polis gözlerini kısıp dudaklarını neredeyse hiç oynatmadan ağzının kenarıyla birkaç kelime ediyor. Yaşlı adam ona yalvarmaya başlayınca adam kabalaşıyor. Yaşlı adam ve kadın yan yana, aptallaşmış bir şekilde kalakalıyorlar. Bu sırada yağmur yağmaya başlıyor. Polis kapıya yaslanmış onları süzüyor. Yaşlı adam elindeki şemsiyeyi hatırlıyor, elleri felç olmuş gibi. Sonunda açıp otomatik bir hareketle hanımın başına tutuyor. Tekrar el ele tutuşuyor ve yağmur altında yürümeye başlıyorlar. Polis hâlâ onlara bakıyor, sopasını sallıyor, sundurmanın altına dönüyor; esniyor.

Yaşlı çiftin gidişinden hemen sonra, caddenin biraz yukarısındaki kapılardan birinde bir kız beliriyor. Arkasına dönüp birine el sallıyor, durağa yaklaşmakta olan bir otobüse doğru koşuyor, ayağı kayıp kaldırımın ıslak kenarına çarpıp yola düşüyor. Bir taksi ona

çarpmamak için yön değiştirirken şoför klaksona çılgınca basıyor. Bir çığlık kısa bir süre trafik gürültüsünü bastırıyor. Bir iki kişi koşuşuyor. İnsanlar şemsiyeler arasından eğilerek ne olduğunu görmeye çalışıyorlar. Polis mavi üniformalı yüksek omuzlarıyla sağa sola çarparak sopasını sallayarak ağır ağır yaklaşıyor.

Bu sahneden sonra rüya ortadaki ölü noktaya yeniden dönüyor.

Burada belirsizliğin gri iplikleriyle dokunmuş bir ağ var; belki bir kanser oluşumu; belki şeffaf bir labirent. Petek petek belirsizlik, en büyük sayılarda altıgenlerden oluşan piramit formunda. Petekler kristalize olurken belirsizlik de katılaşmış oluyor. Altıgen hücreler hızla yayılıyor, bütün sahneyi doldurmaya başlıyor, yeraltı mezarları mı ... hastane mi ... eski evleriyle bir şehir mi olduğu tam anlaşılamayan türlü şekiller alıyorlar.

Dar sokaklar, sivri kuleler, dört köşe meydanlar, gri ışık altında donmuş duruyorlar. Öylesine, sessiz ve sakinler ki kristal içinde asılı kalmış gibiler. Dut ağaçlarıyla bölünmüş bir çimenliği gören, ince uzun pencereli eski ve sağlam bir gotik duvar. Güvercin beyazı taşla örülmüş. Kapılardan, dehlizlerden geçenler var. Akademik konuşma sesleri, uzakta çan ve saat vuruşları. İnsanlar alçak sesle, acele etmeden, soğuk bir sesle konuşuyorlar. Konulan soyut varlıklar, mimar Wren'in iç mekânları, yaban kazlarının Spitsbergen'e göçü gibi şeyler. Yüksek kulelerden birdenbire diğerlerinden daha yüksek bir çan sesi duyuluyor. Onurla ve soyluca yankı yapıyor. İnsanlar belki yarım dakika kadar daha konuşmaya devam ettikten sonra oradan sakin bir şekilde uzaklaşıyorlar.

Şehirde geçen sahne eriyip bulanıklaşıyor, ölü noktaya karışıyor: Şehrin tümü eriyip ölü noktaya karışıyor (böylece, ansızın boş, merkezi göz bulanıklığı yine): Şimdi sadece şehir dışındaki görüntüler canlılığını koruyor. Çok hızlı bir nabız gibi atıyor. Tempolu şekilde artan yüksek sesli olmayan ve gerilimi yükselten tamtam sesleri geliyor.

Rüyadaki kolej sahnesi yeniden. Dikenli telin ardındaki adamın yaşadığı panik giderek artıyor, oradan oraya amaçsızca koşuyor, gözlükleri yere düşüyor, gözleri terli ve kaderi belli yüzünde korkuyla açılıyor.

Büyük-siyah ve kalın silahın tükürükle parlayan şişmiş ağzı yüzüne yapışmış, ondan kanlı parçalar koparıyor. Baş ağrısıyla şişen retina, beyin parçaları, düğmelerin doldurduğu ölü noktaya doğru çırpınıp akıyor. Gri leke hâlâ genişliyor.

İnsanları birbirine katan bu görüntü yanılsamasının ardından berrak, fakat küçülmüş bir görüntü ortaya çıkıyor. Üstte bomboş, akşam serinliğiyle sakin gökyüzü. Pencerelerde art arda ışıklar yanmaya başlıyor.

Saklanan nedir? Seçilen nedir? Renksiz ve saten düzgünlüğünde art arda geçen günlerin bir sınav düğümüyle karmaşıklaştırılması, inziva düzeninin ortaya çıkışının iyi bir özeti mi?

Belki bu sorunun cevabı ders kitaplarındadır?

Belki Bay Profesör bize anlatabilir?

Kalıcı olan imajları belirleyen beynimiz midir?

Yoksa hatırlama herhangi bir yöne çekilebilecek psikolojik bir payanda, bir köprü ayağı üzerinde mi durmaktadır?

Denge anında terazi, gündüz ve gece kefeleri arasında sallanırken dönen nedir?

Biz kemerin altında korunurken, günün ışık yağmuru başlamış, yeşil kadife çimenleri dut ağaçlarını kaplamıştı: Selesine veya gidonlara asılı çantalara ders kitapları konmuş bisikletler saatler sürecek konuşmalara, kahve içmeye ve akşama uzanan yola çıkmışlar.

Şairin evinin önünde, duygusal bir anımızda, gözlerimizden yaşlar gelirken birden kendimizi yücelmiş hisseder, biz de güzel yazılar yazacağız, biz de hatırlanacağız diye konuşuyoruz aramız-

da. Kendimizi ruhen yükselmiş hissediyoruz. İnsan gençken çok harika, sonsuz saflıkta duygular taşıyor. Yaşlandıkça bu duygular boş, güzel sözlere yerini bırakıyor.

Albümlerimize yerleştirmeye değer resimlerimiz karmakarışık enstantaneler arasından hangileri?

Dünya okyanuslarını arşınlayan gezginler başınızı hangi kayaya dayayıp, hangi acayip kuşun kanadının altında, güverteye konan hangi deniz kuşunun yanında uyuyacağınızı biliyor musunuz? Öyle resimler vardır ki asla solmaz veya çöpe atılmazlar. Çabuk çabuk resimlere bakın kulelerin tepesinde sabahçı kuşunuzun uçtuğunu göreceksiniz. Bu yaz sabahı uçan gölgenin koro üyelerinin üzerinden köprü başındaki çan kulesinden geçtiğini göreceksiniz.

Tarağımda benim için yazılmış bir şiir var. Haritacıların kullandığı bir kalemle incecik yazılmış. Sonra, bordo botuyla gemi pervanesinin attığı suda sürüklenirken saçlarımı tarıyordum. Ben bir Orlando idim. Ne kız ne erkektim. Ben Ariel'dim, dünyalar arasında sürüklenen. Saçımda bir şiir!

Bu resimleri neden saklamam gerektiğini bilmiyorum

Resimlerde küçük gözler, yıldız gibi parlayan çılgın bakışlar ıhlamur ağacının altında bekleyen güzel tehlike veya konuşa konuşa geçen yüzler, tutulmamış bir zamanı vuran çalar saatlerle birlikte gülümseyen yüzleri o zamandan bu yana donmuş kalmış maskeler

Niçin bu? Veya şu? Nasıl seçmeli?

Asla kaybolmayacağı kesin olan, fazla doldurulmuş koca bir bavul gibi taşınan bu benlik, her gümrükte bir mühür vurulmuş bu incelik, hiçbir şeyin kurtulamadığı felaketlerden şaşırtıcı şekilde kurtulmuş, iptal edilmiş deniz seferlerinden, kaçırılmış yol ağızlarından gelmiş, her felaketi görmüş, tüm yolculuklardan ve durumlardan geçmiş... Ben.

KENDİME daha fazla güven duyarak kendimi neredeyse rahat hissetmem mümkün oluyordu. İlk kez üniversitede ilgileri benimle aynı olan, bu nedenle bana benzediğini düşündüğüm insanlarla karşılaştım. Bunlar kaplan olamazlardı. Bana gülümseyip benimle dost olmak istediler, nasıl düşman sınıfına sokabilirdim onları? Onlara neredeyse güven duyuyordum. Ama dost olmamızı engelleyen birtakım engeller çıkıyordu. Bu engellerin ne olduğunu bilemiyorum. Bazen annemin gölgesinin güneş altındaki her şeyden beni ayırdığını düşünürdüm. Ben yalnızca gölgelerle arkadaşlık kurmayı biliyordum. Güneş altında dostluk kurmayı öğrenmek için vakit çok geçti sanırım.

Sonraları bu engelin kalkmamış olmasına şükrettim. Çünkü bu insanların göründükleri gibi olmadıklarını anladım; benzer bir dili kullanıyor olsak bile benden başkaydılar. Ucuz bir gündüz adamı olmak uğruna, karanlık ve büyülü kökenlerine ihanet ediyorlardı. Bunu anladığım gün onlara güvenim sarsıldı, korkmuş ve utanmıştım. Korkunç bir hayal kırıklığı ve aşağılanmaydı bu. Hainlerle neredeyse işbirliği yapmak üzere olduğumu anlayınca, beni bir daha hiçbir hainin görüntüsü veya sesinin kandıramayacağı gizli odama kendimi hapsettim.

YAZ ÇİÇEKLERİYLE kırlar ne güzel. Kır çiçekleri, canlı renkleri, sadelikleri, herkesin mutlu ve iyi olmasını söyleyen bir mesaj gibi havayı tatlı bir tazelikle dolduruyorlar. Tepede de, vadide de bu hoş kokulu mesaj içinizi dolduruyor. Yamaçta, kekik kokulu çiçek yatakları arasında çan çiçeklerinin top çanları sessiz sessiz çıngırdıyor. Kayın fidanlarının koyu yeşili altında çan çiçekleri bir serinlik dalgası yayıyor, orman anemonları kelebek antenleri kadar nazik sapları üstünde çiçeklerini dik tutmaya çalışıyorlar. Tepenin eteğindeki terk edilmiş kireç ocağını kaplayan otların arasında son çuha çiçekleri, kendileri de kireç rengini almış yabani beyaz menekşelerle birlikte kaybolmuşlar. Aşağıdaki sulak tarlalara giden boş yolun kenarları boyunca renk renk çiçekler açmış. Yarı bataklık durumundaki tarlalarda, sazlıklar arasında yağmur kuşları yuva yapmış. Düğün çiçekleri ile papatyalar, çayırı çuha çiçekleri ile paylaşıyorlar. Çitlerden güneş altında solgunlaşmış yaban gülleri sarkıyor.

Herkesin çiçeklerin her yana yaydığı iyilik dileklerinden nasibini almasını sağlamak amacıyla kuşlar bu dileği seslendirme sorumluluğunu üstlenmiş şakıyorlar. Yüzlerce görünmez tarla kuşunun neşeli şarkı çeşmesine elbette kimse kayıtsız kalamaz, değil mi? Leylakların arasına pusuya yatmış ardıç kuşunun müziği veya söğütteki çit kuşunun cennete özgü şarkısı harika.

Çiçekler arasındaki kuşlar, güneşin ve hafif meltemin yardımıyla doğal bir cennet yaratıyorlar. Burada kötü, korkunç, haksız

hatta üzücü hiçbir şeye yer olamaz. Hepsinin en güzeli, bugün bir bayram günü olmalı. Kilisenin yüzyılların ağırlığı altında hemen çökecekmiş gibi duran alçak gri kulesi parlak renkli gösterişli bayraklarla süslü. Bayraklar kilise, malikâne, okul, postane ve köy evlerinin pencerelerine de asılmış.

Tepenin eteğindeki handa, gölgesi çimlere düşen kocaman bayraktan başka süsler de var. Çift kanatlı kapı, sundurma, alçak pencereler, çiçek demetleri ve çelenkler, taze dallar ve renkli sütunlarla süslenmiş. Acar biri, isimsiz bir sanatçının hanedan arması gibi yaptığı bir canavar resmiyle süslü tabelanın bulunduğu direğe tırmanmış, hanımelilerden büyük bir demeti asıyor. İnce, uzun, güzel bir bina olan han gülümsüyor gibi. Bütün eğlencenin yönetim yeri olması, çiçeklerin ve kuşların güneşin doğuşundan beri yaydıkları neşenin orta yerinde bulunması nedeniyle bu gülümseyişi olağan görmek gerek. Hanın içinde ise bir başka telaş yaşanıyor. Davet edici biçimde, sonuna kadar açılmış kapılardan içeriyi görmek mümkün değil. Görünen sadece beyaz kum kaplı yerler ve yüksek arkalıklı sedirler. Ancak zaman zaman elinde jambon, peynir, meyve dolu bir tepsi veya fırından yeni çıkmış bir sepet kabuğu nar gibi kızarmış ekmekle birilerinin geçtiği görülüyor. Belli ki verilecek ziyafetin hazırlığı sürüyor.

Asıl hareketlilik kendiliğinden bir gösterinin sürüp gittiği dışarda yaşanıyor. Kestanenin altındaki çimenliğe bir sürü tahta sıra ve masa kurulmuş. Yanlarında elma şarabı ve birayla köylüler oturmuş, kurdeleleri, etekleri havada uçuşan kurdele dansı yapan, nefes nefese kalmış dansçıları izliyorlar. Bir grup çocuk neşe içinde uyumsuz seslerle halk şarkıları söylüyor.

Siyah giysili papaz, bu masum ve tuhaf insanlara gülümseyerek sürü köpeği gibi onay veriyor. Beyaz, pembe, kırmızı bahar çiçekleriyle süslü platformda yörenin zenginleri oturuyor.

Platformun sol yanında, öteki gençlerle birlikte yeşil ayakkabılı bir kız, sağlam bir kayışın ucunda büyük bir köpek tutuyor. Arkadaşlarıyla birlikte konuşup gülüyor. Heyecanlarından, birazdan yapacakları bir şeyi bekledikleri anlaşılıyor. Kamçı gibi kuyruğunu salladığına ve zıpladığına bakılırsa, köpek de onların heyecanını paylaşıyor.

Çocuk korosu, şarkılarını hep bir ağızdan olmasa da bitiriyor. Yanakları pembeleşmiş ve soluk soluğa kalmış dansçılar, el ve ayak bileklerine takılmış çıngıraklarla direğin etrafındaki renkli kurdelelerle yaptıkları dansı gülüşerek bitiriyorlar. İzleyiciler alkışlıyor, içki bardakları masalara vuruluyor. Kareli önlüklü bir garson ellerinde büyük ve köpüren bir testiyle geliyor. Papaz sağa sola seyirterek emirler veriyor, şükürler ediyor. Bu sırada, yeşilli ayaklar sıranın köpeği ve arkadaşlarıyla kendilerinde olup olmadığı konusunda bir iki dakikalık bir duraksama yaşıyor.

Fakat hemen bu kritik anı unutuyor, artık orada ne olup bittiği onu ilgilendirmiyor, bakışları başka yerlerde dolaşıyor. Çok meşgul olan diğerlerinin göremeyeceği bir şeyi görüyor. Kilise yönünden hana doğru siyahlı bir kadın geliyor. Yavaş fakat düzenli adımlarla hiçbir şeyi fark etmeden yürüyor. Sağa sola bakmıyor, yüzü buradan görünmüyor. Başını öne eğmiş, düşünceli bir şekilde, kolları siyah kumaşın içinde iki yana sarkıtılmış yürüyor. Parmağındaki mavi safir yüzük güneş gibi parlıyor: Üzerindeki tek renkli nesne bu yüzük. Çayırı geçip tepeye tırmanan yolu tutuyor.

B, şimdi onun ardına takılmış. Köpeğin kayışını elinden bırakmış, kimseye fark ettirmeden kalabalığın içinden sıyrılmış, o karanlık ve duygusuz, cansız figürün ardında.

Sahtekârlar, işbirlikçiler, gel dediler, bu akşam bize gel, dostça konuşuruz (evreni güvercin yuvasına sığdırmak için); parti, gün doğarken sıcak öpücüklerle biter. Sana kapımız açık. Sakinleşti-

rici bir içki içer, yüreğini ısıtır, rahatlarsın. Perdeleri kapa. Ateşi yak. Pencereden dışarı bakma. Neden dışarı bakmak istiyorsun? Dışarısı karanlık ve soğuk. Haydi otur da Emerson'ın İnsanı'nın gölgesini tartışalım.

Gece: Havada bir eğlence kokusu var. Kırların neşesi idilik bir Arcadia neşesinden daha karmaşık, daha yapay bir şey. Sokak lambaları ve ışıklı pencerelerden bekleyiş, neşeli bir heyecan taşıyor. Aslında burası bir ışıklar şehri. Bütün rüya ışıkla, gökyüzü bir kuzey şafağından yansıyan titrek ışıklarla dolu. Öyle dolu ki yıldızların hâlâ orada olup olmadığını, ayın parlayıp parlamadığını söylemek mümkün değil. Evlerin tepesinde harika bir renk karışımı, kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, çivit mavisi ve morlardan renk tayfının tümünden oluşan şeffaf bir perde görünüyor yalnızca. Gökyüzü bir ufuktan diğerine sonsuz sayıda gökkuşağı dizileri ile donanmış. Üstüne üstlük sanki bu manzara yeterince göz kamaştırıcı değilmiş gibi, katmer katmer ışık perdelerinin üzeri ateşin sıcaklığından akkora dönüşmüş, acayip titreşen çizgilerle kaplanmış.

Bir göz için bu kadarı fazla, bu kadar ışık ve parıltı karşısında uzun süre gökyüzüne bakmak olanaksız. Aşağıda hiçbir gölge yok. Caddeler gündüz gibi aydınlık. Her zamanki sokak lambalarına ilave olarak bu tür zamanlar için eskiden beri saklanagelen çok sayıda meşale, şenlik fişeği, parlayan alevleriyle mangallar, caddeleri her zamankinden daha aydınlık yapıyor. Hemen hemen her pencere geceye yanan bir parmak uzatır gibi, çünkü birçoğunun perdesi kapatılmamış.

Sarayda tüm hızıyla resmî bir balo sürüyor. Her penceresi alev alev ışıklar içindeki büyük bina, çevresindeki büyük bahçeler, denizin ortasında karanlıkta yüzen dev bir gemiyi andırıyor. Uyuyan güllerle kaplı bahçeler ağaçlar arasında yanan birkaç floresan lambası dışında karanlık. Tütün çiçekleri ve gece şebboylarının

ağır kokusuyla ağırlaşmış serin gölgeli patikalarda dolaşmak çok güzel. Nilüferlerle dolu gölün kıyısında saklı küçük bir iskele var. Gardenyaların çiçek yapraklarıyla hanımelilerin kıvrımları arasında top top ateşböcekleri parlıyor. Hafif bir ipek hışırtısıyla birlikte ellerinde kar veya solmuş çiçekler dolu bir bolluk kabı tutan küçük bir heykelin yanında iki sevgili beliriyor.

Püsküllü tentelerin altını biraz önce tıklım tıklım dolduran kalabalık şimdi boşalmış. Nöbetçiler gösterişli üniformaları içinde donmuş gibi hâlâ yerlerindeler. Saçları pudralı uşaklar da en az nöbetçiler kadar hareketsiz duruyorlar.

Sarayın gösterişi sözcüklerle anlatılamayacak ölçüde. Heykeller, kanatlı merdivenler, sütunlar, merdiven korkulukları, bir mermer, oniks, agat ve porfir yağmuru. Balo salonunun görkemini, dans edenlerin şıklığını ve orkestranın başarısını anlatmaya sözcükler yetmez. Böyle şeyleri herkesin gözlerini örtüp zihninde canlandırmaya çalışması çok daha iyidir. Ziyafet sofrasında en seçme şaraplar, meyveler, ender bulunan yiyecekler, yaban domuzu, mersin balığı yumurtası, şeftalili tavus kuşu dolması, kısacası egzotik olan ne varsa her şeyin bol bol bulunduğu masayı hayal edebileceğiniz gibi.

Balo salonundaki süslü şamdanlar buz parlaklığındaki ışıkları, taca benzetilmiş biçimleri ile salonu kristal pırıltılı ışık selleri ile dolduruyorlar. Bu görkem salona benzersiz bir hava veriyor. Bu salonu gelip görmüş bir kişinin, artık dünyada nereye giderse gitsin başka bir yerden daha fazla etkilenmesi mümkün değil

ayağında parlak yeşil terlikleri olan kızı adeta yerine mıhlayan peşine takıldığı gölgeyi unutturan bir görkem bu kız pencerenin çerçevelediği safir ışıklar altındaki karanlık gölgenin çağrısını unutup ışıltılı taca benzeyen şamdana dalmış duruyor.

Ve benzeri şeyler: Rüya görüntülerinin ışıktan çok karanlık olduğu zamanlarda ana tema da değişiyor rüyalarda. Onun dışında ayrıntılardaki küçük değişikliklerle rüya sürüp gider.

Örneğin, her manzaranın sadece algılanabileceği bir süre boyunca görünüp sonra kaybolduğu birçok manzaralardan oluşmuş diziler vardır. Rüya bu diziler arasında yoluna devam ediyor.

Önce uzaktan sekiz on metrelik bir kayalığın yanında gece karanlığında tek katlı bir ev görünüyor. Evin girişini yılan gibi kıvrılarak çevreleyen ağaç gövdeleri görüntünün üst kısmını oluşturuyor. Dibinde çamurlu bir su akan kayalık tepe resmin tam ortasında. Evin odalarından biri (kapalı pancurları ile yatak odası) içerde uyuyan biri olduğu fikrini akla getiriyor; içerde B uyuyor olmalı. Hızla değişen görüntüde yine birkaç yıldızın parladığı karanlık gökyüzü var. İri fırtına bulutlan toplanıyor, dağılıyor ve bir anda gökyüzünü kaplayarak yıldızları yok ediyorlar. Deniz yükseliyor. Yükselen su kütlesi köpükten atlara benziyor. Rüzgâr her şeyi uçuruyor. Şimdi rüya sahnesini su fıçılarından fışkıran suyun sesini andıran tıslamalar kaplıyor. Bunlar giderek şiddetini artıran rüzgârın çıkardığı sesler. Kayalık kara bir gölge gibi. Bir dalga çatlıyor. Deniz, kayalığa doğru ölü bir balinaya benzeyen, ölü bir su kütlesi sürüklüyor; dev bir pervaneden gelir gibi sular fışkırıyor. Kayalar denizin dalgaları, köpükleri, yeniden iştahla saldıran, geri çekilen köpüklü su kütlesi altında sarsılıyor; dikbaşlı, geri çekilmiş fakat henüz sakinleşmemiş dalgalar. (Gerçekten titriyorlar mı?.) Dalgalar korkunç irileşiyor, devleşiyor, toparlanıp patlıyor. Bir kaya parçasını koparıyor. Kaya, geri çekilen dalgayla birlikte denize sürükleniyor. Sonra yine gök gürültüsünü andıran bir dalga ve bir parça daha kopuyor ve kaya bombardımana tutulmuş gibi titriyor.

Gökyüzünü, bir şimşek ikiye bölüyor, onu diğerleri izliyor. Şimşekler çılgın neon lambaları gibi gökyüzüne yazı yazıyorlar: ŞU ANDA DÜNYADAKİ EVİMİZİ KAYBETTİK. Kötü yürekli canavar timsah burnunu dalgalardan çıkarıyor. Ağzından alevler fışkırıyor ve kör edici şimşekler, sağır edici gök gürültüleri

duyuluyor (her yer karanlık ve ateş kırmızısı); etrafta, savaş gemileri, denizaltılar ve ölüm sancısı çeken canavarlar olmalı.

Ateşin ve şimşeklerin siyah beyaz şamarları altındaki dalgaların dövüp kırılma noktasına getirdiği, kartal yuvası gibi kayalık, gevşemiş, kaymaya başlıyor, kendisiyle birlikte köklerinden söktüğü bir ağacı da sürükleyerek. Ev bir an boşluğa asılı gibi duruyor, kayanın yuvarlandığı yer oyuk kaldığından hiçbir şeye yaslanmıyor.

Evde uyuyan kişi uyanmış. Karanlık odada garip bir hareket var. Kapı açılıyor, biri giriyor. Elleri fosforlu gibi ışıldıyor, mobilyalara tutunuyor, bir körün yolu bulmaya çalışması gibi elleri açılıp kapanıyor. Mavi bir yüzük parıltısı oluyor. Eller birleşiyor. Yüzük yine parlıyor. Eller birlikte dışarı çıkıyor, evin dışında karanlıkta kayboluyor:

dışarda fırtına iyice artıyor, çıldırtıcı bir gürültü var; alev çıkaran canavarlar kudurmuş gibiler. Sonunda her şey bir yıkıntıya dönüşüyor ve batıyor. Kıvılcımlardan cızırtılar çıkıyor, buharlaşan ve ışıklanan denizden buharlar yükseliyor:

sağır edici bir sesle tüm kayalık çöküyor, ev sallanıyor, öne yatıyor, yavaşça ve vakarla duvarları çöküyor dışa yıkılan duvarlar (iskambil kâğıdı gibi) yok oluyor.

Cehennemde şimdi yalnız rüzgâr sesi var. İri ve gürültülü dalgalar yavaş yavaş kayboluyor; sonra sessizlik.

İki gölge figür, öndeki arkadakinin elini tutmuş, şimdi sakinleşmiş olan gökyüzünün karanlığında gözden kayboluyorlar. Gökte birkaç yıldız ışıldamaya başlamış.

Daha uzakta bir başka sahne. Geniş dağlık bir alan, fakat ne ağaç, ne su, ne de ev. Görünürde yüksek bir tepe olmamakla birlikte, insan çok yükseklerde dağların zirveleri arasındaki bir yaylada bulunduğu izlenimine kapılıyor. Tepesi kesik gibi kayalar

zirveleri oluşturuyor. Minyatür Masa Dağları'nın biçimlerini hatırlatıyor. Dağların her yanında liken grisi bir renk hâkim.

Güneş yeni batmış, batı ufkundaki hafif tozlu kızıllık henüz silinmemiş. Ufkun dışında her yer dinlendirici bir yeşil renkte. Doğu yönündeki ufukta belli belirsiz soluklukta mum alevi gibi iki yanından çekilip uzatılmış görünen bir yıldız doğuyor. Bu başlangıcı, peş peşe doğan öteki yıldızlar izliyor. Işıkların yavaş yavaş azaldığı vadide, bu çarpı şeklinde dizildiği anlaşılan takımyıldız yönünde ilerleyen iki dişi figür ortaya çıkıyor. Önde yürüyen başını cesaretle gökteki dört yıldızı işaretlercesine dik tutuyor. Yıldızlardan mı, yüzükten mi geldiği belli olmayan bir ışıma oluyor.

Yolcular giderek büyüyüp parlaklaşan, şekilleri garipleşen yıldızlara doğru yürümeyi sürdürüyorlar.

kendilerini küçük, karanlık penceresi, kapısı görünmeyen bir odada mum alevi altında buluncaya kadar. Duvarlarda zorlukla görünen işaretler, kılıçlar, asalar vb. var. Raflar dolusu kitap var. Vazolar ölü külü saklama kaplan loş ışıkta hayaletlere benziyor. B yere oturmuş, dört kollu şamdandan yayılan ışıkta kitap okuyor.

İrtibat Subayı şık üniforması içinde yine kitabını okumaya hazırlanıyor. Bütün rüyayı saran havadan onun verdiği vaazı, dersi ya da her neyse onu henüz bitirdiği ve yeni bir vaaza başlamak üzere olduğu anlaşılıyor. Belki yüzünün ifadesiyle birleştirildiğinde, otoriter bir ses tonu denebilecek. Soğuk bir sesle, tane tane okuyor.

Birçok insan toplumdan kaçışın istenecek bir şey olmadığını ve ortadan kaldırılması gerektiğini söyler. Çünkü böyle bir şeyin varlığı, mutlak güce sahip olması gereken otoritelerin üstünlüğüne karşı bir tehdit olarak algılanır. Oysa toplumdan kaçacağını

söyleyen bir kişi bununla herhangi bir yasayı çiğnemiş olmaz. Bu, sadece bir yetki değişimi anlamına gelir. Bir dizi yasadan aynı ölçüde gizemli ve ciddi olan başka bir yasa düzenine geçiş anlamına gelir. Bu nedenle kişi hiçbir şekilde kaçış içinde olamaz. İnzivanın sağladığı genel geçerliği olan yasalardan ne daha eksik ne de anlaşılmaz sadece daha farklı bir yasa dizisine geçmektir.

Bu bağlamda yetkililer gerçekten ulaşılmaz bir yerdeyseler, sistemin kendisiyle rekabet eden bir şeye neden izin verdikleri sorulabilir. Böyle bir şeye yetkililerin izin verdiği, çünkü bunun yerleşik düzen içinde bir işlevi olduğu çok daha akla yakın gelmiyor mu?

En azından yapay olarak tümüyle farklı görünse de toplumdan kaçış düzeninin, dışarda yürürlükte olan düzenlemelerin gizli bir çeşitlemesi olması olasılığı da var. Bu teori iki yetki küresinin bazı bakımlardan eş olmaları, hatta acil bir durum olduğunda birbirinin yerine ikame edilebilmeleri olgularıyla desteklenmektedir. Ancak, böyle durumlarla o kadar az karşılaşır, onları o kadar az tanırız, belirsizliğin getirdiği öyle bir karmaşıklık vardır ki, kesin bir şey söylemek çok zordur.

Aslında söyle düşünülebilir, yetkililer öyle kavrayışlı, öyle ustadırlar; onlar bu aldatmaca yolunu genellikle asi olan hukukçularla konformizme uydurmayı bilmişlerdir. Bu tür insanlar, kendi özgün kişiliklerini düşündüklerinden kapana kısılırlar. İnzivaya çekilerek bağlarını koparırlar. Ve bir kere de kapana kısıldıktan sonra, artık onları eski yetkililerin denetleyemeyeceğini bildiklerinden uysal ve memnun olurlar.

Bu arada her zamankinden daha güçlü bir pozisyona geldikleri için bu stratejilerinin başarısından dolayı kendilerini kutlarlar. Gizlice kazandıkları bu zafer maddi bir zafer değildir elbette; öyleyse güçlerini açıkça neden sergilesinler? Bütün istedikleri, büyük bir başarıyla ve barışçıl yoldan halledilmiştir.

SONUNDA annesine kavuşmuş kayıp bir çocuk gibi başımı karanlığın kucağına gömdüm. Bir daha hiçbir zaman ışığa çıkıp yolumu kaybetmeyecektim. Sırf güvende olmak için doğuştan gelen ilk çocuk haklarını satanların bile güvende olmadıkları bir yere güven duymayacaktım.

RÜYA SAHNESİ yavaş yavaş başlıyor. Üniversite şehrinin genel görünüşü. Sabah sisi dağılmaya başlıyor. Sis sadece buharlaşmıyor, aynı zamanda bir yaranın bandajı çözülüyormuşçasına, son derece ince bir kâğıt yırtılıyormuşçasına, bir örümcek ağı soyulup çıkarılıyormuşçasına yok oluyor, arka arkaya bina görüntüleri ortaya çıkıyor. Bu süreç sistemli bir biçimde sanki bir ticari iş gibi düzen içinde uzayıp gidiyor. Görüntülerin ortaya çıkması, sürecin sözgelimi değerli porselenlerin paketlerinin açılıp düzenlenmesi gibi bir izlenim uyandırıyor.

Görüş alanı yükseğe uzanan bir kulenin görünmesine elverecek kadar daralıyor. Sis dalgası kalkarken eğik bir kayanın üzerinde uykuya dalmış bir sıra güvercin beliriyor. Başlarını kanatlarının altına saklamışlar. Kulenin tabanından, çok yukarlardaki rokoko tarzı süklemeli zirvesine kadar tüm bedeni bir saniye içinde dönmeye başlıyor. Sanki bir müzik kutusu gibi eslerle kesik kesik güzel neşeli, beyaz müzik notaları duyuluyor. Mavi gökyüzünü müzik dolduruyor. Bu sırada görüntüye giren güvercinler uyanıyor, esniyor, gözlerini kırpıştırıyor, uykulu uykulu kanatlarını açıyorlar.

Görüntü aynı şehrin banliyölerinden bir caddeye kayıyor. Ön planda önünde çiçeksiz çimenliği olan yoldan biraz içerde bir ev var. Beyaz damlı, yeni ve modern bir ev bu. Dikdörtgenlerden oluşan ve bu yüzden sıra sıra fidanlık binalarını çağrıştıran, hiçbir süsleme içermeyen bir mimarisi, beyaz düz bir damı var. Kalın

kütüklerden oluşturulmuş bir patika, evin tutamağı olmayan buna karşılık yuvarlak, madeni bir zili olan kapısına uzanıyor.

İçerde, üst kattaki yatak odalarından birinde bir bebek beşiği var. Bembeyaz beşiğin yanları parmaklık, baş ucuna parlak renkli bir horoz resmi çizilmiş, ayakucunu ise bir baykuş süslüyor. Bebek soluk mavi kabarık kuştüyü yorganın altında kımıltısız uyuyor. Sağlığa uygun muşamba türü gri bir malzemeyle kaplanmış olan döşeme üzerinde ilerleyen biri var. Kırk yaşlarında, bronz vücutlu, uzun boylu, yüzü dedikodu dergilerindeki davet sahibesi fotoğraflarından çıkmışa benzeyen bir kadın bu. Giyimi hemşire ile yüksek sosyete mensubu karışımı. Yay gibi kaşları, parlak kırmızı boyanmış dudakları var. Kokteyl parti elbisesi giymiş. Onun üzerine muşamba bir önlük takmış.

Dikkatli adımlarla bebeğe yaklaşıyor, yatağın yan kapağını testere sesli sert hareketlerle indiriyor, kamburunu çıkarmaksızın eğiliyor, sırtındaki gergin saten kumaş parlıyor, çocuğun yorganını açıyor. Altındaki yünlü beyaz örtüleri sanki bir paket ya da bir ipekböceği kozası açar gibi sert hareketlerle sıyırıyor. Mankeni iri elleriyle omuzlarından ve kalçalarından kavrayıp bir an sonra kaldırıyor. Giysisi gri benekli tüvit kumaştan yapılmış. Dizine yerleştirdiği manken bebekle bir sandalyeye oturuyor. Kolları sarkan mankenin vantrilogların gösterilerinde kullandıkları türden olduğu görülüyor. Kadın, çevresi pırlantalarla süslü korsajını açıyor, kauçuktan yapılma, üzerinden biraz toz dökülen penise benzer bir meme başı çıkarıyor ve bunu arabaya benzin pompasını dayar gibi manken bebeğin ağzına yerleştiriyor.

Dudak şaplatma ve geğirme sesleri arasında, telaşla emen, tıraşlı üst dudağın altındaki büzülü gonca ağzın fotoğrafı. Korkunç gülünç bir bakire ve bebek tablosu. Bu sırada manken görünür şekilde şişiyor, şişiyor, şişiyor ve yemeğin sonunda, gerçek bir insan boyutuna ulaşıyor. Kadın onu yere bırakıp artık gevşeyen

penis şeklindeki meme başını koynuna sokuyor, fermuarını kapatıyor.

Kısa bir geçiş anı. Bundan sonraki görüntü aşağı doğru, merdiven sahanlığından salona. Girişten hole doğru inen dik merdivene bakıldığında, yukardan olduğundan kısa boylu görünen iki kişi var. Yumurta kafalı olanın tepesindeki saçlar dökülmeye başlamış. Yanındaki kadın ona profesör cübbesini aceleyle giydirmeye çalışıyor, üstünü düzeltiyor, tozlarını eliyle süpürüyor ve fırçalıyor. Bu işler bitince elini tutuyor ve onu ön kapıdan dışarı çıkarıyor. Açılan kapı aralığından yeşil rafyadan yapılmış tiyatro dekoru otların bir parçası görünüyor.

Bir çocuğun çak, çak sesleriyle arabalarla oynadığı duyuluyor; yüksek perdeden bir korna çalıyor; kadın yeniden kapının önünde beliriyor, birkaç saniye süreyle adamın gidişini izliyor. Sonra geri dönüp içeri giriyor ve kapıyı kapatıyor. Kilidin çıkardığı hafif ses duyuluyor. Önlüğünü çıkarıyor. Önlük yere düşüyor. Yüksek topuklarıyla tekmeleyip duvardaki aynaya doğru gidiyor. Dore, ağ işi örgü çantasından bir ruj çıkarıyor ve rujunu tazeliyor. Aynada devleşen parlak, çiğ kırmızı, nemli dudaklar cinsel organ çağrışımı yapıyor.

Sahne tümüyle değişiyor. Profesör koleje ulaşıyor ve dersine başlıyor. Üzerinde bir su sürahisi ve bir teneke borazan bulunan kürsünün arkasında yerini almış. Boyu yeterince uzun olmadığından eskiden kiliselerde kullanılan yükseltici yastıklardan birinin üzerine çıkmış. Sol arkasında üzerinde okunmayan bir el yazısıyla ve renkli tebeşirlerle bir sürü şey karalanmış bir yazı tahtası var. Belki bunlar eğlence olsun diye yazılmış bazı karalamalar veya yuva çocuklarının yazdığı yarım yamalak kelimeler, insan yüzleri ve şekiller. Profesörün sağ arkasında yerden tavana yükselen buzlu camdan çok uzun bir pencere yer alıyor. Pencerenin iki yanına toplanmış sert beyaz kumaştan perdeler var. Önünde yarım daire

şeklinde dizilmiş sıralar yer alıyor. Her sıranın arkası bir arkadaki sıranın kitap rafını meydana getirecek şekilde yapılmış. Sadece ortadaki iki sırada öğrenciler var. İki kümeye (üst damak ve alt damakla iki sıra takma dişler) ayrılmış gibiler. Önde kızlar arkada erkekler oturuyor. Öğrencilerin yüzleri maske gibi: Üst çene erkekler, alt çene kızlar. Onları birbirinden ayıran şey sadece cinsiyetleri. Cinsiyetlerini belli eden ise boyalı saçlarının uzunluğu ve modeli. Bunun dışında hepsi birbirinin eşi, özelliksiz. Hepsinin de, yuvarlak, iri, hayranlık ve ilgi ifadesi taşıyan gözleri var. Belkemiği olarak kullanılan helezon yaylar, maskeleri havada tutuyor. Aynı yayların uzantıları kolları oluşturuyor. Kolların ucunda içlerine bir miktar pamuk doldurulmuş güderi eldivenler var. Eller kitapların yanına konmuş, hareketsiz duruyorlar.

Profesörün sesi ara sıra vurgulu olarak duyulan ŞİMDİ ve ANLADINIZ MI dışında sözcüksüz olarak sürüyor. Ara sıra sanki profesör oyuncak borazanı üflüyor gibi ani bir ses yükselmesi oluyor. Bunun ardından penceredeki perdeler dev kollar gibi uzanıp bu iki sıradaki ellere sırayla dokunup bırakıyorlar. Titreşen teller hafif bir tıngırtı çıkarıyor. Felçli gibi sallanan eller sinirli bir el yazısı karalıyor. Profesör, suyundan büyük bir yudum alıyor.

Bu kez çok kısa bir süre için profesör tekrara geçiyor. İlgi giderek perdeler üzerinde yoğunlaşıyor. Perdeler bekçi köpeği gibi pencerenin iki yanında nöbet tutuyor. Perdeler bir araya toplanır, uçları savrulur ve maske yüzlerden oluşan sıralar arasında uçuşurken gerilim iyice artıyor. Bu sırada profesör tahtaya bir O yazıyor. Maskeler yüzlerini tahtaya dönüyorlar. Hepsi birden titriyorlar. Perdelerin kolları tavana uzanıyor, orada dalgalanıyor, yeniden penceredeki nöbet yerlerine dönüyorlar. Kol mesafesi alıp hazırola geçiyorlar. Tellerin titreşimi yavaşlarken maskeler sallanıp düşüyorlar, sıraların arkasında görünmez oluyorlar. Sonuncu maske de kaybolunca profesör kürsüden iniyor, sınıfın kapısına

doğru yürüyor.

Profesör gittikten dört saniye sonra soldaki perde pencereyi yarıya kadar örtüyor. Ardından sağdaki perde de onu karşılamak üzere öteki yarıyı örtüyor.

Profesörün sınıftan kolejin dış kapısına varışına kadar izlediği yol bir dizi kısa sahne halinde görünüyor. Karaböcek cübbesi, tünele benzeyen taş koridor boyunca savruluyor. Oradan yüksek tavanlı ve kemerli giriş holüne ulaşıyor. Holün gri taş zeminine, pencerelerdeki renkli vitraylardan ametist, topaz, yakut rengi ışıklar saçılıyor.

Çok sayıda başka figür, cübbeli profesörler, öğrenci maskeler, elbise askılarında kıymetli elbiseler, teller, hokey sopaları, bütün bu şekilsiz ve her an oluşup kaybolan figürler çeşitli yönlerde hareket ediyorlar.

En sonunda ortaya siyah beyaz, hareketsiz bir noktalama işareti, gotik bir kemerin altındaki ağır eski bir kapı çıkıyor. Yaşlı bir kapıcının giyilmekten iyice parlamış, kolalı bir gömlek manşeti çıkan damarlı, titrek, yamru yumru eli kapının sürgüsünü çekiyor, kilidi çeviriyor, zinciri açıyor. Yağlanmamış metal, paslı kilit bütün bunlara gıcırtılarla cevap veriyor.

Kapı yavaş yavaş açılıyor.

Önce siyah beyaz pantolonu, sonra profesörün kendisi görünüyor. Kapıdan çıkıyor, bomboş, güneşle yıkanan, çatlaklarında yabani otlar, papatyalar, çan çiçekleri, çuha çiçekleri açan kaldırımı aşıyor. Kaldırım kenarında kırmızı boyalı oyuncak araba duruyor. Profesör bu arabaya binmek için zorlanıyor, ıkınıp sıkılıyor, ayaklarını pedallara yerleştiriyor. Kauçuk kornayı sıkarak çalıyor; bütün gücüyle pedallara basıyor. Tellere bağlı tekerleklerin dönmesiyle gıcırtılı bir ses geliyor. Az sonra sokağın köşesine yaklaşırken sol kolunu çıkararak dönüş işareti veriyor, sola dönüp gözden kayboluyor. Son duyulan, arabanın gıcırtılı sesi oluyor.

Profesör eve gitmek üzere şehrin sessiz sokaklarında pedal basıyor. Burası gerçek bir şehre benzemiyor. Gün ışığı pembe bir tülden süzülüyor gibi. Kolejler, kiliseler, müzeler vb. Bu süzgün ışıkta hepsi doğum günü pastalarına benziyorlar. Saatler çalarken, guguk kuşları küçük kubbeler ve çan kulelerinin üzerinden uçuyorlar.

Profesör pedal basmaya devam ederek gölgeli bir caddeye dönüyor. Bu cadde gölgeler nedeniyle şehrin diğer kısımlarıyla çelişiyor. İki yüz metre kadar sonra bir yol ayrımında önünde büyük bir kalabalığın biriktiği resmi bir bina ortaya çıkıyor. Belediye binası, hükümet konağı ya da polis karakolu gibi görünen bu bina karanlık yüzüyle, insanın tüylerini diken diken edecek bir izlenim uyandırıyor. Profesör binaya hiç bakmadan yoluna devam ediyor.

Güneşin yıkadığı yol hafif bir eğimle dümdüz uzanıyor. Yolun sonunda beyaz bir oyuncak ev var. Araba giderek hızlanarak yokuş aşağı iniyor. Profesörün dizleri arabayı giderek daha hızlı pompalıyor, neredeyse çenesine vuracak.

Evin içinde biraz önce kadın, üç misafiriyle domino oynuyor. Ziyaretçiler, profilden göründüğü kadarıyla, kansız ve feminen yaratıklar. Son derece soğuk ifadeli, yılanı andıran, uzun burunlu, metalden oyulmuş Javalı yerli siluetleri. Para sembollerinin, çeşitli ülkelerin madeni paralarının, hisse senetlerinin, domino taşlarının ardına gömülmüşler. Yanlarında güç sembolleri kamçılar, asalar, rüşvetler; bebek bezleri ve biberonlar, erkeklik organı simgeleri.

İlk bakışta göze çarpan bu objelerden anlaşıldığına göre burası modern bir entelektüel görünmek isteyen taşralı gösterişçi insanlara ait bir oturma odası. Düzgün, soluk renkli ve hafifçe parlayan duvarlar ve gömme dolaplar var. Geniş, alçak, bol kumaş kullanılmış divanlar, zebra çizgili kumaşla kaplı koltuklar, budaksız ağaçtan mobilyalar var. Gayet sade, açık renk ahşapla çerçevelenmiş olan rafsız şöminede ateş yanmıyor. İçleri bo-

yanmış duvar oyuklarında zenci heykelleri ve tuhaf eski zaman eşyaları, porselen köpekler, kırmızı ve mavi parlayan şamdanlar, cam seralar içindeki mum çiçekleri var. Kitap raflarını "kaliteli" yayıncıların bastığı felsefe, psikoloji ciltleri, son günlerde moda olan birkaç roman, şiir, broşür, hepsi de "iyi" yayınlar sayılan, birkaç edebiyat dergisi ve sanat gazetesi dolduruyor. Duvarlarda soluk renkli çerçevelerde pek de orijinal gibi görünmeyen iki üç resim; Slade dergisinden elma ve şarap kadehli öğrenci işi natürmort, rengi ağarmış empresyonist suluboya, pastel-sisli portre, kat kat boya vurulmuş, uyumsuz renklerden oluşmuş yağlıboya manzara resmi. Odada eksik görünen tek şey çiçekler. Belki bir beyaz porselen vazoda uzun otlar veya yuvarlak çiçekler var.

Profesör üstünde kara cübbesi, bu odaya giriyor. Hafif bir yürüyüşle, kısa adımlarla nötr renkli halıyı geçiyor. Tek ayak üzerinde dans eder gibi dönüyor, bebek bebek gülümsüyor ve duruyor. Cübbesinin eteklerini, küçük bir kız gibi başparmağıyla işaret parmağı arasında kibarca yakalamış, vücudunun biraz uzağında gergince tutuyor.

Bulundukları raflarda çıngırdayan şamdanlar yavaş yavaş sarkaç hareketiyle sallanmaya, çıngırtılarıyla adeta adamı alkışlamaya başlıyorlar.

Şimdi odanın tümü memnun, mutlu, titrek bir daire içinde görüntüde. Dairenin ortasında profesör halinden çok memnun, utangaç bir tavırla pozunu bırakıyor. Domino oyuncularının hafif hışırtılı el çırpışlarına teşekkür ederek divanın tam ortasına oturuyor.

Oyuncular masadan kalkıp profesörün çevresinde toplanıyorlar. Hepsi de hâlâ profilden görünen bu kişiler divanın üzerinde onun iki yanına oturuyor, üçüncü kişi ise yere, ayaklarının dibine kıvrılıyor. Her ne kadar hayranlıklarını ifade ediyorlarsa da, düz, yılan gözlerinde kıskançlık ve nefret okunuyor. Karısı arkasında

ayakta duruyor, yüz ifadesi bir yırtıcı kaplanı andırıyor. Zaferiyle gurur duyuyor gibi, parmaklarını sahiplenme duygusuyla kocasının başı üzerine yerleştiriyor, adamın ince saçlarını avucuna topluyor, büküyor.

Bu manzara evin dış kapısının aniden gürültüyle çalınmaya başlamasıyla bozuluyor. Hiç beklenmedik bir şekilde, herkesi şoka uğratarak, içeriye koyu renk üniformalı dev yapılı bir sürü figür doluyor. Divanı çevreliyor, tehdit edici ifadelerle, bazı belgeleri profesörün burnuna sokacak gibi sallamaya başlıyorlar. (Bir şey mi istiyorlar? Yoksa bir suçlamada mı bulunuyorlar?)

Profesör kızarak ve hayret ederek ayağa fırlıyor. Bu sırada iki yanındaki ve önündeki üç misafiri iki yana savuruyor (misafirler metalik şıngırtılarla devrilip kayboluyorlar). Divanın arkasındaki kadın, hâkim tavırlarla duruyor: Ne olduğu anlaşılmayan bir emir veriliyor; üniformalılar onu hemen yere yıkıyorlar; bir saniye mücadele ettiği görülüyor ve kayboluyor.

Üniformalılar profesörü her yandan çevreleyip baskı altına alıyorlar. Profesörün korkmaya başladığı yüzündeki terlerden anlaşılıyor. Çevresine hızla bir göz attıktan sonra daha çok korkmaya başlıyor. Cübbesini topluyor, omuzlarına doğru kaldırıyor, boynunu kamburlaştırıyor, kumaş katlanıp başına dolanıyor. Başını sakladığı kumaşların arasından keskin bir tür protesto veya çağrı çığlığı duyuluyor. Başlangıçta var olan ilgisizlik yerini paniğe bırakıyor.

Aynı anda iki dev gibi üniformalı kol, iki yandan uzanıyor.

Cübbe parçalarcasına çekilip çıkarılıyor ve uzaklaştırılıyor.

Manken yere, üniformalıların aralarına çöküp saklanmaya çalışıyor. Tepesindeki dazlak kısımla başı ince boynunun ucunda sarkarak döşemeye yayılıyor.

Kollar onu sıkı sıkıya yakalarken, odadaki her eşya keskin bir deli çığlığı koparıyor.

Porselen bir köpek, bulunduğu raftan çılgınlar gibi atlayıp yukarı kıvrık, kıvırcık kuyruğunu ayakları arasına sıkıştırarak divanın altına saklanıyor.

Bir cam kâse yere düşüyor, ağzı çizmeler altında ezilip tuzla buz oluyor.

Koyu renkli pantolonlar ve çizmeler ormanı kara kan damlalarıyla karışıyor. Damlalar büyüyüp yayılıyor, her şeyi örtüyor. Köpüre köpüre odadan dışarı akıyor, bir mürekkep balığı sanki mürekkebini fışkırtıyor, gevrek ölüm haykırışları koyun melemeleri gibi sürüyor. Leke büyüyor.

UZUN bir zaman önce geceyi kucakladım ve kendimi karanlığa adadım. Yağmurun fısıltıları benim tesellim oldu; sessiz, gölgeler benim dostlarım oldu.

Bir kaplan parıltısı niçin beni yolumdan alıkoydu? Sahte bir gün ışığı beni evden neden o kadar uzağa attı?

Doğru, gün ışığı beni bütünüyle ele geçiremedi. Fakat güneş ışığıyla parlayan, göz alıcı yüzlere çok uzun süre baktım ve gündüzün kapılarında çok uzun süre oyalandım. Gözlerim yasak bir şeye baktı ve onda kimsenin göremeyeceği şeyi gördü. Artık geride görünecek bir şey kalmadı.

Şimdi artık ait olduğum karanlık ve ıssız yerden kımıldamaya hiç niyetim yok. Beni çağıran sesler duyduğumda cevap vermiyorum. Gecenin siyah elbisesiyle kulaklarımı tıkıyor, başımı karanlığa gömüyorum. Düşman gözlerin kör edici ışıltısını bir daha asla görmemeliyim, felaketime yol açan ayak seslerini asla duymamalıyım.

BU RÜYANIN ortasında bir masaya oturmuş kişi İrtibat Subayı mı, değil mi? Yüzü benziyor, sakalı da aynı temiz sakal -acaba biraz kırçıllaşmış mı?- fakat üniforması yok, üniformasını neden çıkarıp yerine şık bir takım elbise giymiş? Belki elbisesi en iyi takım elbisesi bile değil ama çevresi, oturduğu ve yazı yazdığı parlak büyük masa da dahil olmak üzere onun çok zengin bir görevli olduğunu gösteriyor. Ne iş yaptığı tam olarak anlaşılmıyor. Bulunduğu odanın genel görünüşüne bakıldığında daha çok bir doktor muayenehanesine benziyor. Kanepe, ağır masif, pahalı mobilyalar herhangi bir başarılı doktora ait olabilir. Fakat acayip görünüşlü mistik resim ve süslemeler pek buraya uygun objeler değil. Duvarda asılı duran bir haç mı yoksa primitif bir zenci heykelciği mi? Loş ışıkla bunu kestirmek çok zor. Masadaki çalışma lambasının ışığında, bir sıra kitabı ayırt etmek mümkün oluyor. Bunlar tıp kitapları, aralarında büyü, mitoloji, felsefe, metafizik ve din üzerine olanlar da var.

Kitapların arkasında oturan adam yazısını bitiriyor. Dolmakaleminin kapağını kapatıyor, başını kaldırıyor, giydiği üniformanın rütbesini belirten apoletler adamın hareketiyle birlikte altın pırıltıları saçıyor. Sandalyesinde rahatça arkasına yaslanıyor, yazdığı kâğıtları bir eline toplayıp diğer eliyle anlaşılmaz bir işaret yapıyor. Kâğıtları deneyimli bir aktörün iyice ayarlanmış, düzgün telaffuzuyla yüksek sesle okumaya koyuluyor.

Yetkililer kimler ve nerede bulunabilirler? Tek bir merkezî noktadan mı yoksa bir merkeze bağlı fakat çeşitli yerlere dağılmış birçok bürodan mı hükmediyorlar? Bunlar herkesin sorduğu fakat tatmin edici bir cevap bulunamayan sorular. Bilgi sahibi olduklarını öne süren inisiyatif kullanabilen kişiler var. Bunların bazı kişiler adına da düşündükleri söyleniyor. Ama siz veya ben kendi adımıza iz sürmeye çalışırsak araştırmalarımızdan hiçbir sonuç alamıyoruz. Kendilerinin dediği gibi bazı kişilerin bilinmeyen bir kaynaktan aldıkları bu aydınlatma gücüne sahip olduklarını düşünürsek, bunların çok ender durumlar dışında kimseyi aydınlatmayı başaramadıkları ya da bunun engellendiğini itiraf etmek gerekir. Böyle biriyle gerçekten iletişim kurmak isteğiyle yaklaşsanız ne olur. Muhtemelen öncelikle açık sözlü bir şekilde konuşmaya başlayacaktır. Böylece iyi bir izlenim uyandıracaktır. Kendinizi evinizde hissedin, dostlarım, diyecektir. Bunu söz olarak söylemese bile davranışlarıyla hissettirecektir. Arkana yaslan ve dinle. Sana her şeyi basitleştirerek anlatmaya çalışacağım.

Bu zekice teknik öylesine inandırıcıdır ki herkes kolayca kanar, sözlerin ve davranışların sakinleştirici niteliği dolayısıyla eleştiri mantığını bir yana bırakarak ninni dinler gibi dinlemeye hazırlanır. Kuvvetle olasıdır ki ılık odadan biri dışarı çıkıp da, ayaz soğuğunda evine doğru yürümeye başlayıncaya kadar bu görüşme hakkında objektif bir şekilde düşünemez ve anlar ki öncekinden hiç de daha zeki değildir.

Bu aşamada sıradan bir meraklının her şeyi unutmaya yatkın olduğunu düşünüyorum. Kendi iç bütünlüğünü korumak için yeterince mücadele ettiğini farz ediyordur. Bunun yanında sorunların çok derin ve anlaşılması güç olduğunu, bu nedenle de tehlikeli ve yasak konular olduğunu düşünüyordur. Bu konular insanın başına bela açabileceğinden hiç bulaşmamak daha iyidir.

Öte yandan daha sağlam kişilikli ve morali düzgün biri görev başına geri gelmeye karar verebilir. Kendi kendine ona kimsenin hile yapıp kandıramayacağını düşünür. İkinci bir kez aynı toplantıya gitmeden önce bu kez daha dikkatlidir. Konuşulanları gözden geçirip konuşmayı yönlendirici sorular hazırlar. Ama ne kadar serinkanlı olursa olsun veya sorularını ne kadar iyi hazırlamış olursa olsun sonuç yine aynıdır. Bu kez kullanılan teknik, kuşkusuz bir parça farklı olacaktır. Öncekinin yanıltıcı basitliğinin aksine, sorgucu bu kez karmaşık bir retorik kullanıyor. İnanılmaz incelikteki Çin süslemeleri gibi nerede başlayıp nerede bittiği asla anlaşılamayan, görünüşte güzel, aslında sahte bir konuşma düzenlemiş. Ziyaretçi hiçbir sorusunu unutmuyor; her şeyi düzenlediği sıraya göre ortaya çıkarıyor. Her soruya ve dikkat çektiği her konuya karşısındaki yalnız cevap vermekle kalmıyor, süslü bir nutuk da çekiyor. Sıradan bir adamın anlamakta zorluk çekeceği kitabi ifadelerle konuşuyor.

Ancak soruların sahibi de üstün bir zekâ ile kararlılık taşıyan biri. Silahlarını elden bırakmadan söylenenlerin bir kelimesini bile kaçırmamak için beynini zorluyor.

O sırada ilginç ve moral bozucu bir şey oluyor. Hiçbir açıklaması yok gibi görünen bir şey. Adama her cümle kendi başına bir anlam taşıyor gibi geliyor. Her şeyi tam olarak anladığını düşünüyor. Gerçekten de her tema tek tek ele alındığında çok açık, anlaşılır ve mantıklı görünüyor. Adam bir an önce eve gidip unutmadan her şeyi kâğıda dökmek istiyor.

Ancak tam, *bir bütün olarak* konuya yoğunlaşmaya başladığı sırada, bir tür zihinsel felç geçirmeye başlıyor. Kafası duruyor sanki. Açıklamalar, örneklemeler tezler tek başlarına yeterince anlaşılır oldukları halde bir düşünce kalıbının parçaları olunca, anlaşılmaz bir şekilde bütün anlamlarını yitiriyorlar ve içi boş sözler oluyorlar. Talihsiz adam saatler boyu beyni tam bir kar-

maşa içinde, kalemi elinde bir kelime bile yazamadan hareketsiz oturuyor. Ailesinin ve dostlarının sözlerine kulaklarını tıkayarak, yemek saati geldiğinin farkına varmaksızın, yatması gerektiğini düşünmeksizin, duyduklarını durup dinlemeden toparlamaya çalışıyor. N'inci gücünü toplamak için umutsuz bir çabaya girişiyor, daha önce düşündüğü, aklından geçirdiği fikirleri kâğıda dökmeye çabalıyor. Düşünceler meyvelerini vermeden, bu böyle sürüp gidiyor, ta ki zihni yorgunluk onu bu işten vazgeçirene kadar.

Güvenden belirsizliğe, şaşkınlığa ve sonunda tam bir kaos ve umutsuzluğa giden korkunç döngüyü insan ne derece iyi bilebilir? Bunu açacak anahtar nedir? İnsan nasıl bir tutam almalıdır? Kabul etmemiz gerekir ki, çoğunlukla otoriteler hakkında herhangi bir bilgi elde etmek imkânsızdır. Fakat insanın kendisini bilgisizliğin sınırları içine hapsetmesi çok zordur. Herkesin bildiği gibi, otoriteler, her birimiz, hatta yaşantımızın en ufak detayları üzerinde en üst seviyede bir denetim mekanizması kurmuşlardır: Eski eğiticilerin yazılarında bu durum açıkça yer almaktadır. Bu tür hayati önemdeki sırlar üzerine bir parça ışık düşürmeye çalışmaktan kaçınmak hiçbir insandan beklenmemelidir: Özellikle doğamızın derinliklerinde gizli bilinçaltı bir dürtünün etkisiyle hep bu konuya zihnimiz takılır.

Şehrin bilmediği bir yerinde yürüyen hangi kişi ansızın şu acayip psikolojik şoklardan birini hissetmez ki? Hangimiz gökyüzünden dart benzeri oklar atılacağı sezgisine kapılmaz ki? Kendi kişisel problemleriyle ya da yetişilmesi gerekli bir randevuyla zihni meşgul, acele acele yürürken ansızın, ortada hiçbir neden ya da çağrışım olmaksızın düşünce akışı kesilir. Yolun karşı tarafında büyük, rengi solmuş bir bina dikkati çeker. Bir depoyu, eski tip bir işyerini andırmaktadır. Pancurlarının tümü kapalı olduğuna, tozlu merdivenlerine kurumuş yapraklar ve kâğıt süprüntüleri dolduğuna göre boş olmalıdır. İlgi uyandırmayan, dik-

kate değer bir yanı bulunmayan, önünden hiç görmeden yüzlerce kez geçtiğiniz yerlerden biridir aslında. Ama işte bugün talihsiz bir dilenci gibi kolunuza asılmış, dikkatinizi nasıl olduysa çekmeyi başarmıştır. Dikkatli bakılırsa aslında hiç de boş olmadığı, pancurların arasından hafif bir ışık sızdığı görülür. Sonra ansızın sizin oradan geçtiğiniz şu anda bu pancurların gerisindeki odalardan birinde, kurtların yediği tahta masalardan birinde, kırmızı veya yeşil bantla paketlenmiş kâğıt tomarları arasında, eski stil bir el yazısıyla belki de kaderiniz yazılmaktadır.

Böyle bir şoku kırda yürüyüş yaparken de yaşayabilirsiniz. Kendinizi yalnızlığınızla baş başa hissettiğiniz, bir saat boyunca yürüyüp de kimseyi görmediğiniz, hatta bir köpeğe, bir ata bile rastlamadığınız, en yakın yerleşim yerine millerce uzakta bir yerdesiniz. Sonra bu ıssız yerde birden yolun kenarındaki çalının arkasında kurnaz bir yüzün size baktığını görürsünüz. Yüz, yaşlı, sakallı ve artık nadir bulunan bir tür büyük şapka giymiş bir adama aittir. Bir saniye kadar size gözlerini diker. Böylesine ıssız bir yerde biriyle karşılaşmak gerçekten şaşırtıcıdır; öte yandan, "İyi günler" demek yerine, geri kaçıp ormanda kaybolur ve onu bir daha göremezsiniz. Bundan sonra tek düşündüğünüz bu adamın sizi hâlâ gözlediğidir: Belki ağaçların ardına saklanarak peşinizden bile geliyordur: Bu kuş uçmaz kervan geçmez yere sizin nereye gittiğinizi öğrenip rapor etmek için gönderilmiş olması kuvvetle olasıdır. Tepenin eteğindeki yol ayrımında sağa mı yoksa sola mı döneceğinizi bildirecektir.

Hepimizin yaşadığı bu tür duyguların gerçek anlamlarını kimse bilemez. Ancak bizi yakın gözetim altında tutan güç sahipleri ile bunun bir ilişkisi olduğu kesin görünüyor. Keşke mümkün olsa da kesin bir şey elde edilebilse. İnsan kendisini sürekli bir gözetim altında hissediyor. Her yaptığının kaydedildiğini, lehte ve aleyhte olup olmadığı şeklinde sınıflandırıldığını

düşünüyor. Aynı zamanda insan, kendisinin hangi ölçütlere göre yargılandığı konusunda en ufak bir ipucu bile elde edemiyor. Bu durumda kararsızlık ve endişesini atması, herhangi bir davranışı gelecekteki durumunu tümüyle değiştirecekken rahat olması nasıl mümkün olabilir?

Problemleri kendi elimize almamız da işe yaramaz. Başka birine akıl danışmak da öyle. Bütün yapabileceğimiz şey tedbiri elden bırakmadan ve olabileceklerin en iyisini düşünerek yürümektir; bize anlaşılmaz gelen akla hayale gelmedik rastlantılar zincirinin, örneğin tanıdığımız birine mektup yazmak yerine telefon etmemizle başlayabileceğini unutmamak gerekir.

Söylenecek her şey söylendiği ve yapıldığı zaman, maalesef kendimizi, anne babaları karanlık bir evde yalnız bırakarak sinemaya gitmiş çocukların pozisyonuna düşürülmüş hissederiz. Evet, dürüst olmak gerekirse, çare kalmadığı zaman tüm itirafların en kötüsünü yapmak gerekecektir: Ne yazık ki olan biteni anlamıyoruz.

Yolculuğumuzun sonuna ulaşmak için ne kadar süre geçmesi gerekti? Zaman zaman hiçbir yere varamadığımız, tüm yaşamımızı seyahatlerde boşa geçirdiğimiz sanılabilir. Ziyaret ettiğimiz her ülkenin halkı bizi bir parça gülünç bir topluluk olarak değerlendirmiş olabilir. Hepimizin yüzü aynı (ancak büyüklüklerimiz ve giydiklerimiz birbirinden farklı). İçimizden bazıları geçtiğimiz ülkelerden birinde veya diğerinde yaşamayı arzuluyorlar. Sanıyorum hepimiz ara sıra da olsa, içimizden geziye hiç çıkmamış olmayı, karadan hiç ayrılmamış olmayı istedik. Ama bir kez yola çıktıktan sonra geri dönemezdik. Yapılacak tek şey, nereye gideceğimizi bilmesek de yola devam etmekti. Hiçbir anında zevkli bir yolculuk değildi; hatta zaman zaman ilerlemesi son derece zahmetli, yavaş ve bıktırıcı oluyordu. Böyle zamanlarda morali-

mizi düzeltmek için şarkı söylüyorduk. Nereye gittiğimizi bilmeden şarkı söylüyor ve yolumuza devam ediyorduk. Cesaretimiz kırılıyor ama biz daha kuvvetli şarkı söylüyorduk.

Yolculuğun kendinden kaynaklanan güçlükleri yanında yalnızlık ve sonuçta nereye ulaşılacağını bilmemekten gelen bir belirsizliği de vardı. Zaman zaman endişeli olmamak, sıla hasreti duymamak mümkün değildi. Çok uzun zaman önce yaşadığımız yeri, oranın nazik ve güler yüzlü insanlarını hatırlamamak mümkün müydü? O kadar başıboş olmasak o yerde bize zevk vermek üzere aynı gülümseme ve nezaketin bizi beklediğini düşünmemek mümkün müydü? O yeri daima yaz güneşinin ışığı ile yıkanırken düşünüyorduk. Biz ise bir kış göğü altında unutulmuş, kayalık yerlerde dolaşıyorduk.

İlk bakışta doğru yer olduğunu düşündüğümüz bir yere vardığımızda mevsim kıştı. Oradaki insanlar bizi karşılamaya geldiler. Bizi alıp kendi kalelerine götürdüler. Orada pencerelerin demir parmaklık olduğunu, kapıların açılmadığını gördük. Korktuk ve kafese kapatılmış kuş kokusunu aldık. Kilit altındaki bahçede ölü gözlü adamlar düşmeyen yaprakları süpürüyorlardı. Toplu mezara uzanmış uyuyanlar ve onların arasında elinde uykuyla dolaşan görevliler gördük. O zaman daha fazla korktuk. Birbirimize bakıp bu nasıl bir uyku böyle, diye fısıldaştık. Şimdi anlıyorduk ki doğru hedefe ulaşamamıştık.

En sonunda oradan kaçtık ve yolculuğumuzu sürdürdük. Sonunda karşılaştığımız tüm engellere rağmen yolculuğun son durağına vardık. Sonunda kendi yerimize ulaştığımızı düşünmek ne mutluluk verici bir şeydi. Tüm tehlikelerin geride kalması harika bir şeydi. Ara sıra kayıp güneş ve başlangıçta aşina olduğumuz gülümsemeler gibi şeyleri düşünse de bu sahte gülücüklerden kurtulmak için çok uğraş vermiştik. Hain güneşten kurtulmak için birçok kere denenmiştik.

Sonunda emniyette, güven içindeyiz. Huzura kavuştuk. Güvenlik ve barış içinde olmamıza rağmen yine de ara sıra... ödediğimiz bu fiyata... değer miydi bütün bunlar... diye düşünüyoruz.

Gece; gecede yanlış olan hiçbir şey yok. Gece güvenli. Aldatıcı ışıklarla bizim gözlerimizi kamaştırmıyor gece. Gece bizim için karanlık ve dayanıklı bir sessizlik sunuyor ... uyku gibi, derin uyku ... Kendi arzumuzla buraya geldik, ihtiyaç duymadan önce uykuyu tattık, çünkü gecenin yüzüne bakmayı seviyorduk. Ama yalnızca evde değil ... sevgili gölgeler arasında bile göz alıcı güneşi tümüyle unutamıyorduk. Ara sıra geldiğimiz yerin özlemini duyuyorduk.

Mutlu göz bilinçli olarak sırayla her şeyi gözden geçiriyor: Mikroskobik yaratıkları görmek için kendini mikroskobun (Negretti & Zambra marka) göz deliğine yerleştiriyor ve görüntüyü baştan başa gezinti yapar gibi inceliyor.

Floresan alanda sakin bir kır sahnesi yer alıyor. Her şey düzenli ve olması gerektiği gibi. Heyecan yaratacak bir şey yok herneyseo'yu, herneyseo'ya kurban etmeye kim hazır değil ki bu günlerde. Ancak, bir herneyseo dönemiyle mücadele etmek ve gelecekte karşılaşmamak için etkisini azaltmak zorunda olduğumuz konusunda genel bir uzlaşma var.

Herneyseo'lardan biriyle yakından ilgilenen bizler kadar, başka birçok insan da kendi düşüncelerini ifade ve enerjilerini kullanma aracı olarak herneyseo'lara ilgi gösteriyor. Herneyseo adına herneyseo'ları artırmak veya bir herneyseo yerine diğerini geçirmek gibi amaçları olanlar da vardır.

Bir şey adına amatör bir heyecan duyan kişi için, sağlıklı herneyseo'lardan meydana gelen içi dolu bir kültür kadar doyurucu bir şey olamaz. Herneyseo'ları incelemiş ve sinirsel gerginliğe yol açan birçok problemi anlamış kişiler tarafından bilimsel olarak hazırlanmış yiyecekleri yiyen herneyseo'lardan oluşan bir kültür ortamı.

Mikroskop camının üzerine profesyonelce bir beceriyle yerleştirilmiş çorba veya et suyu damlacıklarının arasındaki nedir? Besleyici sıvı içinde iyice semirmiş ve bilinçsiz kurbanlarını çevreleyip sezdirmeden avına yaklaşan ne tehditkâr yaratıklar bunlar böyle...

Bunların başarılı bir şekilde korunabilmeleri herneyseo'nun diğer türdeşleriyle savaşma yeteneklerine bağlıdır. Çok daha hızlı hareket edebilen bir herneyseo eğer kontrol altına alınmazsa herneyseo içindeki tüm herneyseo'yu yok edecektir. Bu işin sırrı sürekli tetikte olmak ve bir herneyseo'ya, bir herneyseo'yu kazanmak için zaman bırakmadan saldırmaktır.

Bu durumda deneyin sahibi (kuşkusuz bu işte kullanılabilecek her tür tekniği bilen biridir) daha fazla bilgi edinmek arzusunda olsa bile, bilimin bu alçakgönüllü ve talihsiz kurbanlarının kaderini değiştirmeye çalışmak gibi bir çabaya girişmez. Sadece kurbanlarına vahşi kaplanlar gibi saldırıp parçalayan ve geriye hiçbir iz kalmayacak şekilde yalayıp yutan bu acımasız saldırganları seyretmekle yetinir.

Fakat intikam tanrıçası Nemesis fazla uzakta değil.

Bilgi herkese açık bir şey olduğundan, bir herneyseo'da kullanılacak herneyseo'nun ne tür olacağı hakkında hiçbir herneyseo tereddüt etmez. Ayrıca her bir herneyseo'nun birkaç basit, kendi halinde herneyseo ile tanışıklık kurması görevidir. Unutmayın ki bir herneyseo'nun herneyseo'su sizin herneyseo'nuza bağlı olabilir. Herneyseo şimdi.

Saldırganlığın sonu çabuk geliyor; şiirsel bir adalet gösterisi yapmak için şu anda geçen korkunç sahneyle rekabet etmek anlamsız. Üçüncü bir minik damla camın üzerine yerleştiriliyor. O kadar güçlü bir damla ki hemen ince bir tabaka halinde yayılıyor, savaşın kızgın galiplerini içine çekiyor ve bir saniyede iğrenç bir oburlukla yutuyor.

Göz, basillere ilişkin bu dramatik gösteriden yorulunca (Pinto ve Issaverdens mercekleri) küçük bir ayarlamayla, işlemin yapıldığı yeri daha da büyütüyor. Gerçekten şaşırtıcı bir görüntü ortaya çıkıyor. En taş yüreklileri bile şaşırtıp ürkütecek bir görüntü. Sıradan sözcüklerle açıklanması güç olsa da, aklın oturduğu yer bu çirkin manzaranın etkisi altında sallanır. Karanlık, kızgın parçaların fırtınalar kopardığı körleştirici, yakıcı ve aynı zamanda boğucu olan geri planı sözcüklere dökmek çok zor. Bu hem bir duygu hem bir ateş. Boğucu bir belirsizlikle birleşmiş dayanılmaz bir ateş. Bu çamur cehennemindeki dev zırhlı canavarlar, körü körüne ve çılgınca bir Gadarene kızgınlığıyla tüm yönlerde saldırıya geçiyor, birbirlerini ancak manyak kötü ruhlarda bulunabilecek sınırsız bir kızgınlıkla yok etmeye çalışıyorlar.

Meleklerin hiçbir zaman keskinliği bozulmayan bir görüşe sahip olan gözleri, bu sözcüklere sığmaz mezbahada daha fazla oyalanmak istemiyor ve yarı harabe durumunda, antika olmamakla birlikte antika gibi görünen büyük ve ıssız bir bina ortaya çıkıyor. Güçlü gece ışıkları altında karanlık gölgeler bu sahte ortaçağ görüntüsü içinde çeşitli kolonlar, kemerler ve pencerelerde toplanıp dağılıyor, bir görünüp bir kayboluyorlar. Silahlarını bırakmış olarak dış kapıya yöneliyorlar. Çiğnenmiş toprak zeminden yürüyerek iki terli işçinin yerinden sökmeye çalıştıkları sahte bir dut ağacına doğru gidiyorlar. Ağacın gövdesindeki iri dalları yuvalarından koparıp rasgele yerlere atıyorlar (yırtılıp rengi solmuş yapraklar toz içinde); ağacın geri kalanını da yerinden çıkarıyorlar, birlikte sürükleyerek götürüyorlar.

Yeniden genel görünüm, çok kısa bir an, görüntüler bulanık, figürler kaybolmuş; kısa bir süre sonra ay ışığı altında yıkanan ıssız bir kumsalda kabaca birbirine benzetilmiş kumdan şatolar görünüyor. Deniz hızla yükseliyor. Küçük yaz dalgaları, art arda kırılarak görünüyorlar. Yumuşak bir yakındaaaa sesi çıkararak,

beyaz dudaklı ağızlarıyla kumları öpüyor, her biri kumdan şatoya birkaç santim daha yaklaşıyor.

İşte ilk dalga, şato duvarlarına ulaşıyor. Durmaksızın ıslık sesleri çıkararak kumları yutmayı sürdürüyor: Yakındaaaa, yakındaaaa, yakındaaaa (her dalga şatoyu biraz daha şiddetle yutuyor).

Kum duvarlar eriyor, suyun altına kaçıyor, yok oluyor. Neredeyse tamamen sessiz denilebilecek hafiflikte bir kum sesi dalgaların sesi arasında kayboluyor.

Kıyı boyundaki evlerden birinde, bir kız çocuğu yatağında uyuyor. Ayağından fırlatıp atmış olduğu anlaşılan yeşil terlikler yatağın altında duruyor. Küçük kız rüya görüyor, titriyor, bir şey düştüğünü duyuyor (yatağın ayakucundan aşağı sadece bir sabahlık düşüyor); küçük kız uyanmıyor, sadece yatağın içinde yer değiştiriyor.

Kumlarla kaplı boş kumsalı şimdi sular kaplıyor. Ay, bütün ciddiyetiyle yavaş yavaş bir bulutun ardından geçiyor. Ay geçerken bulutun silueti çıkıyor, karanlık ve fısıltılı bir nehir sanki yavaş yavaş soluk alıyor. Ay ışığı ile aydınlanmış yükselen dalgaların tanrıçasına antropomorfik bir yaklaşımla artık kimse inanamaz. Gözün gördüğü sahnenin değiştiği ve yirmi bir yaşında bir teğmeni -neyseo ordusunun en genç teğmeni- ortaya çıktığı. Başındaki çelik miğfer biraz yan duruyor. Egzantrik savaş üniformasında domuz kanı lekeleri var. Yumuşak yün ponponlu yatak odası terlikleri giyiyor (yani neyseo'yu dinlenme anında yakalamayı umuyorum). Zenci bir halk ozanınki gibi kara yüzünde, tek görünen yer olan gözlerinden birincisinin fener ışığı aydınlığı yayan bembeyaz gözakları var: Diğerinden ise makineli tüfek mermileri, patlayan bombalar, roketler, toprak topakları, dalışa geçmiş uçaklar, bombacılar, savaşçılar, vampirler, sıtma sivrisineği iriliğinde yığınlar halinde vızıldayarak akıyorlar.

Fener ışığı kararsız bir şekilde giderek daha yakın ve daha dar bir alanı aydınlatıyor. Sanki bir kavga sahnesindeki gibi ihtiyatla

geri çekiliyor, geçmişin ve geleceğin kaçınılmaz olaylarını içinde saklayan sayısız köpüğü taşıyan bir zaman sembolü gibi kara bir plazma olarak kumsalı kaplamış suyun üstünden geçiyor.

Fenerden süzülen ışıklar düzensiz aralıklarla, birden bir şey bulmuş gibi yer değiştiriyor, sonra yine uzakta bir noktada küçük bir halkayı aydınlatacak şekilde sabitleşiyor. Aydınlanan halkada

güneşli bir yaz manzarası içinde ideal bir kır evi görünüyor. Kapıyı güller kaplamış, karaağaçlarla çevrelenmiş kiliseden, çay saatini haber veren dingin çan sesleri duyuluyor, çimenlikte şezlonglar ve kremalı çilekler var, bir yerlerde gizlenmiş güvercinlerin ku, ku sesleri duyuluyor, başını dinlemek isteyen herkesin hayalindeki bir ev bu.

Günbatımı hızla yaklaşıyor; çıkan hafif rüzgâr boş şezlongları deviriyor: Güller boyunlarını büküyor, buruşuyor, dökülüyor; düşen gül yaprakları rüzgârla savruluyor. Güvercin seslerinin yerini baykuş sesleri alıyor, dev bir beyaz baykuş, parlayan gözlerle gelip çevreyi süzüyor, geçerken saldırı hamlesine hazırlanıyor, o sırada keskin bir fare çığlığı duyuluyor.

Karanlık koyulaşırken (Engizisyon veya Ku-Klux-Klan çağrışımı yapan) korkunç üniformalar giyip kendilerini maskelemiş bazı gölgeler geçiyor. Nasıl oluyorsa ev büyük bir hızla geleneksel perili ev havasına bürünüyor.

Kara bir ağaç dalında bir adam sallanıyor; boşlukta bilinmeyen bir noktaya bakıyor; rüzgârda yavaş yavaş ve bir gıcırtı sesiyle sallanıp duruyor. Kendi kendine, ağaçta olamayacak kadar yaşlı olduğunu tekrar edip duruyor. Kırma bir köpek yavrusu, bacakları kibrit çöpü, açlıktan nefesi kokarak sıvışıyor, görünmez oluyor. Sis her yeri kaplıyor. Çalıların karanlık gölgeleri, mezar taşları sis doluyor. Kısa bir aradan sonra karanlık çimenlere nokta koyar gibi, küçük beyaz bir kemik düşüyor.

Evin içi: Rüzgâr siperlikli bir fener, deliklerinden hava esintilerinin girdiği tozlu ve boş odaları gayet zayıf bir ışıkla aydınlatıyor. Yeni Katolik olmuş tedirgin insanlardan oluşan bir grup görünüyor. Hepsi de 14 yaşlarında oğlanlar. Sağır çoban kılıklı, ya da kötü kötü bakan dejenere şehirli yüzler var aralarında. Gülmelerini zor tutan, huzursuz huzursuz kıpırdanan, heyecanlarını gizlemeye çalışarak fısıldaşan gençler bunlar. Üstlerine hiç oturmayan, kaba ve ucuz bir kumaştan dikilmiş üniformalar giyiyorlar. Kimilerinin etekleri dizlerine sarkmış koca ceketleri var. Kolları, ellerini örtecek uzunlukta. Buna karşılık pahalı, etkili, ultra-modern ve ölüm çağrışımı yapan silahlar taşıyorlar. Verilen emirlere uyarak odalarda dolaşıyorlar. Birkaçı gerçekten çok sert tavırlar içinde. Diğerleri oldukça kayıtsız davranıyorlar. Değişik numaralar ve gösteriler onları eğlendiriyor sanki. Gizli tuzaklar, dolaplardan fırlayan kafatasları, şakırdayan zincirler, ansızın yanan ışıklar, durup dururken açılan, kapanan kapılar, inlemeler, çığlıklar, ulumalar vb.

En sonunda çatı, bir kapak gibi açılıyor ve yarbay yarasa gibi baş aşağı içeri sarkıyor, vampir dişlerinin arkasındaki zehir torbasından zehrini fışkırtıyor. Kan kırmızı zehir aşağıdan yukarı ona bakan yüzleri ıslatıyor. Eşzamanlı olarak çok yüksek bir sesle mikrofona bağırıyor: Parmak uçlarında çocuklar. Herneyseo'yu hatırlayın. Bir herneyseo var. Domuzu öldürün. Bağırsaklarını deşin.

Onun görüntüsü kaybolurken, onun bulunduğu yerden hayal meyal İrtibat Subayı'nın görüntüsü beliriyor. Kaybolma anında çelik miğferinin kenarından bir ışık yansıyor. O nokta ışığı tutuyor ve havada asılı kalıyor sanki, bir ışık halesi olarak, fosfordan bir elips gibi, giderek buharlaşıyor... hoparlörden korkunç bir savaş filminin ses kaydı başlıyor hıncahınç dolu bir sinema salonunda enselerinden göründüğü kadarıyla hepsi birbirinin eşi, kepçekulaklı, ince uzun kafalı insanlar sıraları doldurmuşlar.

Üzerinde haç şeklinde bir sembol olan büyük bir bayrak perdenin üstüne asılmış. Ekranda bir hava akını sahnesi var; sağır edici savaş sesleriyle birlikte: Bombalar, roketler, sirenler, bağırışlar, itfaiye çanları, ambulanslar vb. Duvarlar yıkılıyor, sıhhiye ve kurtarma ekipleri yıkıntılar arasında ark lambalarının ışığında kurbanları bulmaya çalışıyorlar. Sedyeye uzatılmış bir kadını götürüyorlar. Yüzü, kirpi okları gibi batmış koca cam parçaları ile dolu. Yaralı ve sinirli bir hayvanın çığlıkları dinleyici sıraları arasında dolaşıyor.

Sahne yine değişiyor ve yolun öteki yanında bulunan sinema salonunu görüyoruz. Yine kepçe kulaklı fakat dört köşe kafalı insanları arkadan görüyoruz. Birbirine benzeyen insanlar sıra sıra. Bu kez amblemi halka şeklinde olan büyük bayrak perdenin üst kısmına asılmış. Ekranda burada da yine bir hava akını sahnesi görünüyor. Sağır edici sesler çıkaran bombalar, roketler, sirenler, bağırışlar, itfaiye arabalarının çalan çanları, ambulanslar vb. Duvarlar çöküyor. Sıhhiye ve kurtarma ekipleri seyyar ark lambalarının eşliğinde yıkıntı ve molozları araştırıyor. Sedyeye yatırılmış bir kadın taşınıyor. Yüzünde kirpi okları gibi batmış cam kırıklarıyla. Dövülmüş bir hayvanın acı feryatları izleyici sıraları arasında geziniyor.

Ansızın her iki sinemanın müşterisi de dışarı hücum ediyor. İki koldan yürüyen karınca sürüleri gibi sokakları dolduruyor. İki grup birbirine geçerken büyük bir homurtu işitiliyor ve artık tek bir grup oluyorlar.

Araştırıcıların ışıkları çevreyi taramaya devam ediyor: Dünyada olup biten birçok şey göründükten sonra ışık dev bir kazma diş görünümlü kayayı aydınlatıyor. Kaya neredeyse bir dağ büyüklüğünde, okyanusun içinden fırlamış, petrol karası yüzeyi cilalanmış gibi parlıyor. Denizle birleştiği yerlerde bir sıra inci gibi köpük kuşağıyla sarılmış. Durgun denizde ansızın açıkla-

ması olmayan bir kabarma oluyor. Dalgalar med dalgaları kadar büyüyor. Hızlarını giderek artırıp kayanın çevresine birikiyorlar. Tam kayaya çarpma anında görüntü yakın plana geçiyor. Dalga yoğun bir su sağnağı saçarak parçalanıyor. Rüzgârın taradığı beyaz bir yele gibi savruluyor.

Daha yakından bakıldığında su zerreciklerinin ışık dolu, parçacıklar olduğu ve her birinin çok farklı şekillerde kâğıt parçalarına dönüştükleri görülüyor.

Çeşitli ülkelerin (uçak postası damgalı, sansür kontrolünden geçmiştir, Kraliçenin Hizmetinde işaretli) çeşitli pullarını taşıyan zarflar, üstlerine çok değişik el yazılarıyla veya daktiloyla adresler yazılmış, dünyanın çeşitli ülkelerine gönderilmiş. Sevgililerden, bankalardan, şirketlerden, bakanlıklardan, konsolosluklardan vb. Kabartmalı kâğıtlar, ince kâğıtlar, antetli kâğıtlar, karalama defterlerinden yırtılmış kâğıtlar. Doğum, ölüm, evlilik belgeleri; diploma, pasaport, dosyalar, ehliyetler, seçim kâğıtları, davetiyeler, biletler, çekler, kuponlar, broşürler, telgraflar, yemek listeleri, yabancı kâğıt paralar, programlar, el yazmaları, karakalem çalışmaları, fotoğraflar, etiketler, gazete kesikleri. Bütün bunlar çok büyük bir hızla görünüp kayboluyorlar. Okumaya imkân yok. Ancak birer ikişer satır görmek mümkün olabiliyor. Örneğin, bu kış havagazıyla intihar ön sıralarda. Shaw aşk notaları mırıldanıyor. Mayan tapınağındaki hiyeroglifler oyun elbiselerinde süs olarak kullanılıyor. Folsom hapisanesinde bas kemancı yok. Atom bombası dünyayı yok etmekte yeni bir çığır açıyor, tüm şehir kara bir yağmur altında yok oluyor, kurbanlar kayboluyor. Piskopos, bilim adına Tanrıya şükrediyor.

Sadece bir veya iki paragraf daha var:

Fosgen ölümü çabuklaştırmakta kullanılabilecek en ekonomik ve pratik gaz. Hardal gazı olaylarında kurbanlar hastanelerde uzun süre, bazen aylarca yatarak öteki gruplara korku salıyorlar.

Oysa fosgen gazı yeterince çok verilirse şahıs birkaç saat içinde sinek gibi ölüp gidiyor...

Vücudunun etkisiyle sıkışıklık açıldı. Kömür bacadan aşağı yere indi. Arkadaşları yardım aramaya koşarken, Seery çırpınıyordu. 4 No'lu İlkyardım Ekibi oraya ulaştığında, artık yalnız başı ve omuzları görünüyordu. Bir kül tenekesinin dibi çıkarılarak duba olarak kullansın diye ona doğru indirildi. Daha sonra bir ip atıldı ve harekete geçen kömürün üzerine kütükler yığıldı. Hook & Ladder Co. 24'ün ateşçisi Charles Kuchas, Seery'nin yanına çıkmak için bu kütük yığınını kullandı ve ona bir iğne yaptı. Daha sonra Yortu Kilisesi rahibi Peder W. J. Faricker, Katolik Kilisesinin gereklerini yerine getirmek üzere aynı tehlikeli yolu aştı. Peder Faricker işini bitirince ip çekildi ve Seery gömüldü...

Aynada her gün Jimmy Fidler ile hoş esintili bir gezi yapın...

Sonunda tüm kâğıt yığınları Alice'in iskambil kâğıtları gibi döne döne uçmaya başlıyorlar. Kâğıt fırtınası yoğunlaşıyor, seyrekleşiyor, huni şekilli beyaz girdaplar oluşturuyor, güçlü tornado rüzgârları estiriyor, son hızla uzaklaşıyorlar. Neredeyse simsiyah ve şekilsiz boşlukta gözden kayboluyorlar. Bir saniye kadar gerilimin boşalması bekleniyor. Sonra göz yavaş yavaş odak yapmaz oluyor, görüntü bulanıyor.

DÜZENLEYEN kişiyi ve yolculuğu hatırlamıyorum. Kimse bana nereye gittiğimi söylemedi. Gölge evin adının ne olduğunu ve neden buraya getirildiğimi de söyleyen olmadı.

Burada anlaşılmayan bazı şeyler vardı. Annemin yaşadığı eve benzediği zamanlarda geceleri yağmur yağıyordu. Yağmur bazen pencereleri döverken, bir balıkçının balığı suyun yüzüne çekmesi gibi, ben de annemin yüzünü karanlık pencereye çağırıyordum, işte o zaman hangi yüzün bana ait olduğunu söylemek güçleşiyordu. Gölge ev bazen son derece sessizleşiyordu: Sessizlik her kapının dibinde nöbet tutuyordu. Bazen duvarlar yüreğindeki lutu çalan Azrail'in şarkısıyla titreşiyor, Çin'deki tüm hayaletler çılgın kuşlar gibi şakıyarak ona eşlik ediyorlardı.

Bazen annemin yakın dostları üzüntü ve sıkıntı, gölgeler arasında dolaşırdı: O zaman hemen pencereden dışarı bakardım.

Pencerem yansıttığı her şeye kibar bir yüz veren büyülü bir ayna gibiydi. Düşmanlık ve karışıklık bile bu aynada güler yüzlü olurdu. Penceremden dışarı baktığımda her şey dost, berrak ve basit görünürdü. Bütün gün boyu beyaz gökyüzünü seven ve oyun bahçesinde kuşlar gibi hür danseden çocukları seyredebilirdim. İçinde bulundukları hava onları bir anne gibi korurdu. Gece ise benim annem benimle buluşmaya pencereye gelirdi. Bir yabancı gibi, yapayalnız fakat sayısız yıldızla donanmış olarak. Gece benim annemdi. Yalnız benim, sevgili annem. Benim sığınağım.

B'NİN GİRDİĞİ ev oldukça karanlık ama bunun sebebi dışarda akşam olması değil. Dışarda gece olunca evin de karanlık olması doğaldır. Ama ilginç olan bir şey varsa o da şu ki bu ev dışarısı karanlık da olsa, aydınlık da olsa alacakaranlık. Vakit öğle de olsa, sabaha karşı bir saat de olsa, evin odalarında daima bir lamba veya mum yanıyor.

Evi tarif etmek çok güç. Bir şehrin bir caddesinde sıralanan öteki evler arasında olduğu söylenebilir. Ama bu bütünüyle yanlış olmasa bile, çok silik bir izlenim verir. Çünkü, üst kattaki pencerelerden bazıları göllerle, derelerle, tarlalarla, ormanlarla, köylerle ve arka planda harika dağlarla bezenmiş kır manzarasına bakıyor. Evin içini anlatmak hiç kolay değil. Birçok eski ev gibi, bu ev de birçok defa değiştirilmiş, büyütülmüş bir ev. Bu nedenle değişik dönemlere ait her biçimde ve boyutta iç içe odaları var. Bazı odalar arasında kapılar, galeriler veya garip şekilli dik merdivenler var. Örneğin kuledeki yuvarlak odanın mimarı sanki o odayı evin geri kalan kısmıyla mutlaka bağlaması gerektiğini unutmuş da sonradan hatırlamış gibi dar ve eğri bir merdiven yapmış. Üstelik de bu merdiveni, önünden yüz defa geçseniz göremeyeceğiniz bir köşeye saklamış. Bu nedenle evde yolunuzu bulmanız çok güç. Bu eski evde öyle çok oda var ve hepsi de öylesine loş ki hiçbir zaman hepsine girip girmediğinizi bilemezsiniz.

B'nin kendisi, geçitlerde dolaşırken, sık sık daha önce hiç görmediği bir odayla karşılaşıp şaşırıyor. Üstelik bu, tam evin

tüm katlarının yerleşim planını sonunda öğrendiğini düşündüğü sıralarda oluyor.

Belki de bir yandan evin dışında eklemeleri sürdürüyorlar. Çünkü bazı odaların şekli ve yeri değişiyor, bazıları tümüyle yok oluyor. Uzak koridorların ucunda yeni odalar beliriyor. Ancak binanın hol, mutfaklar, oturma odası, yemek odası, kütüphane, ana yatak odaları vb. kısımları aşağı yukarı hep aynı kalıyor. Elbette bu odalarda da ufak değişiklikler olabiliyor. Ama bu değişikliklerin önemi olmadığı gibi, mobilya, dekorasyon veya genel düzenleme alanlarıyla sınırlı kalıyorlar. Bu nedenle bir pencerenin yerinde bir gün ciddi bir kıyafet içinde eski devlet büyüklerinden birinin ayrıntıları tam anlaşılmayan bir portresi karşınıza çıkıveriyor. Ve yine birkaç saat sonra bu tablonun yerini yine bir pencerenin alması ihtimali de var. Yalnız pencere bu kez eskiden olduğu gibi caddeye değil de kaldırım taşı döşenmiş etrafı yüksek duvarlarla çevrelenmiş, her köşesinde bir sarmaşığın büyüdüğü bir avluya bakmaktadır.

Sonuçta evi anlatma çabası boşuna enerji harcamak demektir. Bu kadar çok değişiklik yapılmasının akla uygun bir açıklamasını bulmak zor. Belki ev sahipleri buraya ilişkin olarak karmaşık, eklektik bir sistem uygulamaktadırlar. Her tür muğlak konuda olduğu gibi bu konuda da en iyisi, nedenlerini fazla deşmeden durumu olduğu gibi kabul etmeli. Zaten nedenleri gün ışığına çıkarsak da anlamakta güçlük çekeceğiz.

B, bu konuya ilişkin olarak herhangi bir fikir yürütmüyor. Başka birçok kişiyi rahatsız edebilecek olan bu sürekli ve önceden bilinemeyen değişiklikler, onun için evin en çekici yanlarından birini oluşturuyor. Yenilik merakıyla açtığı her kapı onu bir maceraya sürüklüyor.

B gibi bir kızın böyle ıssız, büyük ve karanlık bir yerde neler duyup düşüneceğini merak edebilirsiniz. Bunun cevabı son de-

rece kolay: B burada rahat ediyor. Ayrıca yalnızlık hissetmiyor. Arkadaşları çeşitli odalara asılmış çok sayıdaki ayna. Bu evde başka hiçbir evde olamayacak kadar çok sayıda ayna var. Aynaların çeşitli biçimlerde çerçeveleri var. Salondaki dev aynada geniş kanatlarını açmış muhteşem kartallar var. Kanatlarının yaldızlarında güneşin son ışıkları parıldıyor, azametli bir uçuşla bir tabaktan daha büyük olmayan bir daire çizen ışınları çeliksi parıltılarla, merdivenin döndüğü köşedeki pencereye yansıyor. Uzun çerçeveli boy aynaları yol sormak isteyen yabancılar gibi yatak odalarına dağılıyorlar. Duvar girintilerinde, geçitlerde, sahanlıklarda, kalabalıkta size bakan bir göz yakalamış gibi hiç beklenmedik bir şekilde bir aynanın dalgın dalgın size baktığını görüyorsunuz. B bu aynaların her birinde onun en yakın dostu olan sarı saçlı kızla karşılaşıyor.

Bu aynadaki dostu saymasanız bile, pencerelerden dışarı bakmakla birçok eğlence bulunabiliyor. Bazen belli günlerde veya belli odalarda, perdeler kapatılıyor. Bu durumda dışarı bakmayı önermek doğru olmaz tabii. Bununla birlikte genelde dışarı bakmaktan alıkoyacak bir engel çıkmıyor. Dışarda çok değişik manzaralar oluyor. Evden dışarıyı seyretmenin zevkli olmasının sebebi bu.

Bazen caddedeki Noel kutlamalarını izleyebiliyor. Pencerenin rahatça oturulabilecek bir yeri var. Önü şarap rengi kadife perdelerle kaplı olduğundan içinde rahatça yağan karı seyretmek mümkün oluyor. Alacakaranlıkta evlerine koşan çocuklar birbirlerine kartopu atıyorlar. Yanaldan kızarmış, kulaklıklarını takmışlar, küçük, yuvarlak kürk şapkalarını ve eldivenlerini giymişler. Dans eder gibi hareketleri var. Bu anlık mutlulukları seyretmek ne güzel.

Caddenin sonundaki kilisenin çanları, dondurucu havada buz sarkıtları gibi temiz ve keskin sesler çıkarıyor. Gökyüzü koyu safir mavisi. Kar mavi-beyaz ışıldıyor. Pencerelerde ışıklar art arda yanmaya başlıyor.

Karşıdaki evde bir Noel partisi veriliyor. Dev bir yılbaşı süsü kapıya asılmış, kırmızı saten bir kurdele ile tutturulmuş. Pencerelerden altın sarısı ışıklar yayılıyor. Evin içinde ise dev bir Noel ağacı ve iyi giyimli konuklar görünüyor. Odaların birinde piyano ve keman eşliğinde dans ediliyor. Bir başkasında kızlar ve oğlanlar çiçekler, mumlar ve oyuncaklarla süslü bir odadaki masanın başında oturuyorlar. Bütün yüzler ne kadar neşeli! Bayramlarda onları ne barışçı ve dostça odalar karşılar; kapıların dışında ise buz gibi fakat dost bir gece vardır. Ona sadece bakmak bile içinizi ısıtıp sizi rahat ettirmeye yeter.

Ya da belki açık pencereden giren ılık esinti hafif muslin kumaş yığınlarını havalandırır. İçeri rüzgârla birlikte, gül, hanımeli, yonca kokuları dolar. Tarlalarda bütün gün biçilen taze otların kokusu çiçek kokularına karışır. Hafif bir bronz büst gibi vücutlarıyla, genç ve güçlü harmancılar ritmik hareketlerle tırpanlarını sallayarak son hasatı toplamaya devam ederler. Ağır saman yığınları alacakaranlıkla birlikte samanlığa taşınır. Köyden şarkı ve gülme sesleri yükselir; kadınların parlak önlüklerini takıp akşam yemeği hazırladıkları mutfaklardan bir yerlere çarpan tavaların neşeli sesleri gelir. Âşıklar, meyve bahçelerinde olgunlaşmakta olan meyveler arasında dolaşırlar. Kararmaya başlayan gökyüzünde baş melek gibi ciddi ve iyi kalpli beyaz kanatlı dağlar vardır.

Evet, pencereden bakıldığında her zaman ilgi çekici bir şey görmek mümkündür. Ayrıca ev, başlı başına bitmez bir sürpriz kaynağıdır. Hatta kütüphaneyi incelemek bile bir ömür sürebilir. Resimlerden başka, saatler, halılar, birçok odaya depolanmış ilginç eşyalar, sandıklarla dolu tavan araları, sandıkların içinde akla hayale gelmez, heyecan verici hazineler; porselen, gümüş, ipek, kristal, fildişi, yeşim, yüzyıllar boyu ve birçok değişik ülkeden toplanmış nesneler; dolaplara istif edilmiş elbiseler; mutfakta

birçok tencere ve tava, kavanozlar dolusu acayip baharatlar, otlar, konserveler, likörler, kilerde yere konmuş büyük taş çömlekler.

Kendi biricik, karmaşık ve karşılaştırma kabul etmez benliği yanında dünyanın her yanından toplanmış ilginç objelerle dolu bir evin içerdiği zenginliklerin küçük bir bölümünü bile anlatmak imkânsız gerçekten. Anlatmaya çalışırsanız şaşırırsınız; akıl, bu malzeme zenginliği karşısında zorluğa uğrar; nereden başlayacağınızı, nerede bitireceğinizi bilemezsiniz...

Oysa bir yerde noktayı koymak zorundasınız: İşte bu nedenledir ki, bir defa bu evde yaşayan aklı başında hiç kimse kendi isteğiyle bu evden ayrılmak istemediği gibi, daha sonra başka bir evi beğenmesi de mümkün değildir, diyerek bitirmekten başka bir şey söylemenin yararı yok.

"Modern yazarların en gizemlilerinden biri olan Anna Kavan, eşsiz büyüleyicilikte bir kurmaca dünya yarattı. Onun görüş gücünün yoğunluğuyla çok az çağdaş romancı boy ölçüşebilir."
J. G. BALLARD

Çocukluğun uzak gezegeni belli belirsiz hatıralar eşliğinde sökün ediyor. Gece ve gündüz, karanlık ve gün ışığı, anne ve baba... Hafızanın iki yarımküresi daima işliyor. Parçalar art arda geldiğinde kaplanların, gölgelerin, uykuların ve rüyaların işgal ettiği müstakil bir not defterini okuyor, bu deftere sığmayanların silik izlerini de sürüyoruz.

Uyku Tanrısının Evi bir periferi anlatı. Görüntülerin akışında gözler sık sık aralanıp kapanıyor.

"Kavan, bizlere kadın sanatçı evreninin şiirsel anlatımını vermeyi amaç edinen o büyük öznel-kadınsı geleneğe (Woolf, Barnes, Nin) aittir."
LAWRENCE DURRELL

EVEREST
www.everestyayinlari.com
/everestyayinlari
/everestkitap
/everestyayinlari

